

Ringkjøbing Amt

Regionplan 2005

April 2006

Udgiver: Ringkjøbing Amt, Teknik og Miljø, Damstrædet 2, 6950 Ringkøbing.

Hjemmeside: www.ringamt.dk

Redaktion: Torsten Sand Christensen

Fotografier: Ringkjøbing Amt, hvor ikke andet er angivet.

Udgivet April 2006.

ISBN: 87-7743-669-5

Vedrørende kortmateriale uden reference: Grundmaterialet tilhører Kort- og Matrikelstyrelsen. Supplerende information er udarbejdet og påført af Ringkjøbing Amt. Kortene er udelukkende til tjenstligt brug hos offentlige myndigheder og må ikke gøres til genstand for forhandling eller distribuering til anden side uden særlig tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen. Udgivet af Ringkjøbing Amt med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen. © Kort- og Matrikelstyrelsen 1992/KD.86.1033

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Kapitel 1—Byer og bebyggelse	
1.1 Bymønstre	9
1.2 Byvækst og erhvervsområder	11
1.3. Ferie— og fritidsliv	24
Kapitel 2—Det åbne land	
2.1 Natur og landskab	27
2.2. Større uforstyrrede landskaber	33
2.3. Kulturmiljø	34
2.4. Kystnærhedszonen	37
2.5. Vandområder	38
2.6 Lavbundsarealer	45
2.7. Beskyttelse af grundvand og drikkevand	48
2.8 Skovrejsning	51
Kapitel 3—Erhverv i det åbne land	
3.1 Jordbrug	55
3.2 Vandindvinding	60
3.3 Råstofindvinding	64
3.4 Akvakultur	66
Kapitel 4—Tekniske anlæg	
4.1 Transport	73
4.2 Vindmøller	79
4.3 El- og naturgasledninger	87
4.4 Forsvarets øvelsesområder	88
Kapitel 5—Affald og spildevand	
5.1 Affaldsvirksomheder	91
5.2 Forurenede arealer	98
5.3 Genanvendelse af forurenet jord og restprodukter	102
5.4 Tilførsel af jord til råstofgrave	103
5.5 Spildevandsrensning	104

Indledning

Ringkjøbing Amt fremlægger hermed Regionplan 2005.

I regionplanen fastsætter amtet rammerne for regionens udvikling i de kommende 12 år. Regionplanen findes også på amtets hjemmeside på www.ringamt.dk

Regionplanen er opdelt i 5 kapitler og en række afsnit. Kapitler og afsnit kan læses særskilt, hvis man ønsker at vide, hvad der gælder helt specifikt for f.eks. vindmøller, spildevandsrensning eller boligbyggeri.

Til Regionplan 2005 hører et Bilag og 6 Kortbilag. Ønsker du flere oplysninger på kort kan du på amtets hjemmeside www.ringamt.dk under ArealInfo finde langt de fleste af amtets digitale kort.

Hvad sker der med regionplanlægningen fremover?

Regionplanens temaer vil fra den 1. Januar 2007 blive indarbejdet i kommuneplanerne, samt i regionernes og statens planlægning.

I 2006 kan amtet som udgangspunkt ikke længere foretage egentlig regionplanlægning. Undtaget er dog projekttillæg, det vil sige mindre tilføjelser som følge af f.eks. udvidelser af husdyrproduktioner hvor der er foretaget VVM (vurdering af virkninger på miljøet).

Læsevejledning

Afsnittene er opbygget med følgende elementer:

Baggrund

- med en generel indføring i emnet med faktuelle data og oplysninger om amtets baggrund for at beskæftige sig med emnet.

Mål

- i hvilken retning amtet ønsker at påvirke udviklingen.

Retningslinier

- fastsætter rammer for den kommunale planlægning og for amtets administration af de fysiske/funktionelle forhold.

Virkemidler

- med en beskrivelse af overordnede værktøjer i lovgivning, planlægning og administration samt af de specifikke, konkrete virkemidler, der står til Amtsrådets rådighed i bestræbelserne på at opnå målene.

Spørgsmål?

Har du spørgsmål til regionplanlægningen er du velkommen til at kontakte amtets Plangruppe via tlf. 96 75 30 00. Fra 1. Januar 2007 kan du kontakte din kommunes plankontor, som kan hjælpe dig videre.

Kapitel 1 — Byer og bebyggelse

1.1 Bymønster

Baggrund

Udpegningen af bycentre på forskelligt niveau er det bymønster, der er grundlag for, hvor der skal være arealer til boligbyggeri, erhverv og service og for udbygning af infrastrukturen.

De fire byer Herning, Ikast, Holstebro og Struer er i regeringens Landsplanredegørelse 2000 udpeget som Landsdelscenter Midt-Vest. Landsdelscenterets opland er geografisk afgrænset ved de omkringliggende landsdelscentre i Ålborg, Århus og Esbjerg samt ved det område, hvor befolkningen opfatter sig som midt- og vestjyder.

Landsdelscenteret skal ses som en mulighed for at tilføre den midt- og vestjyske landsdel dynamik og service på et niveau svarende til det, der er i landets øvrige landsdelscentre. Der lægges derfor vægt på, at landsdelscenterets byer samarbejder blandt andet ved at tænke deres fysiske planlægning og erhvervsudvikling sammen.

Den øvrige centerstruktur består af egnscentre, kommunecentre, lokalcentre og landsbycentre. Begrebet landsbycentre er unikt for Ringkjøbing amt. På grund af den lave befolkningstæthed i amtet gives der mulighed for at kommunerne kan udpege landsbycentre, hvor der kan etableres service, der kan dække lokalområdets daglige behov, og hvor der kan ske en mindre udbygning med boliger, erhverv og service.

Mål

At sikre befolkningen i hele regionen den bedst mulige service inden for kortest mulig afstand ved at udpege byer, der skal fungere som centre på forskellige niveauer og med forskellige oplande, hvad angår bosætning, erhverv, uddannelse samt offentlig og privat service.

For landsdelscenteret er målet, at der sikres et planlægningsmæssigt grundlag for at der kan etableres både offentlig og privat service som har betydning for hele landsdelen. Landsdelscenterbyerne kan sammen skabe et forum, hvor det er muligt at samtænke erhverv, videregående uddannelser, kultur, transport og miljø, og derved få mulighed for at højne kvaliteten af serviceydelser og markere sig over for andre landsdele og lande.

Retningslinier

1. Det regionale bymønster består af landsdelscenter, egnscentre, kommunecentre, lokalcentre og landsbycentre.
2. Som landsdelscenter udpeges Ikast, Herning, Holstebro og Struer i fællesskab. Byerne har tillige hver for sig funktion som kommunecenter og egnscenter.
3. I landsdelscentret skal erhverv og service med betydning for den midt-vestjyske landsdel bevares og styrkes gennem fortsat udbygning og nyetableringer.
4. Som egnscentre udpeges Lemvig og Ringkjøbing samt byparret Skjern-Tarm. Byerne har tillige funktion som kommunecentre.
5. Egscentre skal kunne rumme virksomheder og service med et opland, der rækker ud over den kommune centret ligger i. Erhverv og service, der har betydning for hele egnen, skal søges bevaret og udbygget.
6. Som kommunecentre udpeges Aulum, Brande, Hvide Sande, Hvidbjerg, Vildbjerg, Ulfborg,

Videbæk, Vinderup og byparrene Thyborøn-Harboøre og Kibæk-Sdr.Felding.

7. I kommunecentre skal erhverv og service, der har betydning for hele kommunen, søges bevaret og udbygget.
8. Som led i kommuneplanlægningen kan kommunerne udpege lokalcentre og landsbycentre.
9. Lokalcentre kan udpeges, hvis der er skole i byen og hvor der er kollektiv trafik mellem byen og nærmeste kommunecentre. Lokalcentre skal gennem lokalplanlægning overføres til byzone.
10. Lokalcentrene skal kunne fungere som nærcentre i lokalområderne med hensyn til funktioner, der kan dække befolkningens daglige behov.
11. Som landsbycentre kan udpeges byer i landzone uden tilstrækkelig service til fuldt ud at dække befolkningens daglige behov. Formålet er at opretholde og udbygge eksisterende service ved udlæg af mindre arealer til boligbyggeri, erhverv og service.
12. I Holmsland kommune kan der i Søndervig udlægges nyt areal til helårsboliger ved eksisterende områder med helårsboliger.

Virkemidler

Landsdelscenterets dynamik og udviklingsmuligheder skal så vidt muligt komme alle amtets kommuner til gode. Det kan amtet medvirke til ved at fastsætte rammerne for udvikling gennem blandt andet regionplanlægningen og ved at være med til at bane vej for, at de enkelte byer i amtet som helhed kan hævde sig nationalt og internationalt.

Regionplanens retningslinier og amtets udmeldinger i øvrigt er med til at give rammerne for at opfylde de øgede forventninger om både offentlig og privat service på et højere niveau end hidtil, der følger af udpegningen af Landsdelscenter Midt-Vest.

Samarbejdet mellem landsdelscenterets byer forventes at omfatte en koordinering af kommuneplanlægningen og fælles strategier for erhvervsudvikling. Fælles mål for boligudbygning og for udlæg af arealer til erhverv og service, herunder til detailhandel, bør indgå i den koordinerede planlægning.

Også infrastruktur, miljø, uddannelse samt sociale og sundhedsmæssige ydelser er af vital betydning for landsdelscentrets profil. Da disse sektorer, ligesom den samlede centerstruktur, har betydning for den regionale udvikling, herunder også for landdistriktspolitikken, skal landsdelscentrets udvikling afspejles i og tilpasses den regionale planlægning.

For regionplanlægningen betyder det, at rammerne for de fire byers fysiske udvikling vil blive betragtet som et hele.

Landsdelscenter Midt-Vest har i samarbejde med amtet udarbejdet en planstrategi for Landsdelscenter Midt-Vest, som skal danne grundlag for den kommunale planlægning.

Retningsliniernes udpegning af centerbyer er grundlag for, hvor kommunerne i kommune- og lokalplanlægningen kan udlægge nye arealer til byzone. Det gælder dog ikke regionplanens reservation af arealer til virksomheder, hvor der er særlige krav til beliggenhed i det åbne land uden tilknytning til centerbyerne, jf. retningslinie 21 i afsnit 1.2 Byvækst og erhvervsområder.

1.2 Byvækst og erhvervsområder

Baggrund

Byerne har siden undergået en kraftig udvikling betinget af overgangen til industrisamfund. Det har betydet befolkningstilvækst i byerne og stor vækst i byernes areal både p.g.a øget boligbyggeri og nye industrier. Boligerne blev større, og især parcelhusets fremmarch i 1960'erne gjorde, at arealforbruget til byformål steg voldsomt. Boligbyggeriet i Danmark toppede i 1973 med 55.000, men ligger nu på et gennemsnit på 17.000 pr. år. Især i de større byer er det blevet attraktivt at bo i de gamle bydele, hvor nedslidte kvarterer er fornyet. Tilsvarende gælder for havnearealer, der i stigende grad omdannes til bolig- og centerområder. Nye regler om byomdannelse har været med til at gøre dette muligt.

I de seneste år opleves en stigende efterspørgsel på store byggegrunde til boligformål med en attraktiv placering. Ønsker om etablering af husbåde dukker også op. Regionplanen giver mulighed for etablering af jordbrugsparceller. Amtet ser jordbrugsparceller som en mulighed for at tiltrække nye beboere til landområder med tilbagegang i befolkningstallet.

Amtets landområder er generelt tyndt befolkede med stor afstand mellem centerbyer og landsbyer. Konkurrencen om arealerne er begrænset og afstanden til vækstbyerne bevirker, at etablering af jordbrugsparceller i de små byer ikke vil virke som afledt byudvikling.

Erhvervsbyggeriet har ikke været præget af tilsvarende store udsving som boligbyggeriet. Fra et højdepunkt i 1988, hvor der blev bygget 5,5 mio. m², er erhvervsbyggeriet faldet til et gennemsnit på 3,4 mio. m² om året i årene omkring årtusindskiftet.

Staten forventer, at arealforbruget til byvækst vil blive betydeligt mindre end hidtil, fordi nybyggeri mange steder vil foregå på arealer der allerede er inddraget til byformål, eller i eksisterende byområder ved omdannelse og genanvendelse.

Specielt forventes behovet for nye erhvervsarealer at falde kraftigt, fordi erhvervsstrukturen ændrer sig fra industriproduktion til mindre arealkrævende, vidensbaserede virksomheder. Samtidig er erhvervenes traditionelle miljøbelastning blevet markant mindre på grund af bedre teknologi. I alt giver det mulighed for at bryde med den hidtidige lokaliseringspolitik, hvor erhverv blev placeret i særskilt udlagte områder for ikke at være til gene for andre byfunktioner. Erhverv kan derfor i højere grad integreres i eksisterende byområder, så behovet for nye arealudlæg mindskes.

Mål

- At skabe rammer for byvækst samt økonomisk og befolkningsmæssig udvikling i alle egne af amtet.
- At skabe mulighed for, at der i landsdelscentret kan etableres offentlig og privat service af betydning for hele landsdelen, således at amtet kan hævde sig både nationalt og internationalt.
- Aktivt at støtte virksomhedernes arbejde med miljøledelse og miljøstyring med henblik på at minimere belastningen af det omgivende samfund.

Detailhandel

- At opretholde den overordnede bycenterstruktur med en decentral butiksforsyning.
- At kunne tilbyde regionens indbyggere et varieret udbud af især udvalgsvarer, der kan stå mål med større bycentre i andre regioner og dermed øge andelen af indkøb i amtet.

Retningslinier

Principper for byudvikling

1. Lokalisering af nye områder til bymæssig bebyggelse skal støtte eksisterende bymønstre, d.v. s. at byvækstarealer placeres i landsdels-, egns-, kommune- og lokalcentre i byzone og i begrænset omfang som landzoneareal i landsbycentre. Arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav kan dog lokaliseres uden for centerbyer i erhvervsområder afgrænset i det åbne land, jf. retningslinie 21.
2. I Kystnærhedszonen må der i kommuneplanlægningen i princippet kun inddrages nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig og/eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering (afsnit 2.4). I planlægningen skal offentlighedens adgang til kysten sikres.
3. Vækst i centerbyer skal ske indefra i eksisterende byer, så der altid er sammenhæng mellem eksisterende og nye byområder. Grønne områder kan være en del af byvæksten.
4. Byers udvikling skal fastlægges på grundlag af langsigtede planperspektiver, så der tages hensyn til væsentlige og langsigtede interesser i det åbne land. Produktions- og strukturforhold i jordbrug og landskabelige-, kultur- og naturhistoriske værdier skal prioriteres højt.
5. Ved afgrænsning af byvækst skal det undgås at forringe mulighederne for fremføring af trafik- og forsyningsanlæg.
6. Ved fastlæggelse af byudviklingsområder og ved bebyggelse eller ændret anvendelse af bygninger og arealer nærmere end 200 m fra etablerede fordelingsledninger for naturgas tages hensyn til områdeklasseregler fastsat af arbejdstilsynet.
7. Byudvikling skal ske, så yderligere lokal trafik på tværs af det overordnede vejnet så vidt muligt undgås.
8. Byvækst skal tilrettelægges, så områder med gode kollektive trafikforbindelser udnyttes intensivt og før områder med mindre gode trafikforbindelser.
9. Der må ikke udlægges arealer til byformål uden for langsigtede grænser for byvækst
10. Der kan i kommuneplanerne planlægges for husbåde til brug for helårsboliger og serviceformål m.m. i havneområder i umiddelbar tilknytning til eksisterende byzone, når det sikres, at kystlandskabet bevares. Ved planlægning for husbåde skal retningslinie 2.1.6 om Internationale Naturbeskyttelsesområder respekteres.

Areal til byudvikling

11. Der kan i kommuneplaner udlægges areal til byudvikling svarende til det byggeri, der forventes opført inden for 12 år efter kommuneplanens vedtagelse, jf. figur 1.2.2 – 1.2.5.
12. I beregning af arealbehov til boliger skal det tilstræbes ikke at bruge mere areal til nybyggeri end 1 ha pr. 10 boliger i byer på 8.000 indbyggere og derover og 1 ha pr. 7 boliger i mindre byer. Tilsvarende bør det lægges til grund for beregning af erhvervsareal og offentlig service, at arealbehovet højst bliver 1 ha pr. 3.000 m² etageareal. Herudover kan udlægges areal til virksomheder med særlige beliggenhedskrav.
13. Ved fastlæggelse af areal til nybyggeri skal der tages hensyn til rummelighed i eksisterende og allerede planlagte byområder, jf. figur 1.2.2 - 1.2.5. Overskydende areal til byformål i gældende kommuneplan tages enten ud af rammerne eller betegnes som byvækstområde på lang

sigt i en prioriteret rækkefølge af det samlede byvækstareal. Principperne for byudvikling (Retningslinje 1-9) skal lægges til grund for prioriteringen. Arealer skal anvendes til jordbrug indtil de inddrages til byformål.

Lokalisering af boliger

14. I kommuneplaner skal det sikres,
 - at nye boligområder placeres uden risiko for utilfredsstillende støj og luftforurening fra trafik anlæg, virksomheder, forsvars skyde- og øvelsesområder o.l.,
 - at nye boligområder placeres i.f.t. landbrugsvirksomheder, så støj- og lugtgener undgås,
 - at nye boligområder kun under særlige omstændigheder placeres på forurenede arealer.

Lokalisering af offentlig service

15. Der kan i kommuneplaner udlægges areal til servicefunktioner i udpegede centerbyer.
16. Nye offentlige servicefunktioner med betydning for flere kommuner placeres i egnscentre.
17. Nye offentlige servicefunktioner, hvis opland rækker ud over regionen, bør som hovedregel placeres i en af centerbyerne i landsdelscentret.
18. I kommuneplaner skal det sikres, at
 - bebyggelsesprocenten i udlagte områder til offentlig byggeri o.l. kan blive mindst 40%, når offentligt tilgængelige grønne områder o.l. ikke medregnes.
 - der fra veje af regional betydning er gode vejforbindelser til området.
 - nye områder til offentlig virksomhed o.l. placeres så trafikstøj ikke overstiger 55 dB(A) og virksomhedsstøj ikke overstiger Miljøstyrelsens vejledende grænser og så afstand til erhvervsområder med virksomheder med særlige beliggenhedskrav bliver mindst som angivet i retningslinierne for disse virksomhedstyper.
 - nye områder til offentlig virksomhed, der er følsom over for forurening, placeres i sådan afstand fra landbrugsvirksomhed, at støj- og lugtgener undgås.
 - nye områder til offentlig virksomhed, der er følsom over for forurening, kun under særlige omstændigheder placeres på forurenede arealer, jf. afsnit 5.2.
 - nye områder til offentlig virksomhed placeres uden risiko for utilfredsstillende støj fra forsvars skyde- og øvelsesområder.
19. I kommuneplanlægningen skal der efter nærmere aftale med amtet tages stilling til behovet for udlæg af offentlige områder ved sygehuse, gymnasier, handels- og tekniske skoler, seminarier, sygeplejeskoler, sociale institutioner og skoler, terapeutiskoler, statskontorer o.l.

Lokalisering af erhverv generelt

20. Det skal i kommuneplanerne sikres,
 - at bebyggelsesprocenten i udlagte erhvervsområder kan blive mindst 40%, eller at det samlede rumfang af bygninger kan blive mindst 2 m³ pr. m² grundareal,

- at nye erhvervsområder placeres, så der ikke er risiko for uacceptabel støj og luftforurening eller øget trafikbelastning i boligområder og andre forureningsfølsomme områder,
- at nye erhvervsområder placeres, så der er god mulighed for godstransport ad vej og bane og gode muligheder for kollektiv persontrafik og sikker cykeltrafik.

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

21. Der er udpeget områder til virksomheder med særlige beliggenhedskrav (Byvækst og erhvervsområder Bilag 1). Områderne skal udlægges i kommuneplanerne og må ikke anvendes til andre erhvervstyper.

I kommuneplanerne kan udlægges arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav i centerbyerne. Det er virksomheder, der for at forebygge forurening og nabogener, placeres så der tages vidtgående hensyn til: støj og luftforurening, grundvand, recipienter til spildevand samt mulighed for stort vandforbrug. For affaldsvirksomheder henvises til afsnit 5.1.

I Miljøministeriets "Håndbog om Miljø og Planlægning" /1/ gennemgås de enkelte virksomhedstypers miljøforhold og der er vejledende afstandskrav i.f.t. boliger og andre forureningsfølsomme områder. Kravene for virksomhedskategorierne er fastsat til 150, 300 eller 500 m og er minimumsafstande. De sikrer derfor ikke nødvendigvis, at Miljøstyrelsens vejledende grænser for f.eks. støj altid kan overholdes. Omvendt kan en konkret vurdering medføre, at de vejledende afstandskrav fraviges.

22. For områder til virksomheder med særlige beliggenhedskrav skal det sikres: 1) at eventuelle landzoneområder overføres til byzone, 2) at der ikke placeres boliger, institutioner e.l. i områderne, 3) at der i en afstand svarende til minimumsafstandene udlægges konsekvensområder, hvor der fremtidigt ikke må opføres boliger eller anden forureningsfølsom bebyggelse eller anlæg, bortset fra den bebyggelse, der er nødvendig for landbruget.

Virksomheder med stort varmemeforbrug

23. Det skal i kommuneplanerne sikres, at virksomheder med stort varmemeforbrug etableres hvor der kan udnyttes varme fra en større central varmeproduktion via fjernvarmenet. Der er dog mulighed for anden placering, hvis virksomheden bruger overskudsvarme fra nabovirksomheder eller ikke-fossile brændsler, f.eks. bio-masse.

Virksomheder med produktion af overskudsvarme

23. Det skal i kommuneplanerne sikres, at særligt varmeproducerende virksomheder som hovedregel etableres hvor der er eller kan etableres fjernvarmenet, der kan aftage den producerede overskudsvarme, eller hvor overskudsvarmen kan udnyttes af nabovirksomheder.

Virksomheder med stort transportbehov

25. Erhvervsområder der forbeholdes virksomheder med stort transportbehov skal udlægges således, 1) at der er gode forbindelser frem til områderne fra veje af regional betydning, 2) at der er kort afstand til jernbanenettet så der er mulighed for at føre banespor frem til områderne, 3) at trafikken til og fra områderne ikke påfører boliger, institutioner o.l. højere støjbelastning end de anbefalede værdier i Miljøstyrelsens vejledninger.

Virksomheder i områder med særlige drikkevandinteresser

26. Virksomhedskategorier der kun må placeres i OSD efter aftale med amtet og kun uden fare for grundvandet: Galvaniserings-, varmforzinknings- og metalliseringsvirksomheder - Træimprægneringsvirksomheder - Akkumulatorfabrikker - Farve/lakfabrikker - Limfabrikker, der benytter organiske opløsningsmidler - Kemikaliefabrikker og -oplag (bortset fra kalk/

saltpladser) - Kunstgødningsfabrikker - Medicinalfabrikker - Pesticidfabrikker - Bilophugningspladser - Oparbejdning eller destruktions af farligt affald - Knusepladser for asfaltaffald - Komposteringspladser for andet end haveaffald - Komposteringspladser for haveaffald, modtagende >1000 t/år - Mineraliseringsanlæg for spildevandsslam - Olielagre - Virksomheder med betydelige oplag af olie, kemikalier eller andre stoffer, der kan true grundvandet.

Følgende virksomhedskategorier kan normalt placeres i OSD, men tilsynsmyndigheden skal vurdere, om der skal stilles skærpede krav til indretning og drift og føres intensiveret tilsyn for at beskytte grundvandet: Sæbe-, rengørings- og vaskemiddelfabrikker - Garverier og pelsberederier - Jern- og metalstøberier og metalsmelterier - Korn- og foderstofvirksomheder, herunder grønttørring og halmludning - Mindre medicinalfabrikker - Tagpapfabrikker - Asfaltværker - Biogasanlæg - Benzinstationer og garageanlæg - Renserier - Olielagre - Komposteringspladser til haveaffald, der modtager under 1000 t/år.

Indretningskrav kan bl.a. være at beholdere og rørledninger til stoffer, der kan true grundvandet, skal over jorden. Intensiverede tilsyn kan f.eks. være skærpet kontrol af lagre og procesanlæg samt overvågningsprogrammer for grundvand. Det er vanskeligt generelt at afgøre nedslivningsrisikoen for de enkelte virksomhedstyper. Virksomheder på listen kan derfor efter en konkret vurdering vise sig ikke at udgøre nogen risiko. Omvendt kan der være virksomheder og anlæg, der ikke er nævnt, men som alligevel kan udgøre en risiko for grundvandet. Der bør derfor altid ved etablering af virksomheder og anlæg i OSD, uanset om de er med på listen, være skærpet opmærksomhed omkring risikoen for grundvandsforurening.

Detailhandel

27. Butikker til særligt pladskrævende varer på op til 1.500 m² kan etableres i de erhvervsområder i kommune- og lokalcentre, der udpeges til det i kommuneplanerne.

Herudover kan i erhvervsområder i hver af egnscentrene Herning, Holstebro, Ikast, Lemvig, Ringkøbing, Skjern/Tarm og Struer etableres 2 butikker til særligt pladskrævende varegrupper på op til 5.000 m² (Herning har dog med Tillæg 65 til Regionplan 2001 /2/ allerede udnyttet rammen på to gange 5.000 m²). Herudover kan i erhvervsområder i hver af kommuncentrene Aulum, Brande, Hvide Sande, Hvidbjerg, Vildbjerg, Ulfborg, Videbæk, Vinderup, Thyborøn/Harboøre og Kibæk/Sdr. Felding etableres 1 butik til særligt pladskrævende varegrupper på op til 5.000 m².

28. Udenfor bymidterne kan der i følgende områder udlægges arealer til detailhandel:

- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.6 kan der i Aulum etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 4.364 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.7 kan der i Aulum etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 4.000 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.8 kan der i Brande etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 3.500 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.9 kan der i Tarm etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 8.290 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.10 kan der i Herning etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 53.616 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.11 kan der i Herning etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 6.980 m².
- I Holstebro kan der etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikksformål på maksimalt 43.342 m² med en beliggenhed som vist på figur 1.2.12. (Nyholm-området)

- I Holstebro kan der etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikformål på maksimalt 8.626 m² med en beliggenhed vist på figur 1.2.12. (Lavhedecentret)
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.13 kan der i Lemvig etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikformål på maksimalt 6.698 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.14 kan der i Ringkøbing etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikformål på maksimalt 10.000 m².
- Med en beliggenhed som vist på figur 1.2.15 kan der i Skjern etableres detailhandel med et bruttoetageareal til butikformål på maksimalt 11.100 m².

Jordbrugsparceller

29. Det skal fremgå af kommuneplanerne,

- at jordbrugsparceller kun kan etableres i landzone i umiddelbar tilknytning til eksisterende bysamfund med mindre end 1500 indbyggere,
- at den enkelte jordbrugsparcel højst må være på 1 ha, og
- at parcellernes bebyggelse skal placeres, så den falder naturligt ind i landsbyens eksisterende struktur for bebyggelse.
- Ved landsdelscenteret må der ikke placeres jordbrugsparceller nærmere end 10 km fra byzonegrænsen af Herning, Holstebro, Ikast og Struer. Ved egnscentre med mere end 15.000 indbyggere må der ikke placeres jordbrugsparceller nærmere end 5 km fra byzonegrænsen.

Virkemidler

Erhvervsudvikling

Styrkelse af erhvervsudviklingen skal bygge på styrkepositioner, som det midt- og vestjyske erhvervsliv har og samspillet mellem uddannelse, forskning og videncentre. Det gælder især for tekstil og beklædning, elektronik, vind, træ og møbel, metal, fødevarer og turisme. Der skal være særligt fokus på energi, blandt andet i form af brint- og brændselscelleteknologi.

Regionplanen kan ikke i sig selv sikre, at den ønskede udvikling sker, men kan sikre, at de fysiske rammer er til stede og dermed være med til at danne grundlaget for den ønskede udvikling. Regionplanen sikrer således, at der kan udlægges tilstrækkeligt areal til erhvervsformål. Samtidig sikrer regionplanen, at udnyttelsen af arealerne sker på en måde, så der ikke inddrages unødige arealer til byvækst, herunder erhvervsformål. Endelig tilstræbes det, at undgå konflikter mellem forskellige anvendelsesønsker og konflikter mellem benyttelse af arealer og beskyttelses- og bevaringsinteresserne.

Detailhandel

46 % af amtets befolkning er bosiddende uden for den overordnede bycenterstruktur, d.v.s. i lokalcentre, landsbycentre, landsbyer og i landdistrikterne. En decentral butiksforsyning er derfor af afgørende betydning for at kunne opretholde service og aktiviteter uden for den regionale centerstruktur.

I 2000 blev Struer-Holstebro-Herning-Ikast et landsdelscenter. Amtet ønsker at fastholde et regionalt servicetilbud af butikstyper, der ellers ikke kunne placeres i amtet pga. for lille kundegrundlag.

Butikker skal ifølge Planloven som udgangspunkt placeres i den centrale del af en by. I tabel 1.2.1 ses områder til butikformål uden for bymidterne, i hvilke der ligger mere end 3.000 m² bruttoetageareal til butikformål og som derved kræver regionplanretningslinier. I tabellen er opgjort hvor stort det

eksisterende bruttoetageareal til butikksformål er, samt hvor meget der resterer af rammen i Regionplan 2001. For enkelte områder er der tildelt yderligere ramme. Af den yderste kolonne fremgår, hvor stort bruttoetageareal der dermed maksimalt må være indenfor de enkelte områder.

Område	Eksisterende bruttoetageareal til butikksformål	Resterende ramme fra Regionplan 2001	Tildeling af yderligere ramme	Det maksimale bruttoetageareal til butikksformål
Aulum (nordlige område)	2.220	2.000 + 144 (nedlagt detailhandel) = 2.144	-	4.364
Aulum (sydlige område)	0	4.000	-	4.000
Brande	1.243	3.500 - 1.243 = 2.257	-	3.500
Tarm	5.237	3.000 + 53 (nedlagt detailhandel) = 3.053	-	8.290
Herning (Herning Aflastningscenter)	38.066	1.150 + 8.400 + 6.000 = 15.550	-	53.616
Herning (Bydelscenter i NØ.C3)	6.980	0	-	6.980
Holstebro (Nyholm)	36.833	14.000 - 7.491 = 6.509	-	43.342
Holstebro (Lavhede)	7.926	700	-	8.626
Lemvig	3.198	2.000 - 536 = 1.464	2.036	6.698
Skjern	7.400	2.000 - 300 = 1.700	2.000	11.100
Ringkøbing	-	-	-	10.000

Tabel 1.2.1 Eksisterende bruttoetageareal til butikksformål uden for bymidterne og resterende ramme fra Regionplan 2001 er baseret på tal fra marts 2005 fra kommunerne.

Lemvig

Lemvig bymidtes afgrænsning er dikteret af områdets topografi. Byen er opstået ved havnen på det lave strandareal. Mod syd, øst og vest er den gamle by omgivet af morænelandskabet, der rejser sig stejlt til 25-30 meters højde. Byen er gennem tiderne vokset op over denne barriere, men bymidten har ikke udviklet sig ud over den historiske bys grænser. Den ligger derfor i dag som et fint eksempel på en gammel fjordhavneby med bevaringsværdige bymiljøer med de gamle gadeforløb intakte.

Bymidten vil ikke kunne rumme større butiksenheder eller bære omlægninger af vejnettet, uden at det bevaringsværdige bymiljø i den gamle del af byen vil lide skade.

Aflastningsområdet i Lemvig rummer en større bygning (bowlingcenter på 1.562 m²) og et ubebygget areal. Begge ligger i tilknytning til eksisterende butikker og bør sikres til detailhandel for at styrke områdets karakter af butiksområde, som kan aflaste bymidten. Det vil kræve en yderligere ramme på ca. 2.000 m². Det maksimale bruttoetageareal til butikksformål vil herefter blive 6.698 m².

Skjern

Skjern bymidte bærer præg af at være udbygget under opsvinget i landbruget og etablering af jernbaner i sidste del af 1800-tallet. Bygningskulturen fra den periode havde i mange år ikke den store bevågenhed, men oplever nu fornyet interesse. Byrådet i Skjern har gennemført en planlægning, der i høj grad bevarer midtbyens karakter af stationsby, hvorfor større butiksenheder i praksis ikke kan indpasses her. Det er også et led i den kommunale bevarings- og genopretningsplanlægning at undgå større trafikale forandringer, herunder parkeringsarealer i det omfang som ville være påkrævet ved en fortsat udbygning af detailhandlen i bymidten.

Tværtimod er et væsentligt element i den genopretning af bymidten, som kommunen har gennemført, en fredeliggørelse af byens hovedgade, så stationen og stationspladsen igen er blevet forenet med den øvrige del af den gamle bymidte.

Aflastningsområdet i den østlige del af Skjern er omfattet af lokalplan nr. 63 fra 1989, der giver mu-

lighed for etablering af ”salgsvirksomheder med udstillingsbehov og detailsalg som f.eks. møbelforretninger, tæppeforretninger, forhandlere af hårde hvidevarer, forhandlere af motorkøretøjer, bygge marker o. lign.”.

Af redegørelsen til lokalplanen fremgår det, at formålet med den bl.a. er at kunne placere servicevirksomheder, som på grund af f.eks. varernes/funktionens karakter og pladskrav ikke kan eller bør placeres i bycenteret. Området er delvis udbygget med butikker. Der resterer et samlet ubebygget areal på 15.000 m², som med en bebyggelsesprocent på 50 kan rumme 7.500 m² butiks- og kontorbyggeri.

Inden for området er to grunde solgt, og én er der givet forkøbsret til. Der er således stor interesse for området, og det bør sikres, at ca. halvdelen af de ledige byggemuligheder kan anvendes til butikker. Rammen bør derfor udvides med 2.000 m², så det samlede uudnyttede bruttoetageareal bliver 3.700 m² og det maksimale bruttoetageareal til butiksformål bliver 11.100 m².

Aflastningsområde i Ringkøbing

I Ringkøbing er der tale om et eksisterende aflastningsområde, der ønskes fastlagt retningslinier for i forbindelse med revision 2005 af regionplanen. Området er omfattet af en ældre lokalplan fra før 1980, der giver mulighed for etablering af butikker, der genererer stor trafik. Området er taget i brug og rummer i dag 4 udvalgswarebutikker på i alt 3.767 m² og 2 butikker med særligt pladskrævende varegrupper på i alt 1.835 m².

Inden for lokalplanens rammer er der et samlet ubebygget areal på ca. 20.000 m², hvor der ifølge lokalplanens bebyggelsesprocent på 50 vil kunne opføres ca. 10.000 m² nyt byggeri til butikker.

De overvejelser, der har ligget til grund for kommunens vedtagelse af lokalplanen for området, udspringer af en erkendelse af, at der er snævre muligheder for udvikling af byen, og at der tillige gennem mange år har været et udtalt ønske om at bevare den historiske bymidte. Det har bl.a. resulteret i vedtagelse af bevaringsdeklaration for bymidten og en stram styring af byggeaktiviteterne i området.

Hvis bymidtens karakter af historisk by skal bevares, kan der hverken tillades ombygninger til butiks-enheder af en størrelse, der svarer til nutidige krav, eller kan gennemføres trafikale saneringer, der kan honorere det behov, der vil opstå som følge af et øget butiksareal i den gamle bykerne.

I området ligger der en del butikker i form af udvalgswarebutikker og butikker for særligt pladskrævende varegrupper. Alt i alt ligger der i området butikker med et samlet butiksareal på 7.600 m².

Arealudlæg til bolig og erhverv

Der skal udlægges areal til at opfylde efterspørgslen på boliger af forskellig art. Muligheder for lokalisering af boliger og erhverv skal primært gives i byer og ikke ved spredt udvikling, der skader dyrkningsmæssige, landskabelige, natur- og kulturhistoriske interesser og værdier i det åbne land. Også samfundsmæssige udgifter til vandforsyning, kloakering og kollektiv trafikbetjening taler mod spredning af byggeriet. Langsigtede byvækstgrænser (Kortbilag 1) afgrænser byvæksten under hensyn til ovenstående værdier. Inden for langsigtede byvækstgrænser skal der dog tages hensyn til f.eks. Naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinier.

Ved udlæg af arealer til byudvikling afvejes interesser i det åbne land, herunder jordbrugsmæssige interesser. F.eks. må der ikke lokalplanlægges for nye boliger nærmere end 300 m fra VVM-godkendte produktionsanlæg til husdyrbrug (gylletanke og staldbygninger).

I den sydvestlige del af Skjern skal der i den kommunale planlægning af nye boligområder tages hensyn til Skjern Papirfabrik.

Det er en væsentlig forudsætning for et velfungerende samfund, at service placeres så adgangen er let for en stor del af befolkningen. Derfor bør f.eks. offentlig service med betydning for mere end én kommune placeres i egnscentre.

Kommunernes forventning om byggeriets omfang i de kommende 12 år er for amtet som helhed 12.900 boliger. I årene 2001 – 2003 er der opført 1000 boliger pr. år i gennemsnit. For erhverv forventes byggeriet at være 2,8 mio. m² etageareal og for offentlig service godt 292.000 m² etageareal.

Boliger

Af de 12.900 boliger kommunerne forventer opført, vil 800 boliger blive opført i landzone, primært i landsbycentre og afgrænsede landsbyer.

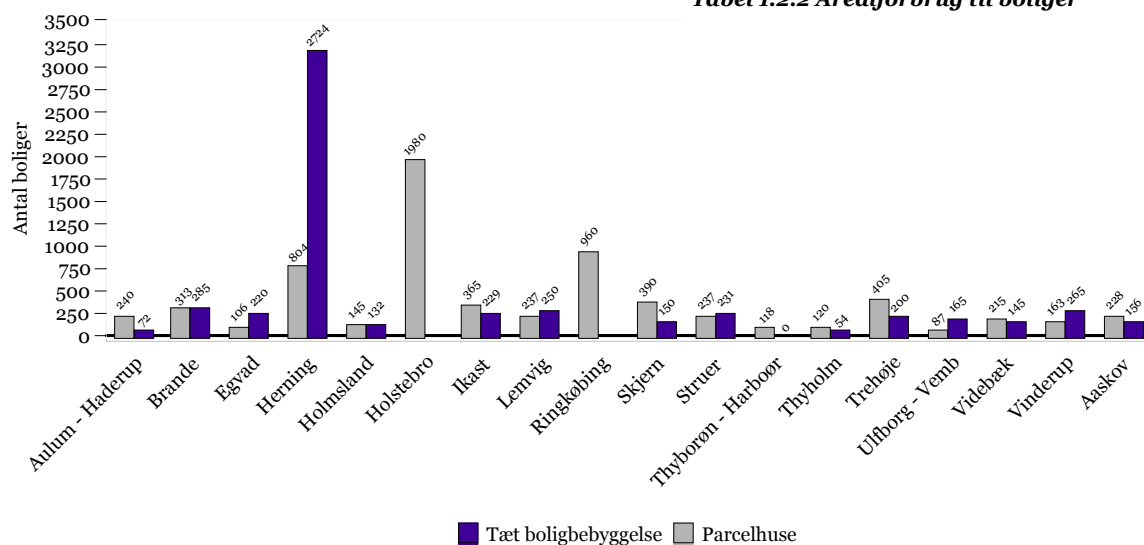
Det samlede boligbyggeri forventes at omfatte en nogenlunde ligelig fordeling mellem parcelhuse og tæt boligbebyggelse (tæt lav og etageboliger). Denne fordeling dækker over store forskelle kommunerne i mellem, fra ingen tæt boligbebyggelse i Thyborøn-Harboøre Kommune til en andel af det samlede boligbyggeri på over 70 % for denne boligtype i Herning og Egvad kommuner.

Fordelingen mellem parcelhusbyggeri og tæt boligbyggeri har betydning for arealforbruget pr. bolig. Arealforbruget til parcelhuse er desuden afhængigt af, om bebyggelsen placeres i byzonebyer eller i landsbyer, hvor konkurrencen om arealerne er mindre.

Tabel 1.2.2 viser arealforbruget som amts gennemsnit. Tallene dækker over betydelige variationer kommunerne i mellem, men bør alligevel betragtes som vejledende norm ved arealudlæg til forskellige bebyggelsesformer i planperioden.

Parcelhuse i byzone 10 boliger pr. ha
Parcelhuse i landzone 8 boliger pr. ha
Tæt boligbebyggelse, by- og landzone 17 boliger pr. ha

Tabel 1.2.2 Arealforbrug til boliger

Figur 1.2.2 Forventet byggeri af boliger fordelt på parcelhuse og tæt lav bebyggelse. Holstebro og Ringkøbing Kommuner har ikke skelnet mellem de to boligtyper.

Erhverv og offentlig service

Af det samlede erhvervsbyggeri på 2,6 mio m² etageareal (landbrugsbyggeri undtaget) forventer kommunerne at 7% eller 186.000 m² vil blive opført i landzonebyer, idet det bemærkes, at tal fra Ringkøbing og Struer kommuner ikke er opgjort.

For offentlig service er det samlede byggeri anslået til 292.000 m² etageareal, hvoraf næsten 20.000 m² forventes opført i landzonebyer.

Arealforbruget forventes i gennemsnit at blive 1 ha pr. 3.000 m² etageareal ved nybyggeri, svarende til en bebyggelsesprocent på 30. Med tiden bør der opnås en mere intensiv udnyttelse af områderne, så der kan spares på arealforbruget. En af forudsætningerne for at arealerne kan udnyttes mere intensivt er, at der i kommunal planlægning fastsættes en højere bebyggelsesprocent.

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

Der er erhvervstyper som skal ligge langt fra boligområder, fordi virksomhedens miljøpåvirkning er stor. Det kan f.eks. være fordi virksomheden støjer, lugter, støver eller har et stort vandforbrug. Til sådanne virksomhedstyper er der udpeget særlige områder, se Byvækst og erhvervsområder Bilag.

Landsdelscenter

Amtet forventer at der i landsdelscentret skal etableres offentlig og privat service med et bredere indhold end det, der hidtil er blevet etableret i regionen. Grundlaget for en sådan udvikling bør være, at landsdelscenterkommunerne laver koordineret planlægning og at amtet understøtter denne planlægning gennem regionplanen.

Areal til byvækst

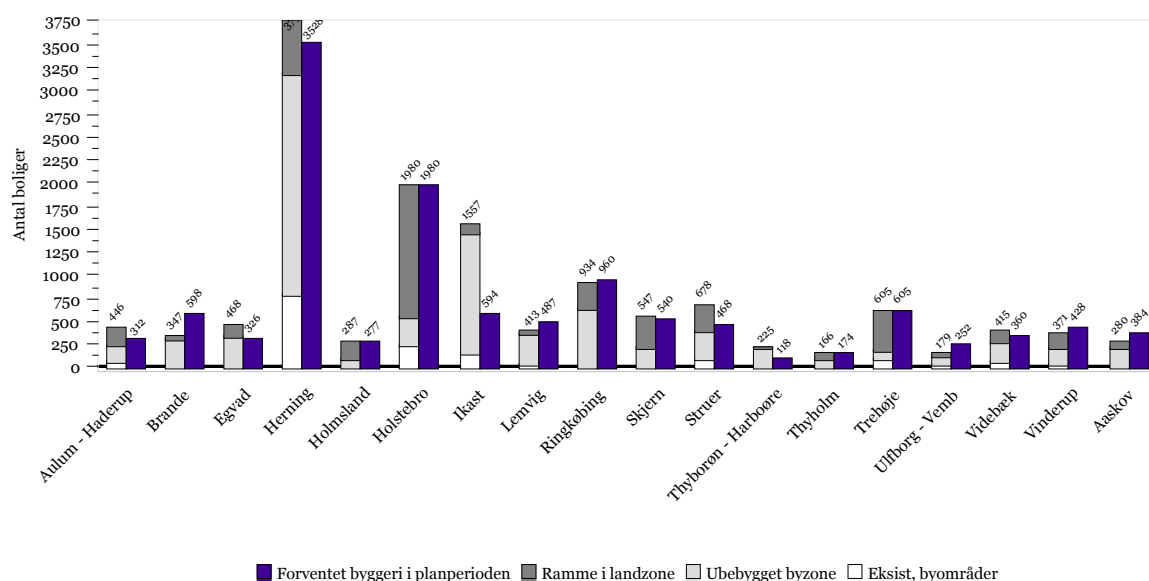
Kommunernes opgørelser over rummelighed viser, at der i eksisterende byområder, ubebygget byzone og kommende byområder i kommuneplanernes rammer er plads til godt 12.000 boliger, 4,3 mio. m² etageareal erhverv og 670.000 m² etageareal offentlig service.

Til sammenligning er det forventede byggeri i planperioden for amtet som helhed 12.900 boliger, 2,6 mio m² erhverv og 292.000 m² offentlig service.

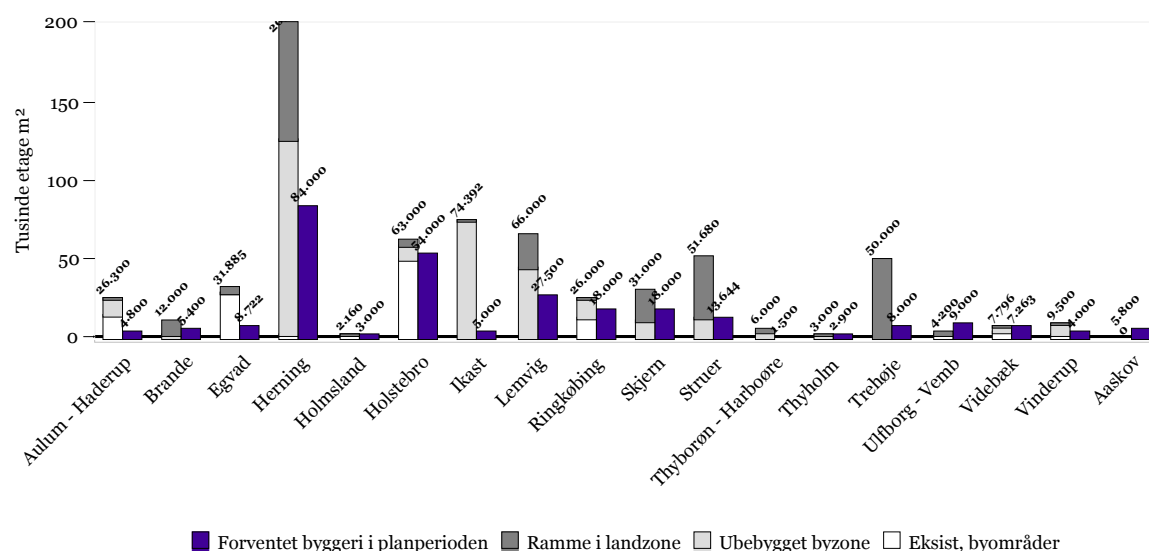
Af skemaerne nedenfor ses rummelighedsfordelingen i kommunerne og det byggeri, som de enkelte kommuner forventer i planperioden.

I vurderingen af behovet for areal til byvækst i planperioden kan det indgå, at rummeligheden i allerede planlagte områder ikke nødvendigvis kan udnyttes fuldt ud inden for de kommende 12 år. Det gælder især for rummeligheden i eksisterende byområder, hvor gennemførelsen af fortætning og byomdannelse ofte afhænger af privatøkonomiske forhold, som kommunerne ikke, eller kun i begrænset omfang, kan påvirke.

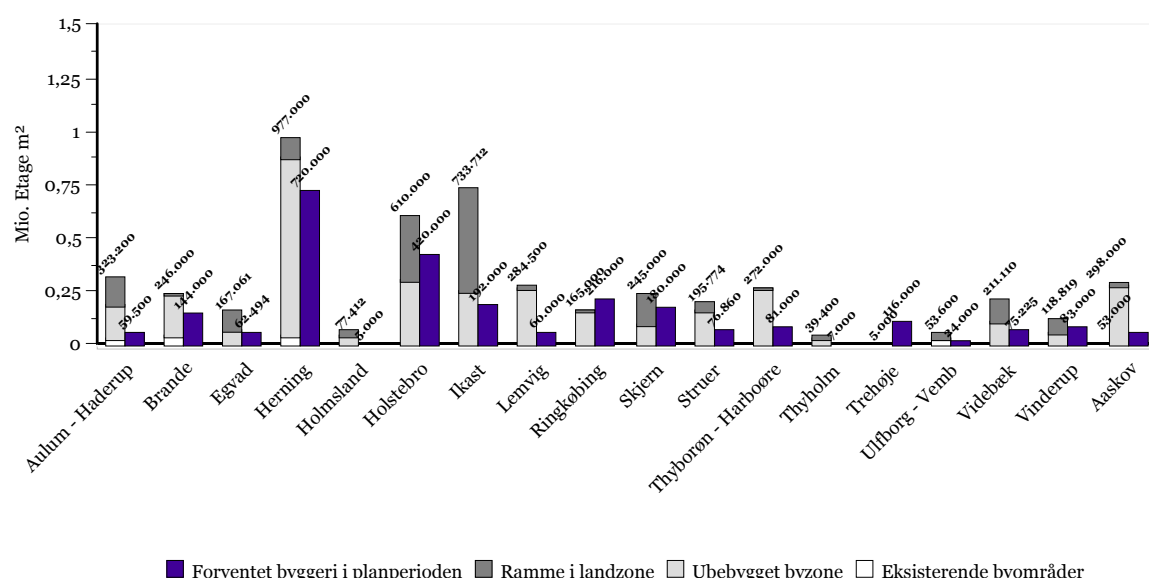
Forventningerne om at erhverv fremover vil være mindre arealkrævende og i mange tilfælde kan placeres i byområder sammen med andre byfunktioner kan kun i begrænset omfang honoreres i Ringkøbing amt. Selv om dialogen mellem amt og virksomheder generelt medfører en løbende reduktion af virksomhedernes miljøbelastning, er der stadig virksomhedskategorier, der stiller særlige beliggenhedskrav i forhold til f.eks. boligområder og grundvandsressourcer.

Figur 1.2.3 Rummelighed og byggebehov til boliger

Figur 1.2.4 Rummelighed og byggebehov til offentlig service.

Figur 1.2.5 Rummelighed og byggebehov til erhverv.

Amtets erhvervsprofil er sammenlignet med den øvrige del af landet præget af en stor andel produktionserhverv inden for brancher som træ, metal, tekstil og fødevarerforædling. Det er virksomheder som ofte er belastende for omgivelserne i produktionen og ved megen tung transport og som har behov for udenomsarealer til oplagring. Rummelighedsopgørelsen skal derfor ikke ukritisk lægges til grund for en vurdering af behovet for nye arealer til byvækst.

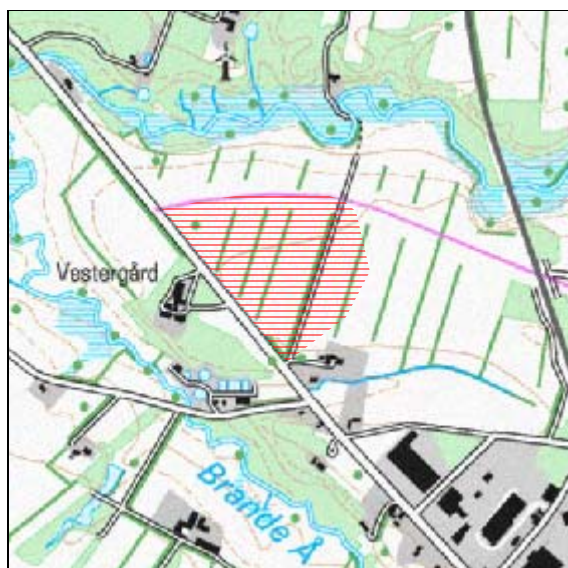
Alligevel er der grund til for kommunerne at se kritisk på de eksisterende arealudlæg; især udlæg til erhverv, hvor der alene i ubebygget byzone er plads til 717.000 m² bebyggelse ud over det forventede samlede erhvervsbyggeri på 2.6 mio m².

Figur 1.2.6 Aflastningsområde til detailhandel i Aulum, Aulum nord

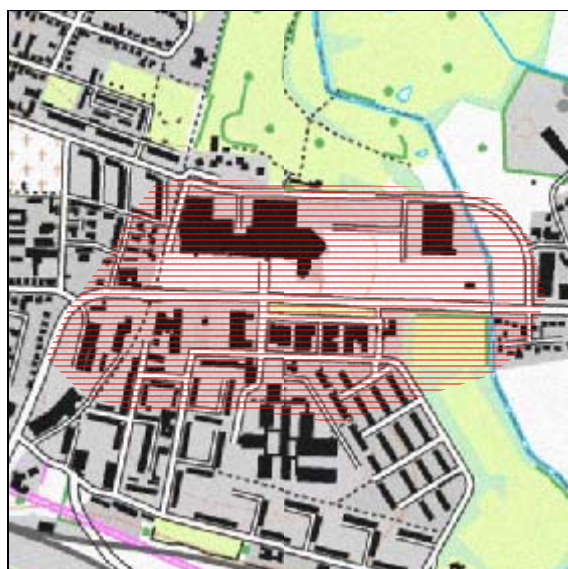
Figur 1.2.7 Aflastningsområde til detailhandel i Aulum, Aulum syd

Figur 1.2.8 Aflastningsområde til detailhandel i Brande

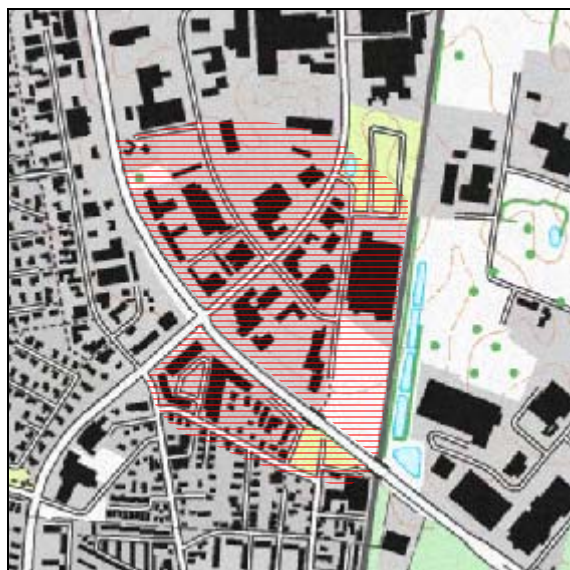
Figur 1.2.9 Aflastningsområde til detailhandel i Tarm

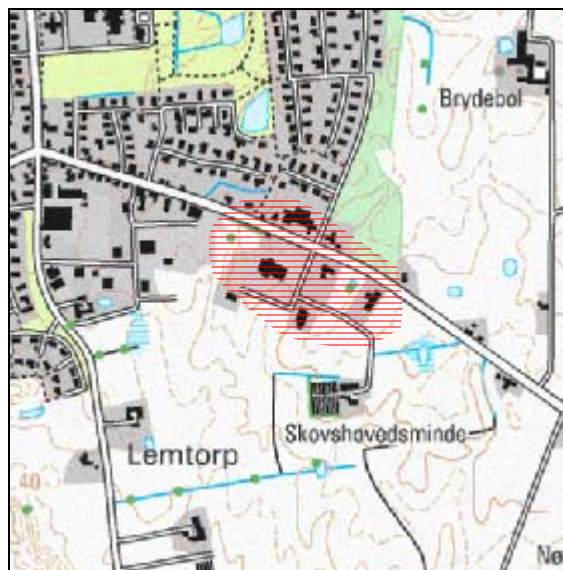
Figur 1.2.10 Aflastningsområde til detailhandel i Herning

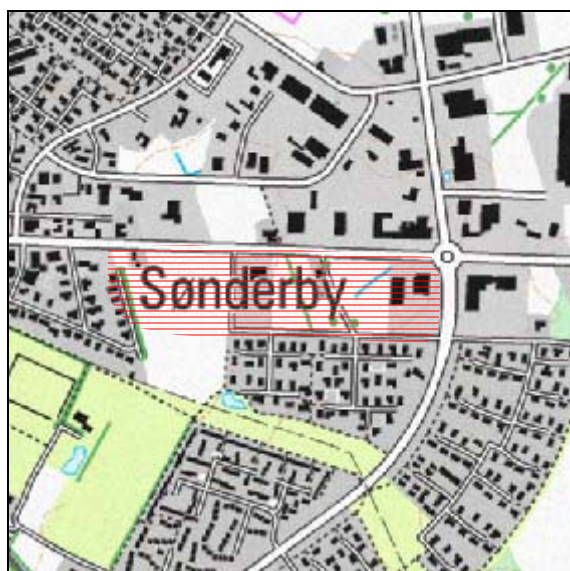
Figur 1.2.11 Aflastningsområde til detailhandel i Herning

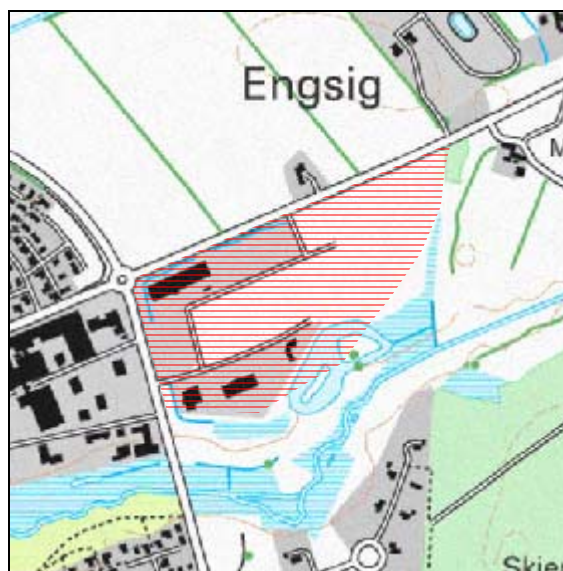
Figur 1.2.12 Aflastningsområde til detailhandel i Holstebro

Figur 1.2.13 Aflastningsområde til detailhandel i Lemvig

Figur 1.2.14 Aflastningsområde til detailhandel i Ringkøbing

Figur 1.2.15 Aflastningsområde til detailhandel i Skjern

1.3 Ferie- og fritidsliv

Baggrund

Vestjyllands natur er på flere måder enestående— her er en oplevelse af plads og åben himmel, som man ikke får mange steder. Det giver et rigt ferie- og friluftsliv og er med til at gøre regionen attraktiv.

På baggrund af amtets turistpolitiske overvejelser/3/ fastlægges retningslinier for fysiske anlæg, som støtter mulighederne for at opleve Vestjylland.

Mål

- At turisme og friluftsliv kan udvikles.
- At handicappedes muligheder for friluftsliv forbedres.
- At rekreative områder nær byer udbygges og rekreative forbindelser og ridestinet forbedres.

Retningslinier

1. Ved udlæg af arealer til ferie- og friluftsanlæg skal sikres, at
 - Der bruges mindst mulig landbrugsjord. Det gennemsnitlige arealforbrug til ferie- og fritidsbebyggelse inkl. fællesarealer m.v. må ikke overstige 1 ha/1000 etage-m² ferie- og fritidsbebyggelse.
 - Natur- og kulturhistoriske værdier ikke skæmmes og offentlighedens færdselsrettigheder ikke indskrænkes.
 - Boligområder o.l. ikke belastes med støj, jf. Miljøstyrelsens vejledninger og at spildevandsudledning ikke hindrer opfyldelse af målsætning for recipienten.
 - Der ikke udlægges nye sommerhusområder i Kystnærhedszonen. Eksisterende sommerhusområder kan ses på Kortbilag 1.
2. Der reserveres arealer til anlæggene i Ferie- og friluftsliv Bilag 1. Her kan ferie- og fritidsanlæg etableres under hensyntagen til særlige beskyttelsesinteresser jf. retningslinie 1.
3. Det kræver ikke forudgående arealreservation i regionplanen, men alene kommunal planlægning, at etablere og udvide anlæg, som beskrevet i Ferie- og friluftsliv Bilag 2, hvis de placeres uden for områder med særlige beskyttelsesinteresser jf. retningslinie 1

Virkemidler

Amtet lægger retningslinier for placering af sommerhuse, hoteller, vandrehjem og campingpladser ud fra målsætningerne for turisme og friluftsliv. Med placering af overnatningsmuligheder og friluftsfaciliteter kan amtet skabe mulighed for at sprede turismen og forøge aktiviteterne i de områder, hvor hensynet til den lokale befolkning og naturen ikke taler imod det. Amtets væsentligste virkemiddel er således at sikre rum for udbygning af ferie- og friluftstilbud.

Samtidig medvirker Amtet aktivt i udviklingen af faciliteter for friluftslivet. Det sker både gennem egne aktiviteter, f.eks. projektet "Naturoplevelser for alle" på Præstbjerg Naturcenter, internationale projekter som vandreruten Drivvejen og ved at støtte regionens mange frivillige initiativer, både økonomisk og med rådgivning.

Kapitel 2 — Det åbne land

2.1 Natur og landskab

Baggrund

Amtsrådet har i 2003 diskuteret amtets naturpolitik, og har formuleret en række overordnede visioner for sit virke i naturen.

Visionerne er blevet til på baggrund af temaredegørelsen om naturpolitik /4/ med efterfølgende debatoplæg og to offentlige møder. Fokus har ligget på den 'tørre' natur, og altså ikke på vandmiljøet.

Fakta

Amtets visioner for naturen

Den lysåbne natur er med dens store betydning for dyre- og plantelivet, landskabet, kulturhistorien og følelsen af vestjysk identitet en hovedværdi i den vestjyske natur. Med 'lysåben natur' menes hederne, engene, strandengene og overdrevene samt vandområderne.

Ringkjøbing Amt lægger afgørende vægt på bevarelsen af den lysåbne natur, herunder at der samlet set ikke sker tilbagegang med hensyn til naturtypernes areal eller naturindhold og at de vigtigste spredningskorridorer i landskabet genskabes.

I den sammenhæng arbejder amtet til stadighed på at begrænse næringsstof-belastningen mest muligt i de mest følsomme naturområder.

Sikring af sjældne arter samt bekæmpelse af uønskede indførte arter vil være en del af bevarelsesarbejdet, og amtet vil herunder medvirke til opfyldelsen af Danmarks internationale forpligtelser – f.eks. i forbindelse med Habitatdirektivet.

Amtet finder genindvandring af naturligt hjemmehørende arter meget ønskelig, og vil arbejde aktivt for bevarelse og genskabelse af levestederne. Amtet vil som hovedregel ikke arbejde for aktiv genindførelse af forsvundne arter.

Etablering af våde enge omkring søer og vandløb vil forsat være en vigtig faktor i genskabelsen af sammenhængen i naturområderne samt i bekæmpelsen af næringsstofbelastningen af vandmiljøet.

Amtet finder det også væsentligt at øge naturindholdet i det åbne agerland, f.eks. levesteder for agerlandets fugle og pattedyr.

Mål

- At landskabelige værdier bevares.
- At biologiske værdier bevares og forbedres i respekt for naturens egen dynamik. Der er fire overordnede målsætninger:

	A-målsatte	B-målsatte	C-målsatte	Områder med værdifulde paddelokaliteter
Mål	Områderne bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne.	Der arbejdes aktivt for en gunstig bevaringsstatus for områdernes plante- og dyreliv.	Der arbejdes for at bevare en god biologisk tilstand af de målsatte områder	Der arbejdes for at forbedre og udvikle forholdene for padderne i de udpegede områder

Retningslinier

1. I Landskabsområder (Kortbilag 1) tillægges landskabelige værdier særlig stor vægt. Ønsker om etablering af byggeri og tekniske anlæg, samt ændringer af arealanvendelse der kan forringe landskabets karakter skal vurderes med udgangspunkt i landskabets særkende.
2. Naturområderne (Kortbilag 2) skal have et alsidigt plante- og dyreliv.
3. Lovgivning og støttemuligheder administreres så det sikres, at målsætningerne kan opfyldes.

Det betyder for de målsatte områder, at:

A - målsætning

- der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne
- der gives kun dispensation/tilladelse til tilstandsændringer, der understøtter naturgrundlaget
- det sikres, at enge, strandenge og overdrev afgræsses/slås, samt at hedearealer holdes lysåbne gennem pleje
- der gødskes alene på naturarealerne i den udstrækning det er nødvendigt for at sikre afgræsning til gavn for naturværdierne
- naturarealerne omlægges ikke
- forstyrrende aktiviteter og støj fra motorbaner, skydebaner, jetski o. lign. undgås på forstyrrelsesfølsomme lokaliteter, f.eks. vigtige fuglelokaliteter. Almindelig jagt anses i denne sammenhæng ikke for at være en forstyrrende aktivitet.

A—særlig kvælstoffølsom

Ud over de retningslinjer som er nævnt under A-målsætning gælder følgende retningslinje:

- Ændringer af husdyrhold skal foretages på en sådan måde, at der ikke sker en væsentlig forøgelse af næringsstoffbelastningen.

B - målsætning

- der gives kun dispensation/tilladelse til tilstandsændringer, der understøtter naturgrundlaget
- det sikres, at enge, strandenge og overdrev afgræsses/slås, samt at hedearealer holdes lysåbne gennem pleje
- der gødskes alene på naturarealerne i den udstrækning det er nødvendigt for at sikre afgræsning til gavn for naturværdierne
- naturarealerne omlægges ikke
- Forstyrrende aktiviteter og støj fra motorbaner, skydebaner, jetski o. lign. undgås på forstyrrelsesfølsomme lokaliteter, f.eks. vigtige fuglelokaliteter. Almindelig jagt anses i denne sammenhæng ikke for at være en forstyrrende aktivitet.

C - målsætning

- der gives kun i særlige tilfælde tilladelse til tilstandsændringer, som ikke understøtter naturgrundlaget
- lysåbne naturarealer søges sikret imod tilgroning

Områder med værdifulde paddelokaliteter

- der gøres en særlig indsats, både gennem myndighedsudøvelse og naturpleje, for at udvikle forholdene for padderne igennem beskyttelse, oprensning og nygravning af vandhuller, samt udvikling af andre levesteder.
4. For A, B- og C-målsatte naturområder søges forøgelse af næringsstofbelastningen minimeret.
 5. I de udpegede spredningskorridorer skal administration af anden lovgivning foregå så spredning af flora og fauna forbedres, sikres og udbygges. Der skal gøres en aktiv indsats for at sikre korridorerne, der hvor der findes væsentlige spærringer for de pågældende arter.
 6. I Internationale Naturbeskyttelsesområder /5/ må der ikke udlægges nye arealer til byzone eller sommerhusområder, planlægges nye større vejanlæg eller sideanlæg i form af servicestationer, materialepladser og lign, planlægges nye eller væsentlige udvidelser af andre trafik-anlæg og tekniske anlæg og lign, f.eks. lufthavne, flyvepladser, jernbaner, havne, opfyldninger på søterritoriet, luftledningsanlæg, vindmølleklynger og -parker, lossepladser og anlæg for deponering, udlæg af nye områder til råstofindvinding på land.

I administrationen af plan- og miljølovgivningen, må der ikke gives tilladelse, dispensation eller godkendelse, der kan påvirke Internationale Naturbeskyttelsesområder såfremt dette kan indebære forringelser af områdets naturtyper og levesteder for arterne eller kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter området er udpeget for.

For Ramsarområder gælder at tilladelser, dispensationer eller godkendelser skal administreres så myndighederne fremmer beskyttelsen af områderne.

Uanset ovennævnte kan der planlægges for foranstaltninger, som vil medføre forbedringer af naturforholdene i områderne.

Virkemidler**Landskabelige værdier**

Landskabelige værdier er primært de visuelle oplevelser man kan få i landskabet. Landskabsoplevelsen kan være sammensat af forskellige landskabselementer; terræn, beplantning, farver, fysisk struktur, udsigter /6/. Alle landskaber har egne karakteristika, men nogle skiller sig ud p.g.a. et særligt kraftigt udtryk af disse landskabselementer - de landskabsområder er udpeget på Kortbilag 1.

I Landskabsområder skal der i særlig grad tages hensyn til landskabelige værdier. Amtet vil arbejde for at landskabets karakteristika ikke ødelægges unødvendigt og så vidt det er muligt for at styrke landskabets karakter. Det kan gøres ved at vurdere projekters indflydelse på landskabets værdier.

Biologiske værdier

For at målrette indsatsen på naturområdet er en række værdifulde naturarealer målsat.

De målsatte områder inddeles i tre kategorier: A-målsatte, B-målsatte og C-målsatte områder, samlet kaldet 'de målsatte naturområder'.

En række områder er ligeledes blevet udpeget som vigtige områder for padden, de kaldes områder med værdifulde paddelokalteter /7/. Kortbilag 2 viser paddelokalteter, hvor der med fordel kan arbejdes med både vandhuller og landområder som levesteder for padden.

De målsatte naturområder omfatter arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper) samt egekrat, som er beskyttet af skovloven. Desuden indgår potentielle naturområder, som er skove og omdriftsarealer i umiddelbar tilknytning til de målsatte naturområder, som har potentiale til at kunne udvikles til nye naturområder.

Forsvarets lovlige aktiviteter på forsvarets arealer kan fortsætte uanset områdets målsætning.

Vandområder indgår ikke i målsatte naturområder, se afsnit om Vandområder og Lavbundsarealer.

Fakta

A-målsatte områder

- Store eller små områder, hvor der er betydelige forekomster af sjældne arter, eller arter, som indikerer høj naturkvalitet,
- Områder, som i kraft af deres størrelse, drift og struktur (loer i strandenge, store sten på overdrev, gamle træer i egekrat, tegn på ekstensiv drift over lang tid) rummer en høj grad af robusthed eller autenticitet, herudover har andre forhold som Natura 2000 udpegninger, forekomst af mange kvælstoffølsomme plantearter samt naturmæssig variation og nærhed til andre naturarealer betydning.

A – særligt kvælstoffølsomme

8 områder (fortrinsvis store heder som ikke er Natura 2000-områder) er særskilt udpeget som A – særligt kvælstoffølsomme. Her gælder særlige regler for næringsstofbelastning.

B-målsatte områder

- Store eller små områder, hvor der er arter, som forekommer hist og her i amtet, og som indikerer god naturkvalitet,
- Natura 2000 områder med habitat-naturtyper, eller områder som er fredede med naturbeskyttelse som formål,
- Områder, som skønnes at have potentiale til at udvikle sig henimod en A-målsætning.

C-målsatte naturområder:

Beskyttede naturtyper og egekrat i øvrigt, som på langt sigt har potentiale til at udvikle sig hen imod en højere målsætning.

Potentiel natur

Skove og omdriftsarealer i umiddelbar tilknytning til de målsatte naturområder, som har potentiale til at kunne udvikles til nye naturområder.

Områder med værdifulde paddelokalteter

Disse områder indeholder et eller flere vandhuller, hvori der er registreret /4/ padden som står opført på Habitatdirektivets bilag IV. Det er især løgfrø, spidssnudet frø og vandsalamander, der er registreret i disse områder., sammen med De udpegede områder indeholder også anden natur, landbrugsjord eller og skovjord.

Spredningskorridorer

Spredningskorridorer er potentielt vigtige spredningsveje for dyr og planter imellem de store vigtige naturområder.

Internationale naturbeskyttelsesområder

De Internationale naturbeskyttelsesområder er områder, der er udpeget som habitatområder eller fuglebeskyttelsesområder i henhold til EF-habitatdirektivet eller EF-Fuglebeskyttelsesdirektivet.

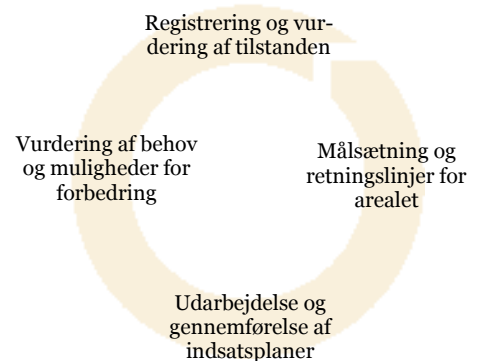
Overvågning og tilstandsvurdering

Det er afgørende for gennemførelsen af naturplanlægningen, at der sker en registrering og vurdering af tilstanden af de målsatte naturarealer, specielt A- og B-målsatte, som grundlag for en aktiv bevaringsindsats. Det er ligeledes vigtigt at registreringen af padder, krybdyr samt andre dyrearter fortsætter, så der opbygges et vidensgrundlag for administrationen og udbygningen af deres levesteder.

I forbindelse med det landsdækkende NOVANA overvågningsprogram overvåger og kortlægger amtet i dag en række naturtyper og bevaringsværdige arter, som er opført på EF-habitatdirektivets bilag. Denne overvågning vil danne basis for at sikre gunstig bevaringsstatus for disse naturtyper og arter.

Mange A- og B-målsatte naturarealer er dog ikke omfattet af habitatdirektivet og NOVANA-overvågningen. For de arealer er det helt afgørende, at udviklingen i naturtilstanden og effekten af bevaringsindsatsen følges gennem en aktiv naturovervågning.

Overvågning af naturarealerne er samtidig en vigtig forudsætning for en fremtidig revision af målsætninger og indsatsplaner. Naturplanlægning er en fortløbende proces og det forudsættes, at målsætningsarbejdet fortsættes fremover i kommunalt regi. Arealer kan således blive klassificeret både op og ned i forbindelse med revision af naturplanen.

Handleplaner

Det er afgørende for naturplanlægningen, at målsætningen af naturarealerne og tilstandsvurderingen følges op med en indsats, som sikrer at arealerne lever op til målsætningerne. Dette arbejde består i udarbejdelse og gennemførelse af indsatsplaner for de A og B-målsatte naturområder.

Indsatsplanerne vil for eksempel kunne indeholde planer for græsning og høslet i ferske enge og strandenge, pleje af heder ved rydning, afbrænding og lyngslet, rydning af trævækst i moser, hævnning af vandstanden i særlige tilfælde og lignende. På længere sigt er det relevant at udvikle større fælles græsningsprojekter, oprindelige græssende husdyrracer, der kan klare sig på naturens betingelser samt støtte markedsføringen af naturkød og lign. For de værdifulde paddelokaliteter er det vigtigt, at paddernes levesteder udvikles i form af flere vandhuller samt oprensning af eksisterende tilgroede vandhuller.

Med særlig fokus på spredningskorridorerne støttes spredningsmulighederne i landskabet med læhegn, nye vandhuller eller ved at dyrkede arealer overgår til vedvarende græs.

Det grønne netværk af spredningskorridorer vil samtidig blive søgt beskyttet mod indgreb fra byvækst, veje og andre tekniske anlæg, der kan forringe biologisk mangfoldighed og spredningsmuligheder for planter og dyr.

Tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) vil sammen med andre tilskudsmuligheder kunne anvendes med henblik på at etablere sammenhængende levesteder/biotoper.

Formidling

Formidling af naturen er et vigtigt led i amtets oplysning til borgerne. Formidlingen foregår både ude i naturen i form af arrangerede ture med naturvejledere, foredrag, afholdelse af debatmødet og informationsaftener, information via hjemmesider og udarbejdelse af foldere og pjecer.

Det er vigtigt at arbejde for mere formidling af naturen og myndighedernes opgaver. Gennem formidling sikres det at borgerne ved, hvilke naturværdier, der findes nu og i fremtiden, hvad myndighederne arbejder for og hvilke opgaver myndighederne har.

Samarbejde med borgere

Det er vigtigt at der er et godt samarbejde med borgerne om naturen. Samarbejdet sker i projekter som inddrager borgerne og deres viden om naturen lokalt. Af projekter kan nævnes ”Projekt agerhøne”, hvor frivillighed og anvendelse af støttemulighederne har skabt bedre vilkår for agerlandets vildfugle. Projekt ”Hold Øje med Naturen” bygger på borgernes kendskab til lokale forekomster af sjældne planter. Amtets medarbejdere besøger borgerne og oplyser om planterne og deres bevaring.

Fællesgræsning i større indhegninger er en interessant mulighed for den fremtidige naturforvaltning. Den kan sikre at de lysåbne naturtyper afgræsses, men er kun mulig i samarbejde med borgerne.

Naturudviklingen og naturbevaringen bør ske i dialog med borgere og lodsejere i konkrete sager. Hver enkelt sag er unik og kræver forskellige beslutninger.

Samarbejdet med borgerne skal ske i respekt for ejendomsretten og den enkelte lodsejers særlige interesser. Dog skal det bemærkes, at EF-direktiver, fredningskendelser med videre i nogle tilfælde sætter begrænsninger for den enkeltes dispositionsret over ejendommen.

Internationale Naturbeskyttelsesområder

Planforslag, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt skal konsekvensvurderes. Ved tilladelser, dispensation eller godkendelser, der vil kunne påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, skal det fremgå af afgørelsen, at det ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arterne i området eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Habitatdirektivets artikel 12 indeholder krav om streng beskyttelse af forskellige dyre- og plantearter, som omfattes af direktivets bilag IV. Eksempelvis er der forbud mod at beskadige eller ødelægge arternes yngle- og rasteområder. Det betyder, at den planlæggende myndighed eller den myndighed, der giver tilladelse, dispensation eller godkendelse er forpligtet til at varetage hensynet til arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV i de områder, som vil kunne blive påvirket af planer og projekter. For administration af internationale naturbeskyttelsesområder henvises til bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, med senere ændringer. Endvidere henvises til Naturbeskyttelseslovens § 19.

2.2 Større uforstyrrede landskaber

Baggrund

Det åbne land præges i stigende omfang af tekniske anlæg - veje, telefonmaster og vindmøller. En del af anlæggene har stor indvirkning på omgivelserne, både syns- og støjmæssigt.

For at kunne tage hensyn til bevaring af områder, der ikke er forstyrret syns- og støjmæssigt af tekniske anlæg har amtet udpeget Større uforstyrrede landskaber. Det er sammenhængende områder på mindst 100 km², der syns- eller støjmæssigt ikke er påvirket af større tekniske anlæg.

Mål

- At bevare større områder som ikke eller kun lidt er visuelt og støjmæssigt påvirket af tekniske anlæg.

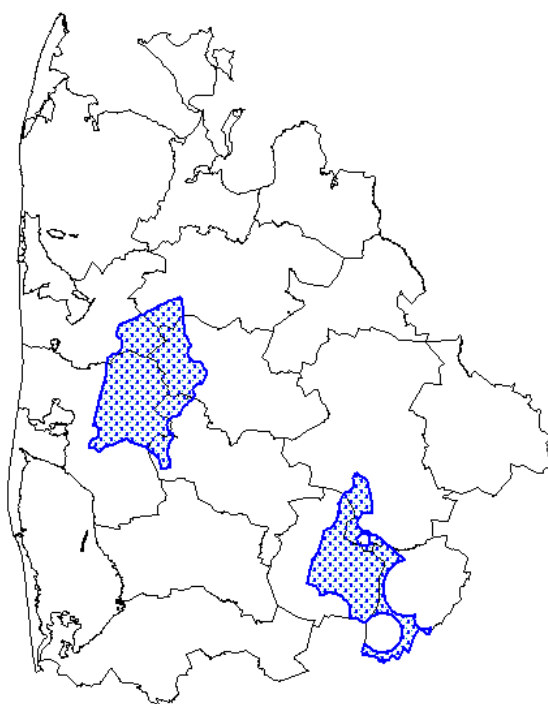
Retningslinier

1. Større uforstyrrede landskaber skal så vidt muligt friholdes for nye større tekniske anlæg.

Virkemidler

Større tekniske anlæg omfatter jernbaner, motor- og hovedlandeveje, højspændingsledninger 150/400 kV, vindmølleparker, masteanlæg, teletårne, større virksomheder, by- og sommerhusområder, campingpladser og andre ferie- og fritidsanlæg. Enkeltstående vindmøller anses ikke i den her sammenhæng for et større teknisk anlæg, kun vindmølleparker.

Der er i amtet 2 områder over 100 km², som kan betegnes som Større uforstyrrede landskaber.

Figur 2.2.1 Større uforstyrrede landskaber

2.3 Kulturmiljø

Baggrund

Ringkøbing Amt er i høj grad påvirket af de mennesker der har boet i området. Næsten overalt i landskabet og i byerne findes kulturspor, der fortæller om livet i regionen før og nu.

I regionplanmæssig sammenhæng benævnes kultursporene som kulturmiljøer. Ved et kulturmiljø forstås et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

De fleste kulturmiljøer værdsætter vi uden videre, f.eks. fjordfiskerlejerne, brunkulslejer og herregårdsmiljøer. Andre kulturmiljøer fortæller en historie for færre mennesker; en mark, der for blot en generation siden var hede. Eller en husmandsudstykning, hvor husene har forandret sig i vidt forskellige retninger. Fælles for dem er, at de fortæller om befolkningens aktiviteter i fortid og nutid.

Kulturmiljøerne i Ringkøbing amt vidner om en livsstil, som har været og er tilpasset regionens natur og geografiske beliggenhed. Bebyggelserne er ét eksempel: Indtil 1800-tallet boede de fleste på spredte gårde. Skolen og kirken lå hvor mennesker samledes. Så kom mejerier, tog og biler. Først da blev regionen præget af samlede bebyggelser som f.eks. mejeribyer, kirkebyer og stationsbyer.

Tanken om at steder fortæller deres egen historie er væsentlig, fordi vi ikke længere har den samme fornemmelse for vores historie. I de seneste generationer har mange ikke – som deres forældre – en tilknytning til landbruget og stadig færre bor på samme sted hele livet. Trods det er de fleste stadig fascinerede af fortiden, og vi holder af at bo på og besøge steder, der er rige på historier.

Mange kulturmiljøer er beskyttede, fordi lokalbefolkningen tager vare om dem. Andre er fredede. Den generelle samfundsudvikling medfører imidlertid, at værdifulde kulturhistoriske spor i landskabet mange steder udviskes eller forsvinder.

Det er ikke muligt at tage vare på alle kulturspor i amtet, men i en række områder er sporene så væsentlige, at der må tages særlige hensyn til dem. Med regionplanen sker det ved udpegning af en række særligt værdifulde kulturmiljøer. Herudover gøres der via regionplanen opmærksom på de øvrige kulturmiljøer i amtet, der kræver opmærksomhed. Tilsammen danner kulturmiljøerne et billede af livet gennem tiderne.

Udpegningen af værdifulde kulturmiljøer i regionplanen vil ikke udelukke, at landskabet videreudvikles, men udpegningerne sikre at udviklingen sker med viden om og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier.

Mål

- At kulturhistoriske særpræg bevares.
- At en øget bevidsthed om forfædres liv og levemåder vil styrke interessen for regionen hos borgerne og gøre regionen mere tiltrækkende at besøge og bosætte sig i.

Retningslinier

1. I beskyttelsesområder omkring kirker må byggeri, tilplantning o.l. ikke skæmme kirker og deres omgivelser. Retningslinien omfatter beskyttelsesområder vist på Kortbilag 6.
2. Områder udpeget som særligt værdifulde kulturmiljøer fremgår af Kortbilag 6. Indenfor områder udpeget som særligt værdifulde kulturmiljøer skal inddragelse af areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier, så vidt muligt undgås. Nye anlæg og be-

byggelse skal tilstræbes udformet og placeret således, at der ikke sker en forringelse af oplevelsen eller kvaliteten af de bærende kulturhistoriske værdier.

3. I landskabet i øvrigt, herunder bl.a. de kulturmiljøer der fremgår af Kortbilag 6, bør der inden igangsættelse af byggeri, anlægsarbejder og andre ændringer foretages en konkret vurdering af om indgrebet er i strid med hensynet til kulturhistoriske interesser.

Virkemidler

Regionplanen er i sin karakter ikke et redskab, der kan sikre en egentlig bevarelse af de værdifulde kulturmiljøer. Ofte er der elementer i et kulturmiljø som vil kræve en mere direkte ressourceindsats, f.eks. i form af restaurering og vedligeholdelse. Dette er en opgave der ikke kan løftes med regionplanen. Derimod kan regionplanen i mange tilfælde sikre en vis beskyttelse af værdierne mod andre indgreb.

I de interesseafvejninger der foretages ved regionplanlægning for et område skal de kulturhistoriske interesser inddrages i afvejningerne i samme grad som øvrige interesser der varetages i regionplanlægningen. Helt konkret skal der, når der regionplanlægges for et område udpeget som et særligt værdifuldt kulturmiljø, foretages en vurdering af om områdets nye anvendelse vil kunne skade kulturmiljøet. Det vil eventuelt kunne komme på tale at stille krav til hvilke hensyn der skal stilles for at kulturmiljøets værdier ikke skades.

I 1980'erne aftalte amt, kommuner og kirkelige myndigheder at lægge beskyttelsesområder omkring kirker. Områderne er delt i tre grader af beskyttelse, jo nærmere kirkerne desto mere beskyttelse. Kirkelige myndigheder høres, når der ønskes byggeri i beskyttelsesområder. Derved undgås byggeri og tilplantning der skæmmer kirkerne og deres omgivelser.

Information er et vigtigt redskab i beskyttelsen af de bevaringsværdige kulturmiljøer. En vigtig opgave for amtet er at skabe viden om og forståelse for de værdier, der skal beskyttes. Mange af de kulturhistorisk værdifulde områder indeholder elementer, hvor amtet ikke har kompetence til at gå aktivt ind med en beskyttelsesindsats, men må søge at informere og motivere andre aktører. Det kan f.eks. være over for kommuner, der kan lave bevarende lokalplaner eller ejere af privat ejendom, hvor en særlig beskyttelsesindsats eller skånsom driftsform kan være ønskelig.

Udover de særligt værdifulde kulturmiljøer i tabellen nedenfor er der registreret en lang række af kulturmiljøer i amtet. Alle de registrerede kulturmiljøer kan ses på Ringkjøbing Amts hjemmeside under "Amt og opgaver". De der er udpeget som særligt værdifulde er markeret med en blå signatur.

For de enkelte kulturmiljøer vil der fortløbende blive lagt historiske beskrivelser, udsnit fra gamle kort og fotos ind på hjemmesiden. Disse informationer kan være en støtte i vurderingen af hvorledes hensynet til kulturmiljøernes værdier varetages bedst muligt.

De særligt værdifulde kulturmiljøer er følgende:

Særligt værdifulde kulturmiljøer	Bærende kulturhistoriske værdier
Oddesund området	- Elementerne i området der stammer fra stedets historie som overfartssted, herunder havneanlæg, bygninger, fyrtårn, jernbane osv. - Stedets åbne karakter både hvad angår den lave og sparsomme plantevækst i området og den diffuse og åbne bebyggelse - De store bunkersanlæg, som den tyske besættelsesmagt opførte under 2. Verdenskrig - 1. generation sommerhuse på vestsiden af syd odden
Bovbjerg området	- Elementer der fortæller om kystsikringen i området - herunder høfderne, rester af den store støbeplads for høfdeblokke og den smalsporede jernbane, mindsten - Bovbjerg Fyr og de øvrige kulturmiljøelementer ved fyret - Elementer der fortæller om vestjyske livsvilkår og særpræg - herunder kulturmiljøelementerne i Ferring by og bebyggelsen ved Ferring Strand

Gudum området	- Vejforløb og hulveje der vidner om stedets historie som trafikalt knudepunkt - Gudum Kirke med spor efter Gudum Kloster - Den grupperede bebyggelse i området, der underlægger sig landskabets former - Klostermølle - gård og mølle
Ørnhøj banen	- Ørnhøjbanens trace som nogle steder benyttes som vej eller cykelsti - Jernbanebroer og stationsbygninger på strækningen
Oldtidsvejen	- Oplevelsen af højenes sammenhæng og markering af vejforløb - Hulveje, veje og vejspor som kan henføres til tidligere tiders færdsel i området - Rammedige
Nr. Vosborg - Skærum	- Herregården Nørre Vosborg med tilhørende jorde - Voldstedet sydvest for de eksisterende bygninger - Skærum Bro der vidner om stedets betydning som overfartssted - Bebyggelsen ved Skærum, der hovedsageligt har baggrund i den tidlige industri på stedet (teglværk, elværk, smedie, mejeri)
Dejbjerg området	- Diverse spor i terrænet såsom hulveje, dyrefolde, agerspor - Dejbjerg by med kirke og Dejbjerglund (nu præstegård). - Bundsbæk Mølle med tilhørende mølledam, dæmninger, sluse osv.
Lønborg området	- Lønborggård med omgivende herregårdslandskab, med bl.a. hovedbygning med haveanlæg, avlsbygninger, forvalterbolig, arbejderboliger, veje, hovedgårdsdige, damme, Lønborg Mølle - Lønborg Kirke og området omkring kirken, hvor Borgvold, Lønborg Kongsgård og bebyggelse i jernalderen har ligget - Vejforløb mod vadested over Skjern Å - Bebyggelsesstrukturen i Bøel - Området omkring Sct. Knuds Kilde- Spor og elementer i området der fortæller om rakkernes tilhørsforhold til området.
Lyngvig området	- Fjordfiskermiljøet på havnen - Gruppen af de egnstypiske klitgårde - Lyngvig fyr og de øvrige kulturmiljøelementer omkring fyret
Ørre området	- Elementer og spor i området der fortæller om beboerne og samfundet da området var hedeområde under opdyrkning - De bevarede hedeområder - Bro og vejsystemet ved og i Nybro som viser stedets betydning som overfartssted
Skjern Å Nørre Kanal og Sandfeld-Hesselvig Kanal	- Kanaler og engvandingsanlæg, der danner Danmarks største engvandingsystem - Tjæreovnene ved Hesselvig
Engesvang - Klosterlund området	- Spor og elementer i Bølling Sø området, der vidner om den omfattende tørveproduktion i området, herunder bl.a. gårdene Moselund og Klosterlund, ruiner af strøelsesfabrik, tørvefabrikken Phønix, fabrikant Frederik Henriksens mindesten, luftbane, hulvej, Skallerund Sø - Stationsbymiljøet i Moselund - Bygningerne og bebyggelsesstrukturen i Engesvang Kirkeby - Spor efter gravning efter mergel bl.a. vest for Engesvang Kirkeby - Stenholt Skov med Museum, Klosterlund Mindepark og spor efter udnyttelsen af ressourcer - Klosterlund-bopladsen

Opfølgning

Syddansk Universitet har siden 2003 arbejdet på at udvikle en metode for beskrivelse, afgrænsning og udpegning af kulturmiljøer.

Det er hensigten, at der i 2006 skal foretages en kulturmiljøregistrering af hele amtet efter denne metode. Grundregistreringen vil danne et ensartet og udførligt grundlag for myndighedernes videre arbejde med at supplere og revidere de udpegede kulturmiljøer.

2.4 Kystnærhedszonen

Baggrund

Ringkøbing Amt er karakteriseret ved sine mange værdifulde kystlandskaber, hvor der gælder særlige regler for beskyttelse. For kystnærhedszonen fortages en planlægning der sikrer kystens friholdelse for anlæg, der ikke er afhængig af en kystnær placering. Miljøministeriet, amtet og de 10 kystkommuner har lavet et forståelsesdokument om gedigen planlægning i kystnærhedszonen/8/. Dette arbejde har været medvirkende årsag til, at planloven i 2004 blev ændret så der er mulighed for udvidelse af eksisterende sommerhusområder med i alt 8.000 nye sommerhusgrunde i kystnærhedszonen.

Mål

- De kystnære områders særlige værdier beskyttes og kommer befolkningen til gode.
- Byer, ferie/fritidsanlæg og tekniske anlæg, som er afhængig af kystnær placering sikres udviklingsmuligheder. Planlægningsmæssig velbegrunnet byudvikling kan finde sted også i større bysamfund, hvor geografiske forhold ikke gør det muligt at leve op til planlovens intention: at ny bebyggelse placeres bag eksisterende byområder. Således må en velbegrunnet udvikling i Holmsland, Thyborøn-Harboøre og Thyholm kommuner og omkring Torsminde ikke hæmmes i.f.t. øvrige kommuner p.g.a. beliggenhed helt eller delvis i Kystnærhedszonen.
- Befolkningens adgang til kysten bevares og udbygges, i det omfang belastningen ikke forringer kystområdernes naturmæssige og landskabelige værdier.

Retningslinier

1. I Kystnærhedszonen (Kortbilag 1) må der kun etableres ny bebyggelse og anlæg, som er afhængig af en kystnær placering. Det skal sikres, at åbne kyster fortsat kan udgøre landskabelige helheder, hvor natur og landskab har høj prioritet.
2. Byggeri og anlæg i kystnærhedszonen kan kun ske når der er en særlig planlægningsmæssig begrundelse for kystnær placering. F.eks. vindmøller, byudvikling i kystnære byer, ferie- og fritidsbebyggelse ved bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelse samt anlæg til opret-holdelse eller forbedring af offentlighedens adgang til kysten. Undtaget er jordbrugs- og fiskerimæssig bebyggelse
3. I kystnærhedszonen skal sammenhængende uberørte kystområder af landskabelige grunde friholdes for ny bebyggelse og anlæg, bortset fra jordbrugs- og fiskerimæssig bebyggelse.

Virkemidler

I administrationen af kystnærhedszonen skelnes mellem tre beskyttelsesniveauer:

- Strandbeskyttelses- og klitfredningslinierne (som administreres meget stramt) indtil 300 m fra kysten, hvor der kun efter amtets eller Miljøministeriets dispensation kan ske mindre ændringer i tilstanden af strandbredder eller klitfredede arealer.
- Områder der friholdes for bebyggelse, der ikke er nødvendig for jordbrugserhvervet.
- Områder, hvor der kan etableres bebyggelse og anlæg, der er afhængig af kystnær placering.

Amtet tilstræber en afbalanceret benyttelse, der sikrer den nødvendige udvikling af byer, ferie- og fritidsanlæg og tekniske anlæg, hvis funktion er afhængig af en kystnær placering.

2.5 Vandområder

Baggrund

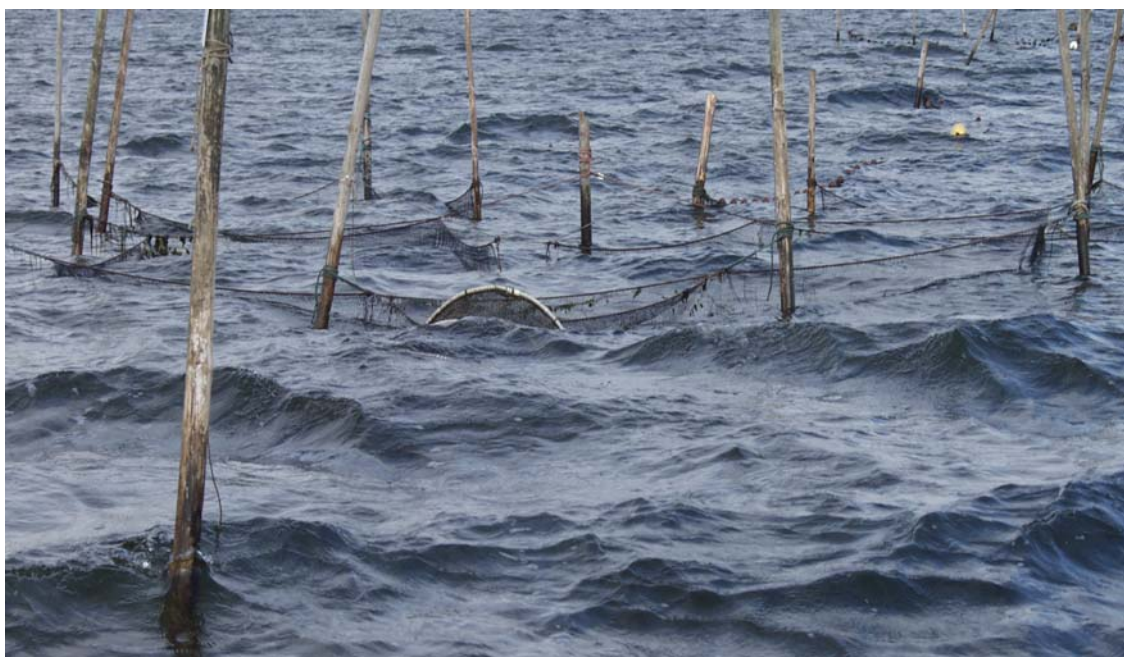
Vandområder udgør en vigtig del af den vestjyske natur. De er vigtige levesteder for dyr og planter, men der er også knyttet mange rekreative og erhvervsmæssige /9/ interesser til dem.

Mange vandområder i Ringkøbing amt er udpeget som Internationale Naturbeskyttelsesområder da de nationalt og internationalt er vigtige for beskyttelsen af bestemte plante- og dyrearter og deres levesteder.

Målsætningerne for en meget stor del af vandområderne i Ringkøbing Amt er ikke opfyldt. Tilførsel af næringsstoffer og organisk stof fra spredt bebyggelse, renseanlæg, dambrug og landbrugsarealer er mange steder hovedårsagen til, at målsætningen ikke er opfyldt. Derudover er belastning med okker og dårlige fysiske forhold fortsat en væsentlig årsag til, at målsætningen ikke er opfyldt i mange af vandløbene. Yderligere beskrivelse af miljøtilstanden i vandområderne findes på amtets hjemmeside.

Mål

- At beskytte og genskabe vandområdernes miljømæssige kvaliteter så målsætningerne opfyldes.
- Der er tre overordnede målsætninger:
 - Skærpet målsætning, hvor særlige naturkvaliteter ønskes beskyttet eller områder helt eller næsten upåvirket af menneskers aktivitet. Desuden er der Skærpet målsætning hvor der kan bades.
 - Basismålsætning, hvor der skal være et alsidigt plante- og dyreliv, der ikke eller kun svagt er påvirket af menneskers påvirkninger.
 - Lempet målsætning, hvor det i et vist omfang accepteres, at menneskers brug af områderne påvirker dyre- og plantelivet i en grad, så basismålsætning ikke kan opfyldes.

	Vandløb		Søer		Fjord og hav	
Skærpet målsætning	A	Særlige naturvidenskabelige interesseområder og beskyttelse af særlige naturelementer.	A ₁	Særligt naturvidenskabeligt interesseområde og beskyttelse af særlige naturelementer. Søer tilstræbt friholdt for kulturpåvirkning, og som for bevarelse af biologiske, geologiske, kulturhistoriske, landskabelige værdier kræver særlig beskyttelse, samt Internationale Naturbeskyttelsesområder. Målsætning A1/B: Bestemte værdier beskyttes selv om søen udsættes for en vis kulturpåvirkning.	A ₁	Særligt naturvidenskabeligt interesseområde og beskyttelse af særlige naturelementer. Marinbotaniske og marinzoologiske interesseområder. Vandfugleområder. Områder for beskyttelse af vegetationen. Naturvidenskabelige referenceområder. Opvækstområde for fiskeyngel. Internationale Naturbeskyttelsesområder
		Vandløb der er helt eller næsten upåvirket af menneskelige aktiviteter og/eller vandløb hvor særlige plante- eller dyrearter eller samfund ønskes bevaret.		A ₂		Badeområder
Basis målsætning	B ₀	Uden fiskevandsinteresse. P.g.a. størrelse, vandføringsforhold m.v. ikke egnet for fisk, men alsidigt plante- og dyreliv ønskes opretholdt.	B	Søer med naturligt og alsidigt dyre- og planteliv, upåvirket eller svagt påvirket af nærings-, organiske- og miljøfremmede stoffer, okker eller anden kulturpåvirkning, således at søernes økologiske tilstand er upåvirket eller kun svagt påvirket i.f.t. den naturlige baggrundstilstand. Basismålsætningen er den generelle målsætning for søerne.	B	Naturligt og alsidigt plante- og dyreliv som er upåvirket eller kun svagt påvirket af næringsstoffer, organiske stoffer, okker, tungmetaller, miljøfremmede stoffer eller anden kulturpåvirkning, således, at vandområderne kun er svagt påvirket i forhold til baggrundstilstanden. Desuden skal der være gode hygiejniske forhold.
	B ₁	Gyde-/yngelopvækstområde for laksefisk: ørred, laks, stalling, helt, smelt (også yngeldambrug).				
	B ₁ F	Gyde-/yngelopvækstområde for laksefisk, okkerpåvirket. Fysiske forhold berettiger B1-målsætning, men fiskevandmålsætning ikke opfyldt p.g.a. okker.				
	B ₂	Laksefiskevand - opvækst og ophold for laksefisk - ørred, laks, stalling, helt og smelt, også opdræt.				
	B ₂ F	Laksefiskevand m. okker. Fysiske forhold berettiger B2-målsætning, men okker gør, at fiskevandmålsætningen ikke opfyldes.				
	B ₃	Karpefiskevand, der skal kunne være opvækst- og opholdsområde for ål, aborre, gedde og karpefisk.				
	B ₃ F	Karpefiskevand - fysiske forhold berettiger B3-målsætning, men okker gør, at fiskevandmålsætningen ikke opfyldes.				
Lempet målsætning	C	Primært til vandafledning, uden andre interesser.			C	Områder hvor Basis-målsætningen ikke kan opretholdes: Havneområder, klappladser, områder med tungmetalforurening, områder til udlægning af skaller, spildevandspåvirkede områder, råstofindvindingsområder.
	D	Vandløb med spildevand - fiskevandmålsætning kan ej fastholdes.				
	E	Stor vandføringsreduktion accepteres til markvanding, så fiskevandmålsætning ikke kan opretholdes.				
	E*	Sommerudtørrende vandløb – særlig stor vandføringsreduktion accepteres til markvanding.				
Ingen målsætning		Målsætning betinget af vandløbets naturlige baggrundstilstand. Målsætningen baseres på vandløbsundersøgelse.		Søer uden målsætning skal som minimum opfylde basismålsætning (B).		Hav og fjorde uden målsætning skal som minimum opfylde basismålsætning (B).

Vandløbsmålsætningerne for de enkelte vandløb fremgår af Vandområder Bilag 4—Målsætninger og renseskasser og Kortbilag 3. Målsætningerne for de særskilt målsatte søer fremgår af Vandområder Bilag 2—Søer og Kortbilag 3.

Retningslinier

Generelt for alle vandområder

1. Tilstanden i vandområderne skal leve op til målsætningerne og kravene på Kortbilag 3 og i Vandområder Bilag 1-5.
2. Vandområder må ikke anvendes til formål der hindrer opfyldelse af vandområdernes målsætninger, herunder opretholdelse af værdier der er grundlag for områders udpegning som Internationale Naturbeskyttelsesområder.
3. Tilførsel til vandområderne af næringsstoffer, organisk stof, okker, miljøfremmede stoffer og tungmetaller fra renseanlæg, regnvandsbetingede udløb, dambrug (ikke havdambrug), virksomheder inkl. landbrugsbedrifter og ejendomme i det åbne land er betinget af, at vandet renses, og at eksisterende udledninger om nødvendigt justeres, så at målsætningerne for vandkvalitet i vandområderne opfyldes, jf. afsnit 3.4 Akvakultur og 5.5 Spildevandsrensning.
4. Diffus tilførsel af næringsstoffer, organisk stof, okker, miljøfremmede stoffer og tungmetaller skal nedbringes til et niveau, så målsætningerne for vandområderne kan opfyldes.

Søer

5. Der gives ikke tilladelse til put-and-take-fiskeri i søer omfattet af §3 i Lov om naturbeskyttelse.
6. Der gives ikke tilladelse til at opfylde søer.
7. Nye søer skal placeres i en afstand af mindst 20 meter fra højt målsatte vandløb (A og B), og således at der ikke er risiko for påvirkning af vandløbenes miljøtilstand.

Vandløb

8. Vedligeholdelse af offentlige og private vandløb skal gennemføres så lempeligt, at den ikke hindrer opfyldelse af vandløbsmålsætningen og så den regulativmæssige vandføring sikres.
9. Der gives ikke tilladelse til rørlægning og udretning af højt målsatte vandløb (A, B1, B0, B2, B3). Der gives ikke tilladelse til rørlægning af vandløb med lempet målsætning (C, D, E), men udretning kan undtagelsesvis tillades, hvis det ikke er i strid med målsætningen på oven- og nedenfor liggende vandløbsstrækninger. Vandløb uden målsætning kan undtagelsesvis tillades rørlagt eller udrettet, hvis det ikke er i strid med oven- og nedenfor liggende vandløbsstrækninger, naturhensyn og lign.
10. Hegning langs vandløb skal ske i overensstemmelse med vandløbsregulativerne.
11. Alle vandløb har som udgangspunkt en målsætning. En lempet målsætning gælder stærkt regulerede og grøftagtige kanaler. Basismålsætningen gælder for de øvrige vandløb.
12. Fisks og smådyrs vandring forbi spærringer til A, B1, B2 og B3 målsatte vandløb skal sikres ved at spærringen fjernes eller at der sekundært etableres stryg med stor vandføringskapacitet.

Hav og fjorde

13. Klapning (deponering af materiale på havbunden) kan kun ske på klapområder vist på Kortbilag 3.

Limfjorden

14. På dybder lavere end 3 meter må der i Limfjorden ikke foregå fiskeri med skrabende redskaber.

Ringkøbing Fjord

Tillæg 56 til Regionplan 2001 var grundlaget for retningslinierne for Ringkøbing Fjord i Forslag til Regionplan 2005. Tillæg 56 blev påklaget til Naturklagenævnet. Primo 2006 er der endnu ikke faldet afgørelse i Naturklagenævnet og Amtsrådet har derfor valgt ikke at medtage retningslinier for Ringkøbing Fjord i Regionplan 2005. Det betyder, at retningslinierne for Ringkøbing Fjord i Regionplan 1997 er de gældende indtil andet er besluttet af Amtsrådet.

Virkemidler

Vandrammedirektivet

Ifølge EU's "Rammedirektiv for Vandpolitiske Foranstaltninger"/10/ skal alt overfladevand have opnået en god kemisk og økologisk tilstand senest 2015.

Inden 2008 skal vandområdernes tilstand og målsætninger beskrives i en Vandplan. For vandområder hvor målsætningen ikke er opfyldt skal Vandplanen indeholde indsatsprogrammer der sikrer, at målsætningen er opfyldt senest 2015.

Gennemførelsen af vandrammedirektivet i Miljømålsloven kan få betydelige økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Amtet henstiller derfor til staten, at fremtidige målsætninger i henhold til vandrammedirektivet fastholdes på et realistisk niveau, og at kommunerne får økonomisk kompensation til gennemførelse af de fremtidige handleplaner.

Generelt

Amtet vil arbejde for at målsætningerne for vandområderne kan opfyldes ved at:

- Følge miljøtilstanden i vandområder for at få tilstrækkeligt vidensgrundlag for udarbejdelse af indsatsplaner til forbedring af miljøtilstanden og for kommunernes udarbejdelse af spildevandsplaner.
- Iværksætte initiativer der bidrager til at vandkvalitet og miljøtilstand i vandområderne forbedres, og at tilførslen med næringsstoffer, organiske- og miljøfremmede stoffer, okker og tungmetaller nedsættes så målsætningerne for vandområderne opfyldes.
- Målrette udnyttelse af landbrugsordninger, miljøordninger og naturgenopretningsprojekter så tilførslen af næringsstoffer og okker til vandområderne reduceres, og de fysiske forhold i vandløb forbedres.

Fakta

Arbejdet med Vandrammedirektivet omfatter overordnet følgende elementer:

- Basisanalyse. Første del af basisanalysen er udarbejdet og godkendt af amtsrådet.
- Overvågningsprogram. Der iværksættes et overvågningsprogram senest ved udgangen af 2006
- Vandplan inkl. målsætninger og indsatsprogrammer skal være vedtaget i 2009
- Indsatsprogrammer skal være igangsat senest i 2012
- Målsætningsopfyldelse i 2015

Søer

Amtet kortlægger og overvåger miljøtilstanden i søerne og laver sammen med kommuner og lodsejere handlingsplaner, der kan forbedre miljøtilstanden i søer hvor målsætningen ikke er opfyldt.

Amtets undersøgelser af miljøtilstanden bør danne grundlag for kommunernes indsats til sikring af en bedre miljøtilstand i søerne, herunder nedbringelse af udledninger fra renseanlæg og overløbsbygværker samt spildevandplaner for det åbne land.

Miljøtilstanden er utilfredsstillende i ca. 70 % af søerne. Det skyldes primært tilførsel af næringsstoffer fra landbrugsarealer, punktkilder og spredt bebyggelse. Der kan ikke forventes en generel forbedring af miljøtilstanden i søerne med mindre næringsstofftilførslen til søerne reduceres væsentligt.

Handlingsplanerne til forbedring af miljøtilstanden i søer omfatter bl.a.:

- reduktion i tilledningen af næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, tungmetaller og okker
- oprensning af tilgroede søer
- fjernelse af forurenede sediment
- opfiskning af fredfisk og udsætning af rovfisk

Vandløb

Amtets undersøgelser af miljøtilstanden i vandløbene danner grundlag for amtets og kommunernes handlingsplaner til nedbringelse af belastningen af de vandløb, hvor regionsplanens vandkvalitetskrav ikke er overholdt.

Miljøtilstanden er utilfredsstillende i 40% af vandløbene. Det skyldes dels udledninger fra punktkilder og spredt bebyggelse til vandløbene, dels udledning af okker og dårlige fysiske forhold.

Vandløbenes miljøtilstand forbedres ved bl.a.:

- vandløbsrestaureringsprojekter i vandløb hvor de fysiske forhold er forringede
- etablering af okkeranlæg i de vandløb hvor det er teknisk og økonomisk muligt
- miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse af de 600 km amtsvandløb
- nedbringelse af udledninger fra punktkilder, renseanlæg, overløbsbygværker og dambrug

Amtets undersøgelser af vandløbenes miljøtilstand bør også danne grundlag for kommunernes indsats for sikring af en bedre miljøtilstand i vandløbene, herunder:

- nedbringelse af udledninger fra renseanlæg og overløbsbygværker
- spildevandplaner for det åbne land
- sikring af miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse i mindre kommunale og private vandløb
- forbedringer af fysiske forhold i kommunale og private vandløb
- okkerprojekter i kommunale og private vandløb

Hav og fjord

Amtet undersøger miljøtilstanden i Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord, Limfjorden og havet langs Vestkysten og på den baggrund laves handlingsplaner for fjordområderne.

For Ringkøbing Fjord er der på baggrund af detaljeret fjordmodel og oplandsanalyse/11/ lavet en handleplan/12/ for, hvordan amtet vil arbejde for at nedbringe kvælstoftilførslerne frem mod 2015. Handleplanen er opdelt i tre perioder 2005 – 2008, 2009 – 2012, 2013 – 2015. Handleplanen har som sin målsætning følgende reduktion i kvælstoftilførsler i forhold til 2001-niveau: 2008 25-30 %, 2012 30-35 %, 2015 35%.

Handleplanen evalueres efter hver periode, første gang i 2008. Handleplanen skal holdes ajour i perioden frem til 2008. Amtsrådets Teknik- og Miljøudvalg vil, indtil amtets nedlæggelse med udgangen af 2006, være ansvarlig for, at handleplanen løbende opdateres bl.a. med den nyeste viden om de mest effektive reduktionsmuligheder. Herefter overgår forpligtelserne til staten.

Det er desuden besluttet, hvordan slusen ønskes drevet, så bedst mulig miljøtilstand kan opnås. I Tillæg nr. 56 til Regionplan 2001/13/ er baggrund og virkemidler herfor nærmere beskrevet. Resultaterne fra oplandsanalyse og fjordmodelarbejdet kan sammen med Regionplantillæg nr. 56 og Ringkøbing Fjord Handleplan 2005-2015 ses på amtets hjemmeside eller rekvireres hos amtet.

For Nissum Fjord er fjord- og oplandsanalyser under udarbejdelse. En handlingsplan for genopretning af en god miljøtilstand i Nissum Fjord forventes udarbejdet i løbet af 2006.

Da Ringkøbing Fjord og Nissum Fjord er slusefjorde styres saltholdighed og vandstand gennem slusedriften. Da især saltholdighed er en nøgleparameter for fjordenes miljøtilstand er denne parameter inddraget i analysearbejdet og handleplaner.

For Limfjorden udarbejdes en handlingsplan til genskabelse af en god miljøtilstand. Det foregår i et samarbejde mellem de fire amter med afstrømningsopland til Limfjorden: Nordjyllands, Viborg, Århus og Ringkøbing amter. I handlingsplanen vil der være nye tal for en målsætning om maksimal tilførsel af kvælstof og fosfor. Indtil denne analyse er færdig anvendes værdierne fra Limfjordsredegørelse 1997. Limfjordsredegørelsen kan rekvireres hos Viborg Amt eller findes på www.limfjord.dk

For Vesterhavet forventes udmøntningen af handlingsplanerne for fjordområderne at kunne reducere næringsstoftilførslerne til gavn for miljøtilstanden i de kystnære områder.

Handlingsplaner for fjordområderne vil især koncentrere sig om reduktion af tilførslen af kvælstof og fosfor fra det åbne land, herunder at der gennem vandmiljøplanerne oprettes Genskabte Vådområder (se afsnittet Lavbundsarealer).

Indtil handlingsplanerne gennemføres er de væsentligste virkemidler:

- At krav til gødskning på landbrugsjord overholdes,
- At krav til udledning fra industri, renseanlæg og regnvandsbetingede udledninger overholdes,
- At krav til foderforbrug og rensning på dambrug overholdes.

Amtet vil i samarbejde med kommunerne udarbejde handlingsplaner for opnåelse af god badevandskvalitet i de områder, hvor kvaliteten ikke lever op til kravene.

Fiskeriplan

Fødevareministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og de 3 Limfjordsamter har udarbejdet en plan for fremtidens fiskeri i Limfjorden. Der foreslås en reduktion i antallet af muslingefartøjer samt en re-

duktionen af det areal der må befiskes. Desuden forudsættes udviklet nye redskabstyper og opdrætsformer så stadigt større dele af muslingefiskeriet bliver omlagt i mere miljøvenlig retning. Processen kan befordres gennem tilskud til udvikling af nye redskabstyper og til forsøg med nye opdrætsformer.

Planerne for blåmuslingefiskeriet i Limfjorden er under stadig udvikling og de videre beslutninger foregår i et samarbejde mellem erhvervet, ministeriet og amterne.

I den fremtidige planlægning skal omfanget af de områder, hvor målsætningen ikke er overholdt på grund af fiskeri efter blåmuslinger revurderes. Revurdering vil ske i lyset af den udvikling af nye fangst- og dyrkningsmetoder, der måtte have fundet sted, af udviklingen i næringssalttilførslen til fjorden i øvrigt, og af bevaringstilstanden for de beskyttede naturområder, naturtyper og arter.

I takt med at målene i Vandmiljøplanerne nås, må det forventes at tilførslen af især kvælstof til fjorden vil aftage mærkbart inden for de næste 8-10 år. Dette vil alt andet lige betyde en målelig forbedring af fjordens vandkvalitet, som igen vil forbedre grundlaget for et mere stabilt dyre- og planteliv.

Kemiske vandkvalitetskrav

Amtet skal fastsætte vandkvalitetskrav, når det er relevant. Det vil typisk være ved vurdering af specifikke udledninger. Det primære krav ved vurdering af udledninger er at indholdet af kemiske stoffer skal være begrænset mest muligt ved hjælp af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Herudover skal udledningen overholde fastsatte vandkvalitetskrav.

Fakta

Et vandkvalitetskrav for et kemisk stof er den gennemsnitlige koncentration, hvor det skønnes, at der ikke vil ske effekter på vandøkosystemer. Vandkvalitetskravet skal sikre mod, at der opstår effekter på de levende organismer i det lange løb og fungere som målestok for god kemisk status for et vandområde.

I det omfang der ikke er fastsat nationalt gældende vandkvalitetskrav har amtet fastsat en række kemiske vandkvalitetskrav, som gælder for vandområder. Vandkvalitetskravene er amtets administrationsgrundlag for udledningstilladelser til fersk- og saltvand og fungerer desuden som referencegrundlag i forhold til de enkelte vandområder. Vandkvalitetskravene skal overholdes som gennemsnit i løbet af et år. For dambrug gælder dog, at vandkvalitetskravet skal overholdes som gennemsnit for udledningsperioden. Vandkvalitetskravene må ikke overskrides uanset hvor mange udledere der er.

Korttidsvandkvalitetskravet er den øvre grænseværdi, som kan accepteres i korte tidsrum.

Ved en meget kortvarig udledning på maksimalt 24 timer kan udledningen sættes i forhold til et korttidsvandkvalitetskrav, der i reglen er højere end vandkvalitetskravet. Korttidsvandkvalitetskravet sikrer mod akutte effekter af kortvarige udledninger og fungerer som øvre grænse ved udledninger med varierende koncentration.

I udledningstilladelser skal det sikres, at vandkvalitetskravene overholdes efter initialfortynding. I visse tilfælde er der udlagt et spildevandsnærområde og her skal vandkvalitetskravene være opfyldt ved nærområdets afgrænsning.

Fakta

Initialfortynding er den gennemsnitlige fortynding der opnås når spildevandets impuls er lig det omgivende vands impuls. Initialfortyndingen afhænger bl.a. af spildevandets mængde og udledningshastighed.

Ved individuelle udledningstilladelser vil der blive taget hensyn til eventuelle andre udledninger i vandområdet. Det kan i givet fald medføre skærpede krav til den enkelte udleder, for at den samlede udledning af et miljøskadeligt stof ikke overskrider de fastsatte vandkvalitetskrav for vandområdet.

Et spildevandsnærområde er et område omkring en udledning, hvor der accepteres en lempet målsætning, altså en vis påvirkning. Der må dog ikke være akut giftvirkning, der må ikke ske ophobning af stoffer eller ske smagsforringende påvirkning af fisk og skaldyr. Det betyder, at korttidsvandkvalitetskravet ikke må overskrides.

I "Vandområder Bilag 5 Kemiske vandkvalitetskrav" vises en tabel over kemiske vandkvalitetskrav og handlingsplaner for ajourføring af udledningstilladelser.

Om et spildevandsnærområde er påkrævet afhænger af en konkret vurdering af den enkelte udledning.

2.6 Lavbundsarealer

Baggrund

I forbindelse med vandmiljøplan II besluttede amtet i 2001 at genetablere mindst 1.500 ha vådområder og der blev dengang udpeget 16.000 ha. potentielle vådområder.

Resultatet har indtil nu været etablering af 2 vådområder, henholdsvis Kabbel i Lemvig kommune og Hellegård Å i Vinderup kommune, som tilsammen omfatter mindre end 100 ha.

Udvaskning af kvælstof til havmiljøet sker hovedsagelig via vandløb. Kvælstoftilførslen til vandløbene fra omkringliggende arealer varierer betydeligt. Eksempelvis fik Hestbæk, et lille naturvandløb i Klosterheden, i perioden 1995-2004 gennemsnitlig 0,71 kg N/ha/år, mens Fald Å, som løber gennem intensivt dyrkede landbrugsarealer, i gennemsnit fik 47 kg N/ha/år.

Omkring 80% af kvælstofudledningen, som kommer fra det åbne land i Ringkøbing Fjord oplandet (2001), tilskrives udvaskning fra dyrkede arealer, mens de resterende 20% kommer fra naturområder, renseanlæg, regnvandsudledninger, spredt bebyggelse, dambrug og industri. Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord og Limfjorden er alle forurenede med næringsstofferne kvælstof og fosfor. Den højeste kvælstofudledning pr. ha findes i oplandet til Limfjorden, hvor den generelt for perioden 1995-2004 var 28 kg N/ha/år.

Vandmiljøplanerne startede i 1989 og som følge af Vandmiljøplan I er det fra 1991 til 1997 lykkedes at reducere udledningen af fosfor med 74 %. Den efterfølgende Vandmiljøplan II havde bl.a. til formål at reducere kvælstofudvaskningen til havmiljøet med 5.600 tons om året på landsplan. Aftalen om Vandmiljøplan III 2005-2015 indbefatter nye statslige virkemidler, der skal reducere det diffuse bidrag fra land. Til dette skal der på landsplan etableres yderligere 4.000 ha vådområder i 2004 og 2005 ud over, hvad der blev etableret i forbindelse med Vandmiljøplan II. Vandmiljøplan III vurderes at ville reducere kvælstofudvaskningen med 1.100 tons N/år på landsplan.

Som nævnt er der etableret 2 vådområder ved Kabbel og Hellegård Å på i alt 93,7 ha, mens et oversvømmelses/overrislings-projekt Tim Enge (160 ha) samt et vådområde ved Ganer Å (33 ha) er blevet godkendt som et Vandmiljøplan II vådområde. Således har genetableringerne langt fra nået målsætningen i Regionplan 2001 som var 1.500 – 2.000 ha.

Der er yderligere foretaget tekniske, biologiske og ejendomsmæssige forundersøgelser på en række andre projekter, som det imidlertid ikke har været muligt at gennemføre. Det skyldes dels, at vandmiljøplanens økonomiske rammer ikke har gjort det muligt for amtet at tilbyde berørte lodsejere en rimelig erstatning for tab i forbindelse med nødvendige vådlægninger af landbrugsarealer, og dels at amtet som alternativ til økonomisk erstatning ikke har kunnet tilbyde berørte landmænd acceptabel erstatningsjord.

Mål

- At genskabe våde enge omkring søer og vandløb.
- At de genskabte vådområder bidrager til en bedre beskyttelse mod næringsstofbelastning af

Fakta

Potentielle vådområder

Potentielle vådområder er dræned eller på anden måde teknisk afvandede lavbundsarealer udpeget af amtet som måske egnede til at genetablere som vådområder med høj kvælstoftilbageholdelse.

Lavbundsarealer

Lavbundssarealer kan være ådale eller tidligere havbund der er indvundet til landbrugsareal, samt tilgrænsende arealer påvirket af vandstandssænkning.

Vådområder

Vådområder har midlertidig eller varig høj grundvandsstand og fremstår som våde enge, moser, sumpe, kildevæld, lavvandede søer, sumpskove, strandsumpe eller overrislingsarealer.

vandmiljøet

- At de genskabte vådområder medvirker til genskabelse af sammenhæng i naturområderne.

Retningslinier

Lavbundsarealer

1. Der er udpeget Lavbundsarealer som er potentielt egnede til vådområder (Kortbilag 3).
2. Lavbundsarealer som er potentielt egnede til vådområder friholdes for bebyggelse m.v. der vanskeliggør eller forhindrer genetablering af vådområder. Der kan ikke meddeles landzone-tilladelse til byggeri og anlæg m.v. som hinder genskabelse af den naturlige vandstand. Byggeri og anlæg, der er nødvendigt for jordbrugets drift er ikke omfattet.

Genetablerede vådområder

3. Som udgangspunkt er der krav om, at genetablerede vådområder permanent skal henligge som vådområder og ikke senere må omlægges.
4. Arealerne må som udgangspunkt ikke dyrkes, men må gerne anvendes til høslet og afgræsses eller bruges i overensstemmelse med retningslinier i Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger specielt knyttet til genetablerede vådområder.
5. Naturkvaliteten sikres desuden ved at pleje naturenge og ved, i udvalgte genetablerede vådområder, at sikre selvetableret skovs frie udvikling til naturskov.

Virkemidler

Amtet har nu udpeget i alt 9.500 ha. lavbundsarealer som potentielle vådområder. Områderne er dels nogle af de områder der blev udpeget i forbindelse med Vandmiljøplan II dels områder vurderet vel-egnede i forbindelse med oplandsanalysen og handleplanen for Ringkøbing Fjord. Det forudsættes at en del af de udpegede lavbundsområder vil kunne genetableres som vådområder. Genetableringen af vådområder vil ske løbende.

Grundlaget for udpegningen har været at finde de områder, som vil have størst mulig effekt i form af reduktion af kvælstofudvaskning, hvis de omdannes til vådområder.

Med udgangspunkt i ”Handleplan for reduktion af udvaskning af kvælstof til Ringkøbing Fjord”, vil amtet arbejde for at reducere udvaskning af kvælstof med 35% og at fastholde P-belastningen på samme niveau som i 2001.

Det tilstræbes, at genetableringen af vådområder gennemføres i regi af regeringens Vandmiljøplan III. Amtet har derfor besluttet, at medfinansiere planen i videst muligt omfang. På baggrund af en yderligere analyse af oplandet til fjorden, er der udpeget 38 områder, som er fundet egnede til genetablering af vådområder.

Der vil som hovedregel blive lagt vægt på at gennemføre projekterne uden etablering af større tekniske anlæg, at den naturlige vandstand i områderne genskabes, og at der genskabes større sammenhængende vådområder.

Genetablerede vådområder opnås gennem:

- engangserstatninger,

- tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger,
- jordfordeling.

Amtet har mulighed for at ekspropriere, men etableringen vil overvejende ske på grundlag af frivillige aftaler med lodsejerne.

Som udgangspunkt er der krav om, at genetablerede vådområder permanent skal henligge som vådområder og ikke senere må omlægges. Arealerne må dog gerne anvendes til høslet og afgræsses eller bruges i overensstemmelse med retningslinier i Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger specielt knyttet til genetablerede vådområder.

Naturkvaliteten kan desuden sikres ved at pleje naturenge og ved, i udvalgte genetablerede vådområder, at sikre selvetableret skovs frie udvikling til naturskov.

Skovrejsning omkring Genskabte Vådområder

Ud fra et naturkvalitetssynspunkt er det generelt en fordel med større sammenhængende naturområder frem for flere mindre områder. Ved at fremme skovrejsning i områder beliggende op til genetablerede vådområder vil man således kunne øge den positive effekt på naturkvaliteten i området. Også de rekreative værdier i forbindelse med retableringen af vådområder vil øges ved en sådan skovrejsning.

Derfor vil amtet i udvalgte områder arbejde for at der tilbydes lodsejere mulighed for at passende arealer op til og i genetablerede vådområder udpeges til skovrejsningsområde.

2.7 Beskyttelse af grundvand og drikkevand

Baggrund

Grundvand er grundlag for forsyning af drikkevand, forsyning til markvanding og industri samt kilde til en betydelig del af vandet i søer og vandløb.

Det vand vi drikker i dag er ofte flere hundrede år gammelt. At der i dag indvindes godt og rent vand skyldes, at det ikke er blevet forurenet i fortiden. For at sikre fremtidens drikkevand er det vigtigt at det nye grundvand der dannes i dag også er rent. Derfor er det vigtigt med en langsigtet planlægning, som baseres på øget kendskab til grundvandets udbredelse, beskyttelse og kvalitet.

Mål

- At der er tilstrækkeligt, uforurenet og velbeskyttet grundvand til at dække fremtidens behov for drikkevand.

Retningslinier

1. Der er udpeget Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD), Områder med Drikkevandsinteresser (OD), og Områder med Begrænsede Drikkevandsinteresser (OBD) (Kortbilag 4)
2. OSD skal optages i kommuneplanerne, og der skal redegøres for, hvordan grundvandet beskyttes i kommunerne.
3. Arealanvendelsen i OSD må generelt ikke ændres til en mere grundvandstruende art. Desuden skal aktiviteter, der øger beskyttelsen af grundvandet, fremmes.
4. I områder med ringe eller dårlig naturlig beskyttelse af grundvandsressourcen må der ikke placeres nye aktiviteter eller anlæg, der kan udgøre en risiko for forurening af grundvandet. Disse områder og deres udnyttelse fastlægges i indsatsplaner.
5. For råstofgrave i OSD gives der som hovedregel ikke dispensation fra forbudet mod at modtage returjord, jf. afsnit 5.4 Tilførsel af jord til råstofgrave, Retningslinie 2.
6. For arealer nær afgrænsningen af OSD vil der ske en individuel vurdering af, hvordan reglerne skal administreres.

Virkemidler

Udpegningen af OSD, OD og OBD bygger på en række naturgivne forhold, f.eks. mængden af grundvand, kvalitet og naturlig beskyttelse. I udpegningen er der taget hensyn til befolkningens behov for vand, der kan drikkes, strukturen for indvinding og konflikter med andre arealinteresser.

OSD består dels af udvalgte vandværkers indvindingsoplande, dels af områder, hvor der dannes meget grundvand. Ved at udpege OSD ud fra de nævnte betingelser søges både det nuværende og fremtidige behov for drikkevand tilgodeset.

Vandværkernes indvindingsoplande er udpeget som OSD for de almene vandværker, som på nuværende tidspunkt indvinder godt vand fra velbeskyttede magasiner. Desuden er vandværksoplande med regional betydning med i OSD, hvor det ud fra den viden, der er i dag, ikke er muligt at anvise grundvand af bedre kvalitet.

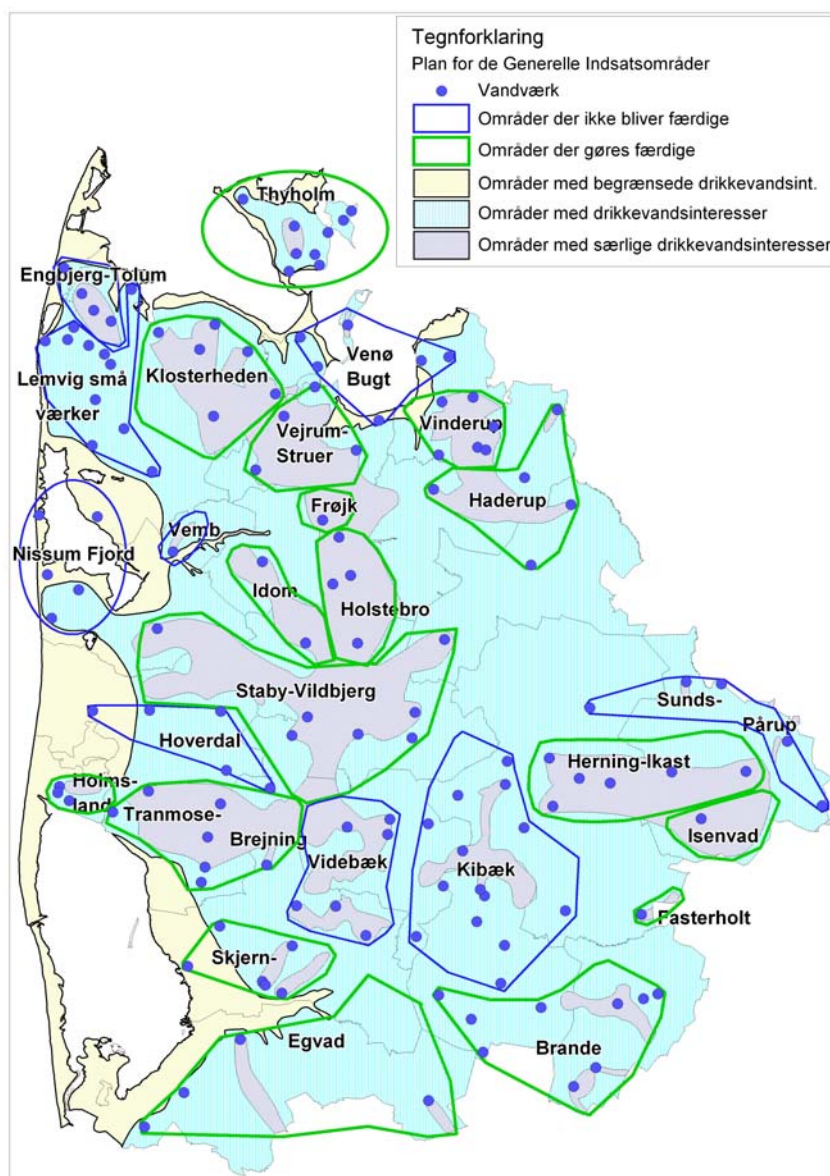
For vandværker, der ikke har fået deres indvindingsopland udpeget som OSD gælder enten,

- at magasinet er sårbart og/eller grundvandskvaliteten er usikker på længere sigt, eller
- at der indvindes små mængder vand fra stor dybde eller i områder med markant opadrettet trykgradient. Under disse forhold kan indvindingsoplandet ikke, eller kun med meget stor usikkerhed, lægges fast.

Amtet ønsker at bevare den nuværende decentrale struktur for indvinding af vand til vandværker. En fordeling af indvindingen på mange magasiner og kildepladser sikrer den bedste kvalitet og den bedste sikkerhed i forsyningen.

Over en 10 års periode skal grundvandets sårbarhed kortlægges. Derfor er der udpeget generelle indsatsområder, der omfatter samtlige almene vandværker i Ringkøbing amt. Udpegningen er primært sket ud fra hydrogeologiske forhold.

De generelle indsatsområder kan ses på Figur 2.7.1. I de blå områder bliver kortlægningen ikke færdig inden 2007, mens kortlægningen forventes afsluttet inden 2007 i de grønne områder.

Figur 2.7.1 Plan for de generelle indsatsområder.

Nitratfølsomme områder

Der er udpeget nitratfølsomme områder i OSD og oplande til almene vandværker udenfor OSD. Udpegningen er sket på baggrund af krav i Miljøstyrelsens vejledning nr. 3, 2000: Zonering .

Udpegningen tager udgangspunkt i nitratkoncentration, grundvandsdannelse og geologisk beskyttelse i områderne.

Følsomheden over for nitrat er vurderet i forhold til det grundvandsmagasin, indvindingen til drikkevand foregår fra. I Ringkøbing amt indvindes drikkevand fra større dybde end i resten af landet. Derfor kan der forekomme højere liggende, sårbare magasiner, uden at området af den grund udpeges som følsomt over for nitrat. Indvindingsmagasinet kan for eksempel være beskyttet af en opadrettet grundvandsstrøm.

Grundvandets strømningsforhold benyttes til at bestemme grundvandsdannelsen. Som kriterium er brugt trykforholdene mellem magasinerne. Er der nedadrettet grundvandsstrøm mellem magasinerne sker der grundvandsdannelse.

Tykkelse af eventuelle lerdæklag har betydning for om magasinet er nitratfølsomt. Ud fra det nuværende datagrundlag skønnes det, at lerlagene ikke er sammenhængende over større afstande. Derfor er de nitratfølsomme områder i Ringkøbing amt udpeget, hvor der er mindre end 30 meter ler i de øverste 50 meter af lagfølgen.

Ved udpegningen er der set på nitratkoncentrationen i råvandsanalyser fra magasiner der er grundlag for den fremtidige drikkevandsforsyning.

Nitratfølsomme områder er udpeget ud fra den viden, der er i dag, og vil blive revideret, når der kommer ny viden. Der er udpeget 850 km² nitratfølsomme områder svarende til 18% af amtets areal.

Nitratfølsomme områder inddrages i VVM for husdyrbrug. I nitratfølsomt område vil der kunne stilles skærpede krav til anlæggets miljøpåvirkning.

Indsatsplaner

Et Koordinationsforum med politisk deltagelse fra amtet, kommunerne, vandværksforeninger, landboorganisationer og andre relevante organisationer er nedsat og skal bistå amtet i arbejdet.

I de generelle indsatsområder vil der efter kortlægningen blive udpeget områder, hvor en særlig indsats er nødvendig for at bevare en tilfredsstillende kvalitet, som egner sig til drikkevand.

For disse områder skal der i arbejdsgrupper bestående af vandværker, kommuner, øvrige interessenter og amtet aftales indsatsplaner. I planerne er der beskrevet den indsats der er nødvendig for at der fortsat kan indvindes grundvand til drikkevand.

Amtets indsats over for forurenede områder koordineres med indsatsplanerne for grundvandsbeskyttelse.

Amtet vil i videst muligt omfang drage fordel af mulighederne for skovrejsning, tilskudsordninger i forbindelse med miljøvenlig jordbrugsdrift og muligheder for at varetage drikkevandsinteresser i planlægningen i øvrigt.

Der er primo 2006 vedtaget 5 indsatsplaner - Herning/Lind, Bording, Engesvang, Thyholm og Brande /14/.

Med planerne er der vedtaget retningslinier for aktiviteter i de områder planerne dækker.

2.8 Skovrejsning

Baggrund

De fleste mennesker ynder at gå en tur i skoven og som rekreativt område er skoven meget brugt. Det erhvervsmæssige skovbrug er desuden et væsentligt erhverv i regionen. Men skoven har også en rolle som beskytter af grund- og overfladevand. Derfor forventes det, at skovrejsning i fremtiden i stadigt større omfang vil blive brugt til at beskytte grundvand og overfladevand.

Danmarks skovprogram har som mål at fordoble skovarealet i Danmark over en skovgeneration (80-100 år) så skovlandskabet vil dække 20-25% af Danmarks areal. Danmarks nationale skovprogram prioriterer skovrejsning med formålet at beskytte grund- og drikkevandsressourcerne, fremme af de bynære friluftsinteresser og fremme af den biologiske mangfoldighed i landskabet.

Mål

- At skovrejsningen bidrager til en bedre beskyttelse af grundvand og overfladevand,
- At skovrejsningen medvirker til at lette borgernes adgang til skov,
- At skovrejsningen forøger den biologiske mangfoldighed,
- At det åbne land fortsat fremstår varieret og indholdsrigt med en blanding af landbrugsjord, skove og naturarealer,
- At skovtilplantning ikke sker på de bedste landbrugsjorder, eller således at hensynet til naturværdier, udnyttelse af råstoffer, byudvikling eller placering af vindmøller tilsidesættes.

Retningslinier

1. Der er udpeget Skovrejsningsområder og Områder, hvor skovrejsning er uønsket (Kortbilag 4). Dyrkning af pyntegrønt og juletræer er undtaget.

Der vil i særlige tilfælde kunne meddeles tilladelse til tilplantning, hvor skovrejsning er uønsket, hvis tilplantningen ikke slører værdifulde landskabstræk og

- området ikke er Ramsarområde, EF-Fuglebeskyttelsesområde eller EF-Habitatområde,
- eventuelle råstoffer i Regionale Graveområder og Råstofinteresseområder er udnyttede,
- tilplantningen ikke er til placeret nærmere end 2 km vest for et eksisterende eller et i regionplanen udpeget vindmølleområde.

Virkemidler

Skovrejsningsområder

Det samlede areal af de udpegede Skovrejsningsområder er 29.800 ha.

Udpegningen er en afbalancering af interesserne i det åbne land; nemlig interesserne knyttet til beskyttelsen af grundvandet, vandmiljøet, naturen, landbruget, befolkningens rekreative udfoldelsesmuligheder, råstofindvinding samt tekniske anlæg (såsom vindmøller, naturgasledninger og veje).

Hensigten med Skovrejsningsområder er: 1) at øge beskyttelsen af grundvand i indvindingsoplande. Hvor der sker en særligt stor og betydningsfuld grundvandsdannelse og anvendelse er der udpeget Skovrejsningsområder. 2) Beskyttelse af overfladevand i Ringkøbing Fjords opland, hvor der er størst risiko for næringsstoffbelastning til overfladevandet. 3) Der er udpeget egnede arealer, hvor ny skov kan være nytteskov og/eller som rekreativt område og levested for vilde dyr og planter.

Fakta

I Skovrejsningsområder kan Statsskovsdistriktet søges om den høje støttesats til skovrejsning. I neutrale områder kan Statsskovsdistriktet søges om den lave støttesats til skovrejsning. I Områder hvor skovrejsning er uønsket kan amtet i særlige tilfælde dispensere til skovrejsning.

Der er således ved en del byer udpeget Skovrejsningsområder for at forøge de nærrekreative værdier. Disse er også ofte sammenfaldende med indvindingsoplande til byernes vandværker.

Skovbrynene er vigtige for den biologiske mangfoldighed. De kan indeholde et stort antal træ- og buskarter, kan være voksested for en righoldig urtevegetation og hjemsted for mange dyr. Ved nyanlæg af skove er det af stor betydning med mange skovbryn for at fremme den biologiske mangfoldighed. Dette kan for eksempel opnås ved at plante mange mindre skove frem for få store.

Skovrejsningsområderne er begrænset til højt prioriterede områder for at sikre landbrugets voksende behov for arealer, hvor der kan spredes husdyrgødning og for at få flest aftaler i de positive skovrejsningsområder og ikke i neutralområderne, hvor de positive effekter på natur og miljø er mere begrænsede. Herved kan disse områder i højere grad friholdes til landbrugsformål.

Udpegning af Skovrejsningsområder forhindrer ikke, at området fortsat kan anvendes som hidtil, og der er heller ikke nogen pligt til at plante skov. Men områdets status som Skovrejsningsområde vil indgå i amtets konkrete sagsbehandling ved ansøgning om tilladelse til ændret anvendelse efter anden lovgivning.

Områder hvor skovrejsning er uønsket

Områder hvor skovrejsning er uønsket udpeges, fordi skov kan sløre landskabsformer og være i strid med andre arealinteresser som f.eks. naturværdier, kulturhistoriske spor, geologiske formationer og råstofindvinding. Hvis de mest markante landskabstræk fortsat skal være synlige i terrænet er det vigtigt, at der i en række områder ikke sker tilplantning.

Ønsker man skov i disse områder, kræver det en tilladelse fra amtet. Nogle steder, hvor skovtilplantning er uønsket, kan mindre skovtilplantninger efter en konkret vurdering tillades. Plantningen må så ikke stride imod de interesser amtet ønsker at beskytte. Administrationen sker på grundlag af de overordnede målsætninger, idet

- afgørelsen træffes under hensyntagen til langsigtede mål for arealerne,
- det søges undgået tilplantes massivt, hvor skovrejsning er uønsket, og
- mindre arronderinger med løvtræer af eksisterende skove tillades i områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Plantninger på under ½ ha, som har karakter af fritliggende vildtremisser samt hegn eller lignende, kan gennemføres uanset reglerne om skovtilplantning. Naturbeskyttelsesloven skal dog respekteres.

Amtet ønsker at beskytte råstofforekomster, så de ikke beslaglægges til andre formål. Derfor kan tilplantning af Regionale Graveområder og Råstofinteresseområder først ske når råstoffet er udnyttet.

Øvrige områder

Størstedelen af det åbne land er hverken Skovrejsningsområde eller Områder hvor skovrejsning er uønsket. Her er der stadig mulighed for tilplantning. Naturbeskyttelsesloven medfører i nogle tilfælde, at tilplantning ikke kan tillades.

Kapitel 3 — Erhverv i det åbne land

3.1 Jordbrug

Baggrund

Jordbrugserhvervet, der består af landbrugs-, gartneri- og skovbrugserhvervene, forvalter størstedelen af landarealet i amtet. Landbrugsarealet i amtet udgør omkring 300.000 ha, hvilket svarer til omkring 2/3 af arealet i amtet.

Landbrugsarealet falder gennemsnitligt med 0,3 % om året, fordi der er behov for at anvende arealerne til andre formål som eksempelvis byudvikling, råstofindvinding mm. Derfor er det vigtigt, at det sikres, at jordbrugserhvervene fortsat har mulighed for en fornuftig udvikling.

10 % af det samlede antal bedrifter i Danmark ligger i Ringkøbing amt. Antallet af landbrugsbedrifter falder i amtet med mellem 2 og 3 % om året. I perioden fra 1994 til 2004 er der sket et fald fra 7300 til 4500 bedrifter, hvilket er ensbetydende med, at antallet af bedrifter er faldet med næsten 40 % inden for de sidste 10 år.

Det stærkt faldende antal landbrugsbedrifter giver stigende gennemsnitsstørrelser på bedrifterne, idet jorden som regel opkøbes eller forpagtes af nabobedrifterne. Bedrifterne er i dag gennemsnitligt dobbelt så store som for tyve år siden. Den gennemsnitlige bedriftsstørrelse var i 2003 omkring 56 hektar jord, hvilket er 5 hektar større end på landsplan.

Strukturudviklingen med færre og større landbrug forventes fortsat i årene fremover. Yderligere er der i de seneste år, som følge af den nationale miljølovgivning, herunder vandmiljøplan II og III, samt EU's nitratdirektiv, stillet større krav om begrænsning af landbrugets belastning af miljøet. Dette har bl.a. resulteret i større harmonikrav, det vil sige krav om et vist areal pr. dyreenhed. Derfor er efterspørgslen på jord øget, især i områder med høj koncentration af husdyr.

Mål

- At sikre jordbrugserhvervenes udviklingsmuligheder i samspil med det omgivne miljø.
- At Primære Jordbrugsområder hovedsageligt forbeholdes jordbrugsmæssige formål.
- At anvendelsen af landbrugsjord til ikke jordbrugsmæssige formål, som eksempelvis byvækst, ikke bliver større end højst nødvendigt
- At sikre at ændringer/omlægning af husdyrproduktion kan gennemføres uden væsentlig negativ miljøpåvirkning.

Retningslinier

1. Sekundære Jordbrugsområder er dyrkbare områder som gennem planlægning er udlagt til: Byudvikling, ferie- og fritidsformål, infrastrukturanlæg, råstofinteresseområder og regionale graveområder.
2. Primære Jordbrugsområder er de dyrkbare områder der ikke er udlagt som Sekundære Jordbrugsområder. I Primære Jordbrugsområder skal der vises særlig tilbageholdenhed med at inddrage arealer til ikke jordbrugsmæssige formål, og generne for jordbrugserhvervene skal begrænses mest muligt.
3. VVM-pligtige anlæg til husdyrproduktion, som efter amtets konkrete vurdering, vil medføre væsentlige påvirkninger af omgivelserne, kan ikke placeres eller udvides i følgende områder, hvis anlægget er i konflikt med områdets udpegningsgrundlag:

A-, B- og C-målsatte naturområder, indsatsområder, indvindingsoplande og nitratfølsomme grundvandsområder, samt oplande til vandområder, hvor regionplanens målsætning ikke er opfyldt, som følge af tilførslen af næringsstoffer.

4. VVM-pligtige anlæg til husdyrproduktion, som kan tilpasses hensynene til natur, miljø, landskab og naboer, så anlægget efter amtsrådets konkrete vurderinger ikke vil påvirke omgivelserne væsentligt, kan dog placeres i områderne. Det samme gør sig gældende med ikke VVM-pligtige anlæg.
5. Anlæg til husdyrproduktion, som efter amtets konkrete vurdering ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af omgivelserne, herunder naboer, kan placeres eller udvides i følgende områder, hvis anlægget ikke er i konflikt med områdets udpegningsgrundlag:

A-, B- og C-målsatte naturområder, indsatsområder, indvindingsoplande og nitratfølsomme grundvandsområder, samt oplande til vandområder, hvor regionplanens målsætning ikke er opfyldt, som følge af tilførslen af næringsstoffer.

6. Jordbrugsarealer i Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) eller i indvindingsoplande for vandværker, der anvendes til råstofindvinding, efterbehandles til naturformål.
7. Husdyrproduktionernes indretning og drift skal overholde vilkårene i den af kommunen udarbejdede miljøgodkendelse, som er i overensstemmelse med regionplantillæg og VVM-redegørelse.

Svineproduktioner

7. Skovbjergvej 8, Arnborg, matr. nr. 8l m.fl. Gl. Arnborg By, Arnborg. Her kan der foretages en udvidelse af svineproduktionen fra 249 til 375 dyreenheder /15/.
8. Overgårdsvej 3, Videbæk, matr.nr. 3a Abildtrup By, Vorgod. Her kan svineproduktionen udvide fra 250 til 370 dyreenheder /16/.
9. Skærlund Skolevej 1, 7330 Brande, matr.nr. 11a m.fl. Skærlund By, Brande. Her kan svineproduktionen udvide fra 249 til 325 dyreenheder /17/.
10. Solhøjvej 6, 7620 Lemvig, matr.nr. 25a m.fl. Ramme Hgd. Ramme. Her kan svineproduktionen udvide fra 123,1 til 186 dyreenheder /18/.
11. Østre Kyvlingvej 10, 6880 Tarm. Her kan svineproduktionen udvide fra 248 til 246 (297) dyreenheder inden for bestående bygningsmæssige rammer /19/.
12. På den del af udbringningsarealerne, der ligger i Ringkjøbing Amt, tilhørende landbrugsejendommen Skærbækvej 3, Vallund, 6870 Ølgod. Her kan der foretages en udvidelse af svineproduktionen fra 230 DE til 349 DE /20/.
13. Torngårdvej 6, Nr. Nisum, 7620 Lemvig. Her kan der foretages en udvidelse af svineproduktionen fra 177,3 DE til 255,5 DE indenfor de bestående bygningsmæssige rammer /21/.
14. Vindingvej 6, 7490 Aulum. Her kan der foretages en udvidelse af svinebruget fra 235,7 dyreenheder (DE) til 307,6 DE. I forbindelse med udvidelsen kan der opføres nye staldbygninger på i alt cirka 1.550 m² i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen /22/.
15. På Kærvej 74, Fåre, 7650 Bøvlingbjerg, matr. nr. 25 a m.fl. Den Nordlige del, Bøvlingbjerg kan det blandede kvæg- og svinebrug udvide fra 188,3 dyreenheder (DE) til 328,3 DE. I forbindelse med udvidelsen renoveres en slagtesvinestald og der bygges ny løsdriftstald til kvæg på ca. 3450 m² i tilknytning til eksisterende driftbygninger /23/.

16. På Videbækvej 11, Haunstrup, 7400 Herning matr. nr. 2i m.fl. Haunstrup By, Haunstrup, kan svineproduktionen udvides fra 218,6 dyreenheder (DE) til 361,7 DE. I forbindelse med udvidelsen opføres en FRATSstald på 1.144 m² /24/.
17. På Holmgårdvej 84, Møborg, 7660 Bækmarksbro, matr. nr. 6b Møborg Ejerslev, Møborg, kan svineproduktionen udvides fra 239 dyreenheder (DE) til 285,3 DE. I forbindelse med udvidelsen bygges ny fravænningsstald på 780 m² /25/.
18. På Bandsbyvej 19, 6950 Ringkøbing, matr. nr. 11 a m.fl. Søgård Hgd., Nysogn, kan svinebruget udvides fra 247,6 DE til 324,9 DE. Ved udvidelsen kan der opføres staldbygninger på i alt 1.600 m² i tilknytning til eksisterende driftsbygninger /26/.
19. På Holmager 2, 6940 Lem St., matr.nr.2A m.fl. Vennergård, Velling kan svineproduktionen udvides fra 211 dyreenheder (DE) til 362 DE. Ved udvidelsen opføres en ny drægtighedsstald, der er forbundet med den eksisterende drægtighedsstald via en drivgang. Der opføres en ny gylletank på 3000 m³ /27/.

Kvægproduktioner

20. Nørreholmvej 11, Hodsager, 7490 Aulum, matr. nr. 15 m.fl. Yllebjerg. Her kan malkekvægbruget udvide fra 248,7 til 302,2 dyreenheder indenfor bestående bygningsmæssige rammer /28/.
21. Hallundbækvej 18, Hodsager, 7490 Aulum. Kvægproduktionen kan her udvide fra 206,5 til 318,6 dyreenheder /29/.
22. Teglværksvej 13, 7540 Haderup. Her kan kvægproduktionen udvide fra 249 til 385,4 dyreenheder /30/.
23. Nørre Espvej 10, 6980 Tim. Her kan der foretages udvidelse af malkekvægbruget fra 123,5 dyreenheder (DE) til 295,1 DE. Ved udvidelsen kan der opføres nye staldbygninger på i alt cirka 4.485 m² ca. 40 m fra eksisterende driftsbygninger. Desuden kan der opføres to gyllebeholdere á 2.500 m³ med fast overdækning ca. 125 m fra eksisterende driftsbygninger samt plansilo på 1.260 m² i tilknytning til nyanlæg /31/.
24. På Røjklitvej 14, 6950 Ringkøbing, matr. nr. 53 a m.fl. Søgård Hgd., Nysogn, kan malkekvægbruget udvides fra 248,7 DE til 318,1 DE /32/.
25. På Teglgårdsvej 25, 7441 Bording, kan kvægproduktionen udvides fra 249,2 dyreenheder (DE) til 356,6 DE svarende til 234 malkekøer og 244 stk. opdræt indenfor de bestående bygningsmæssige rammer /33/.
26. På Bjergbyvej 24, Nautrup, 7830 Vinderup matr. nr. 5 b m.fl. Navtrup by, Sevel, kan kvægproduktionen udvides fra 249,3 dyreenheder (DE) til 300,3 DE svarende til 152 stk. malkekvæg, 162 stk. kvier og 280 stk. tyrekalve indenfor de bestående bygningsmæssige rammer /34/.

Virkemidler

Primære og Sekundære Jordbrugsområder

På baggrund af jordbrugsanalysen udlægges Primære og Sekundære Jordbrugsområder. Hermed sikres jordbruget en plads i den fysiske planlægning på linie med de andre interesser i det åbne land. Baggrunden for udpegningen af jordbrugsområder og yderligere fakta om jordbruget i Ringkøbing Amt kan findes i Jordbrugsanalysen/35/ på amtets hjemmeside.

De stigende miljøkrav, samt inddragelse af arealer til ikke jordbrugsmæssige formål gør, at landbrugerhvervet er under et stigende pres. Derfor er det vigtigt at der gives mulighed for at jordbruget kan udvikle sig i fremtiden.

Regionplanen skal varetage de jordbrugsmæssige interesser ved bl.a. at udpege og sikre de særligt værdifulde landbrugsområder, hvilket gøres ved udpegningen af Primære Jordbrugsområder.

Jordbrugsområderne er de områder hvor der kan dyrkes jordbrug. Dette er ensbetydende med at følgende arealer, pga. den nuværende status/anvendelse ikke indgår i jordbrugsplanlægningen: Byer og landsbyer, ferie- og fritidsområder, vejanlæg, klitfredede arealer, §3-områder, forsvarrets øvelsesområder

Sekundære Jordbrugsområder er jordbrugsområder hvor planlægningsmæssige bindinger på sigt vil resultere i at disse arealer vil udgå af jordbrugsplanlægningen, da det ikke vil være muligt at anvende arealerne til jordbrugsmæssige formål når først de pågældende arealer er udnyttet til det planlagte formål. De sekundære jordbrugsområder er områder som gennem planlægning er udlagt til: Byudvikling, ferie- og fritidsformål, infrastrukturanlæg, råstofinteresseområder og regionale graveområder.

Det betyder, at de primære jordbrugsområder er de områder hvor der ikke er de ovenstående oplyste planlægnings- og lovgivningsmæssige hindringer for jordbrugerhvervets anvendelse af jorden i fremtiden.

Næsten overalt i det åbne land er der flere interesser i benyttelse og beskyttelse af arealerne. De interesser der især søges varetaget i det åbne land er, udover jordbruget: Natur og landskab, vandområder, lavbundsarealer, beskyttelse af grundvand og drikkevand.

Ønsket om at omlægge eller intensivere den jordbrugsmæssige udnyttelse mødes ofte af en eller flere af disse beskyttelsesinteresser, men sjældent af dem alle på én gang. Jordbrugerhvervenes udviklingsmuligheder søges tilgodeset i enkeltsagsbehandlingen ved en afvejning mod interesserne i at beskytte det omgivende miljø.

Særligt Følsomme Landbrugsområder

Amtet har udpeget 120.000 ha som Særligt Følsomme Landbrugsområder (SFL-områder). Det er områder, hvor lodsejerne kan få tilskud til at drive særlig miljøvenligt jordbrug, f.eks. ved at bruge mindre gødning. Udpegningen af SFL-områder revideres en gang årligt, forud for den første januar.

Amtet tilbyder gennem landdistriktsstøtteleven tilskudsordningen Miljø Venlige Jordbrugsforanstaltninger (MVJ), hvorfra ejere og forpagtere af jordbrugsbedrifter kan søge tilskud, under forudsætning af at arealerne er beliggende i et SFL-område. Det er frivilligt for lodsejerne at indgå sådanne aftaler.

Formålet med tilskudsordningen er at beskytte natur og miljø i SFL-områder. Dette skal bl.a. ske ved at nedsætte udvaskningen af kvælstof, fremme miljøvenlig ekstensivering af landbruget, beskytte vandløb og søer mod forurening med pesticider og ved mindst mulig påvirkning af grundvandet.

Ordningen er en del af Landdistriktsprogrammet, hvor det overordnede formål er at fremme en bæredygtig og sammenhængende udvikling i landdistrikterne, samt at udvikle kvaliteten af produktionen inden for land- og skovbrug, og samtidig tage øget hensyn til miljø, økologi og dyrevelfærd.

VVM af husdyrbrug

Husdyrproduktion kan have en væsentlig indvirkning på miljøet. En screening eller VVM-redegørelse er en vurdering af husdyrproduktionens påvirkning af det omgivende miljø, hvor det sikres, at den ændrede husdyrproduktion ikke forårsager en væsentlig negativ miljøpåvirkning.

Siden den 12. juni 1999 har etableringer og udvidelser af husdyrbrug været underlagt krav om Vurdering af Virkningen på Miljøet (VVM) i henhold til Bekendtgørelse om supplerende regler i medfør af

lov om planlægning, Miljø- og Energiministeriets BEK. nr. 428 af 2. juni 1999 med senere ændringer.

Med udgangspunkt i VVM-lovgivningen, regionplanens målsætninger og Naturklagenævnets afgørelser er der i Ringkjøbing Amt vedtaget en administrationspraksis til vurdering af, om en etablering eller ændring af en husdyrproduktion kan få væsentlige virkninger på miljøet og dermed være VVM-pligtig. Amtet forsøger således at sikre den fremtidige udvikling i landbrugserhvervet samtidig med, at natur- og grundvandsværdier i det åbne land, overfladevand og internationale naturbeskyttelsesområder sikres. Administrationspraksis kan ses på amtets hjemmeside.

Med VVM-reglerne er der mulighed for at stille krav til placeringen og udformningen af større anlæg til intensiv husdyravl. Hvis en etablering eller ændring af en husdyrproduktion vurderes til at kunne påvirke miljøet i væsentlig grad, kan projektet først realiseres efter relevante tilpasninger.

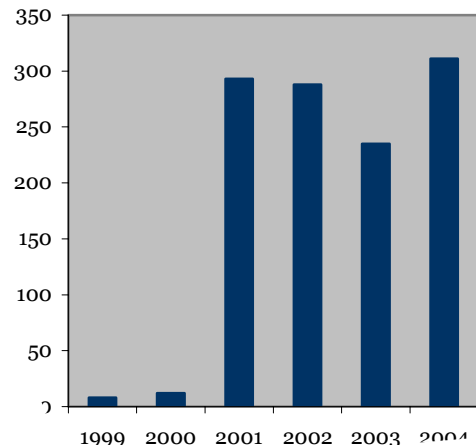
Projektilpasningerne kan bestå i at overdække gyllebeholderen med teltdug, flytte eller ændre byggeriet, hvorved lugtgener og ammoniakfordampningen reduceres. Er udvaskningen af fosfor og/eller kvælstof til vandmiljøet eller grundvand problemet, kan projektilpasningerne evt. bestå i foderoptimering, ændring af afgrødevalget evt. med flere efterafgrøder, mindskelse af dyretryk, udtagning af risikoarealer eller fjernelse af dræn.

Hvis et VVM-pligtigt projekt ikke kan tilpasses, eller hvis en VVM-redegørelse viser, at et anlæg vil påvirke omgivelserne væsentligt, kan amtsrådet beslutte, at projektet ikke kan gennemføres.

Dialogprojekt om regionale landbrugsstrategier

Der er igangsat et dialogprojekt til udarbejdelsen af en regional landbrugsstrategi (afrapportering/36/). Projektet laves sammen med lokale landbrugs- og erhvervsorganisationer, lokale naturorganisationer samt regionale ildsjæle og finansieres af Amtet, Miljøministeriet og EU's landdistriktpulje. Det er hensigten, at der i dialogprojektet skal udstikkes retningslinier for visionen for landbrugets udvikling i Ringkjøbing Amt, set i lyset af bestræbelserne på, at markere Ringkjøbing Amt som forgangsområde inden for landbrug og fødevarerproduktion.

Det langsigtede mål er at sikre udvikling og beskæftigelse i landbrugs- og fødevarerhvervet. Strategien beskæftiger sig også med landbrug i forhold til miljø og samfundet og samspillet med det øvrige erhvervsliv. Målet er at opstille en fælles vision og strategi for den videre udvikling af styrkepositionen på landbrugsområdet, samt skabe kendskab, tilknytning og ejerskab til strategien hos bl.a. interessenter med forskellige interesser og indgangsvinkler til landbrug og fødevarerproduktion.

Figur 3.1.1 Ansøgninger om udvidelse eller etablering af husdyrbrug.

3.2 Vandindvinding

Baggrund

I Ringkøbing amt er der rigeligt grundvand til at dække det nuværende vandforbrug. En stor del af grundvandet er af god kvalitet, og de fleste vandværker indvinder vand fra magasiner, der er godt beskyttede.

Grundvand der kan drikkes er en sårbar ressource. Når grundvand indvindes påvirker det ikke bare mængden, men kan også påvirke kvaliteten. Amtet forvalter grundvandsressourcen og sikrer befolkningen godt drikkevand og erhvervslivet vand til produktion.

Beskyttelse af grundvand, der kan drikkes, prioriteres højt. Samtidig søges indvinding af vand til bl.a. markvanding tilgodeset.

Ringkøbing amt er det amt, hvori der indvindes mest vand og den største del af vandet går til markvanding i landbruget.

I 2003 blev der givet tilladelse til indvinding af 235 mio. m³ grundvand, hvoraf 175 mio. m³ (74 %) er til landbrug o.l. Landbrugsorganisationerne i Ringkøbing amt har beregnet merudbyttet ved vanding til 242 mio. kr./år. Herfra skal trækkes udgifter til energi, maskiner og arbejdskraft så omsætningen øges altså med cirka en krone pr. m³ vand.

Ved indvinding af grundvand til markvanding giver Ringkøbing Amt tilladelse til 1200 m³/ha/år som et gennemsnit over 3 år, mens der gives tilladelse til 1000 m³/ha/år ved indvinding af overfladevand.

Mål

- Grundvandet skal udnyttes bedst muligt for at sikre en bæredygtig forvaltning og anvendelse af vandressourcen.
- "Ret kvalitet til ret formål" - det overvejes nøje, hvor amtet kan tillade, at der bruges af det gode velbeskyttede vand, og hvor man kan nøjes med at bruge ringere vand end drikkevand.
- Et vigtigt mål for amtets arbejde er at sikre, at de områder, hvori der er drikkevand, ikke indskrænkes yderligere.
- Amtet vil fortsat arbejde for, at vandindvindingen sker decentralt. En fordeling af indvindingen på mange magasiner og kildepladser giver den bedste sikkerhed for kvalitet og tilstrækkelig forsyning.

Retningslinier

1. Indvinding til almen vandforsyning skal gå forud for anden vandindvinding.
2. Indvinding til markvanding af agerjord, som ikke er dyrkningssikker uden vanding, skal tilgodeses i videst muligt omfang.
3. Indvinding må generelt ikke medføre forringelse af kvaliteten i grundvandsmagasiner med drikkevandsinteresser.
4. Indvinding må kun undtagelsesvis, og aldrig i Natura 2000-områder, medføre, at målsætningerne for søer eller vandløb ikke kan opfyldes.

5. Indvinding må ikke forringe beskyttede naturområder herunder forringe naturtyper og arter som er grundlag for udpegning som Natura 2000-område.

Virkemidler

Grundvandsindvinding - generelt

Amtet administrerer Vandforsyningsloven så der kan gives afslag på ansøgning om indvinding af vand, hvis en ny eller fortsat vandindvinding risikerer at forringe kvaliteten i grundvandsmagasiner med drikkevandsinteresse. I særlige tilfælde kan allerede givne tilladelser inddrages efter vandforsyningslovens bestemmelser. Tilladelser kan også ledsages af bestemte krav til styring af oppumpning.

I tilladelse til boring kan der fastsættes særlige vilkår for indvindingsdybde og udførelse.

Der kan i almindelighed ikke gives tilladelse til indvinding af grundvand, hvis der er risiko for, at sænkning af vandstanden vil forringe søer, moser og enge.

Grundvandsindvinding med krav om drikkevandskvalitet

Amtet vil administrere Vandforsyningsloven, så tilladelse til indvinding af vandværksvand gives, hvis kvaliteten kan opfylde lovens krav til drikkevand. Undtagelser herfra kan kun forventes, når der foreligger særlige omstændigheder. Det tilstræbes desuden, at indvinding af drikkevand sker fra velbeskyttede grundvandsforekomster.

Grundvandsindvinding uden krav om drikkevandskvalitet

For at bevare dybe velbeskyttede grundvandsmagasiner til almen vandforsyning, skal nye boringer, hvor der ikke kræves drikkevandskvalitet føres ned til frit grundvandsmagasin.

Hvis der ikke er vand nok, kan det blive nødvendigt at lave flere boringer til frit magasin, eller det kan eventuelt efter konkret vurdering tillades boret dybere.

Tidligere blev boringer til markvandning ofte ført til dybe, velbeskyttede grundvandsmagasiner. Når disse tilladelser fornyes, kan det blive aktuelt at give afslag på de dybe boringer efter en konkret vurdering af vandbalance-regnskabet for hele området. Det vil dog kun ske, hvis der er mulighed for at indvinde tilstrækkelige vandmængder i de frie magasiner fra en eller flere boringer.

Amtet vil fortsat undersøge, hvilken indflydelse markvandningsboringer har på vandføringen i vandløb. I områder med detaljerede grundvandsmodeller kan markvandningens påvirkning bestemmes bedre på vandløb. Hvor modellerne anvendes, lægges de reviderede påvirknings-procenter til grund for den fremtidige administration.

Hvor der er begrænsede drikkevandsinteresser vil det fortsat være muligt at indvinde fra dybereliggende, spændte magasiner.

Normalt tillades vandindvinding fra frie grundvandsmagasiner, når der tages hensyn til følgende:

- Nye boringer langs vandløb med plads til indvinding af overfladevand, skal laves mindst 10 meter fra vandløbet,
- Nye boringer langs vandløb, hvor påvirkningen af vandføringen er mindre end 80% af det tilladte, skal laves mindst 200 meter fra vandløbet,
- Nye boringer langs vandløb, hvor påvirkningen af vandføringen er større end 80% og mindre end 100% af det tilladte, skal laves mindst 400 meter fra vandløbet eller i størst mulig afstand,

- Eksisterende boringer kan bevares uændret. Erstatningsboringer kan laves inden for 5 meter fra den boring, der skal erstattes. Der kræves dog tilladelse, før erstatningsboringer udføres,
- Nye boringer langs vandløb, hvor påvirkningen af vandføringen er større end 100% af det tilladte, skal laves mindst 400 meter fra vandløbet eller i størst mulig afstand,
- Erstatningsboringer for disse boringer, når de ikke mere fungerer, skal laves mindst 400 meter fra vandløbet eller i størst mulig afstand. Ved fornyelse af tilladelse med en forøget indvinding på 20% skal indvinding ske fra en boring placeret mindst 400 meter fra vandløbet eller i størst mulig afstand,
- Nye boringer skal placeres mindst 400 meter fra vandløb, der tørrer ud om sommeren. Ellers kan perioden med udtørring blive forlænget.

Grundvandsindvinding til dambrug administreres, så afstandskrav mellem boringer og vandløb ikke gælder hvor vandet efter rensning udledes direkte til vandløbet.

Overfladevandindvinding til markvanding og dambrug m.v.

Det er stadig muligt at indvinde overfladevand i nedre dele af større vandløb, i pumpekanaler og i vandløb, hvor bundkoten er under nul og hvor vandløbet kan være påvirket af tidevand.

Amtet vil administrere overfladevandindvinding til markvanding,

- så det normalt ikke tillades at pumpe vand op fra A-målsatte søer og fra vandløb, der er målsat A, B0 B1 eller B2,
- så det i visse tilfælde kan tillades at indvinde overfladevand, hvis ansøger dokumenterer, at der ikke kan findes de nødvendige mængder grundvand på ejendommen,
- så det herudover kan tillades at indvinde overfladevand fra vandløb med en medianminimumsvandføring større end 1000 l/sek.,
- så det kan tillades at indvinde vand fra pumpekanaler, der ikke er målsat og fra vandløb med bundkote under 0. Disse indvindinger indgår ikke i beregningen af vandløbspåvirkningen,
- så nye tilladelser til indvinding af overfladevand kun kan gives, indtil 70% af det tilladte er nået. De resterende 30% holdes fri for at sikre, at der er plads til nye eller forøgede indvindinger af grundvand, samt evt. dispensation, hvor der ikke kan findes grundvand.

Fornyelse af tilladelse til at indvinde overfladevand til dambrugsdrift gives, hvis vandføringen altid er mindst halvdelen af medianminimumsvandføringen. Det skal dog tilstræbes, at afløbet føres så langt op mod stemmeværket som muligt, uden at det er nødvendigt at pumpe.

Påvirkning af vandføringen i vandløb

Indvinding af overfladevand og grundvand til markvanding må normalt ikke resultere i en samlet reduktion af medianminimumsvandføringen på over 5% i A-, B0- og B1-vandløb, 15% i B2-vandløb, 25% i B3-vandløb og 50% i hovedparten af de øvrige vandløb.

Der er enkelte vandløb, der er målsat E*. Her accepteres en påvirkning større end 50%. Disse vandløb tørrer ofte ud om sommeren.

Reduktionen i spildevandsbelastede vandløb må højst være 10%. I vandløb målsat A-, B0 eller B1 med en medianminimumsvandføring over 1000 l/sek., kan der dog accepteres en samlet reduktion på 15% af medianminimumsvandføringen, hvis ingen andre overordnede samfundsøkonomiske forhold taler imod.

Skjern Å Nørrekanal søges ud fra en samlet afvejning af miljøet bevaret, idet indtaget af vand dog begrænses mest muligt. Dermed kan der fortsat accepteres en større reduktion af vandføringen i Skjern Å på den aktuelle strækning, end målsætningen foreskriver.

I afsnit 3.4 Akvakultur er området yderligere beskrevet.

Amtet vil udpege områder, hvor tilladelse til indvinding af grundvand til dambrugsdrift, specielt til klækning af æg, kan forventes.

Amtet vil fastholde grundlaget for at Vorgod Å på den ene side kan fastholdes som et B-1 målsat vandløb på den anden side kan fastholde og eventuelt udvide sin kapacitet til at modtage spildevandet for den fælles afskærende ledning fra mejerierne i Videbæk.

Vandforsyningsplaner - kompetence

I takt med at amtet har godkendt kommunernes vandforsyningsplaner, er kompetencen til at give tilladelse efter vandforsyningslovens §§20 og 21 i nogle tilfælde overgået til kommunerne.

Amtet har ansvaret for grundvandsressourcen og skal inden 2009 kortlægge, hvor ressourcen ligger, hvor stor den er, kvaliteten, den naturlige beskyttelse og den forurening, der kan true grundvandets kvalitet. På det grundlag skal amtet undersøge og beregne de mængder vand, der kan indvindes.

For at kunne gennemføre den nævnte kortlægning tilfredsstillende, er det vigtigt, at amtet modtager præcise opgørelser over de indvundne vandmængder hvert år. Amtet tilbyder at overtage kompetencen til at give tilladelser til indvinding til vandværker og erhverv fra de kommuner, der ønsker det.

3.3 Råstofindvinding

Baggrund

Råstof er en del af grundlaget for den økonomiske vækst. De naturlige råstoffer i undergrunden af regionen, bidrager med billige materialer til så forskellige formål som teglsten, beton, vejanlæg, asfalt og almindeligt sand og grus samt sphagnum til gartnerier.

Råstofindvinding er ofte i strid med en række hensyn. Når der graves efter råstoffer, foretages der samtidig et væsentligt indgreb i landskabet og som al anden industri, kan indvinding af råstoffer ligeledes medføre en u hensigtsmæssig påvirkning af natur- og miljø.

Amtet er som myndighed efter råstofloven forpligtet til at planlægge og administrere på en måde, der sikrer en bæredygtig udnyttelse af råstoffer på land efter en samlet interesseafvejning og efter en vurdering af de samfundsmæssige hensyn.

Mål

- At sikre råstofbranchen de nødvendige rammer for indvinding.
- At indvindingen foregår under hensyn til en ressource- og miljømæssig optimal udnyttelse af råstofferne

Retningslinier

1. Råstofindvinding skal som hovedregel ske i de Regionale Graveområder (Kortbilag 4). Desuden videreføres Tillæg 26 til Regionplan 2001 om sidetagssø ved Rute 18/15 Herning /37/ og Tillæg 42 - Råstofindvinding ved Risum, Holstebro Kommune /38/.
2. I Regionale Graveområder prioriteres råstofindvinding som regel over andre generelle interesser, og der må ikke disponeres på en måde, som kan forhindre råstofindvinding.
3. Når en råstofgrav er åbnet, skal forekomsten udnyttes fuldt ud. Tilladelse til udvidelse af en råstofgrav kan først gives, når alle råstoffer – over som under grundvandsspejlet – i den eksisterende grav er indvundet med mindre der er særlige forhold, som forhindrer dette.
4. Igangværende grave uden for de Regionale Graveområder kan færdigudnyttes på de tilladte arealer, såfremt dette er foreneligt med de øvrige regionplanmæssige interesser. Der kan dog ikke gives forlængelser ud over 3 år.
5. Der kan gives tilladelse til råstofindvinding uden for de Regionale Graveområder, hvis formålet med indvindingen udelukkende er forsyning af et defineret anlægsarbejde og indvindingen er midlertidig (maksimalt 2 år).
6. Efterbehandling tager udgangspunkt i drikkevandsinteresserne på stedet. Sekundært efterkommes indvinders ønsker om efterbehandling under hensyntagen til landskabelige interesser, beskyttelse af grundvand, udtalelser fra Jordbrugskommissionen for Ringkjøbing Amt, beskyttelse og dannelse af naturområder og geologiske særkender.

Virkemidler

Kortlægning/planlægning

Gennem råstofkortlægning synliggøres råstofferne. I kortlægningen og planlægning af råstofindvin-

ding er der udpeget Regionale Graveområder og Råstofinteresseområder.

I Regionale Graveområder tilstræbes, at arealanvendelse samt byggeri og anlægsarbejder m.v., der kan forhindre udnyttelsen af råstoffer, kun tillades, når råstofforekomsterne er udnyttet, og det er foreneligt med udnyttelsen af tilstødende forekomster.

Ved ændret arealanvendelse, byggeri og anlægsarbejder m.v. i de Regionale Graveområder, kan der stilles krav om, at eventuelle råstofforekomster skal indvindes og nyttiggøres forinden. Udpegningen af disse områder er således med til at sikre leverancen af råstoffer.

Råstofindvindingen planlægges og administreres i disse områder gennem afvejning af ressourceøkonomiske, planlægningsmæssige samt miljø- og naturmæssige interesser.

I Råstofinteresseområder er der opmærksomhed på muligheden for fremtidig indvinding af råstoffer, når andre interesser for arealerne overvejes. Udpegningen er lavet ud fra et mindre detaljeret kendskab til råstofferne end i Regionale Graveområder.

Ved tilladelser til råstofindvinding lægges vægt på, at der indarbejdes vilkår under hensyntagen til eksisterende bebyggelse, infrastruktur, grundvandsbeskyttelse og beskyttede områder i henhold til naturbeskyttelsesloven.

For efterbehandling af råstofgrave vil amtet lægge vægt på, at der i Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og i indvindingsoplande for vandværker efterbehandles til naturformål. Der må ikke gødskes eller bruges sprøjtemidler/pesticider.

Med lov om forurennet jord er der indført et generelt forbud mod tilførsel af jord til råstofgrave. Amtet kan dispensere fra dette forbud, under hensyn til grundvandsbeskyttelsen. Der vil således ikke blive dispenseret til at modtage fyldjord til efterbehandling i råstofgrave, hvis det medfører risiko for forurening af drikkevandsressourcerne.

3.4 Akvakultur

Baggrund

Generelt

Akvakultur er produktion af fisk og skaldyr. I Ringkøbing amt opdrættes fortrinsvis regnbueørreder; den årlige produktion er 10.000 ton regnbueørreder fra 100 ferskvandsdambrug, heraf 3 intensive modeldambrug. Desuden produceres andre laksefisk til udsætning i vandløb og til put and take søer.

På de 8 saltvandsdambrug ved Ringkøbing Fjord og Stadil Fjord opdrættes årligt 600 ton store regnbueørreder (2-5 kg). Ørredkaviar er en vigtig nicheproduktion. To virksomheder opdrætter i perioder anden fiskeyngel, fortrinsvis helt, skrubber og pighvar, samt et antal recirkulerede åleopdrætsanlæg.

I Limfjorden er der betydelig interesse for opdræt af skaldyr (blåmuslinger og østers) og der er givet flere produktionstilladelser. Erhvervet befinder sig stadig i en indledende fase, hvor fremtidsudsigterne er uvisse.

Ferskvands- og saltvandsdambrug (inkl. dambrug i naboamter, der udleder på tværs af amtsgrænsen) bidrager til belastningen med næringsstoffer i Limfjorden, Nisum Fjord og Ringkøbing Fjord med 3 % for kvælstof og 8 % for fosfor.

	Limfjorden	Nisum Fjord	Ringkøbing Fjord
Total kvælstoftransport (ton N)	12.063	2556	5.741
Dambrugsbidrag (ton N)	214	101	339
Dambrugsbidrag i % af N_{total}	1	4	7
Total fosfortransport (ton P)	417	69	141
Dambrugsbidrag (ton P)	18	8	29
Dambrugsbidrag i % af P_{total}	4	11	23

Dambrугenes årlige fosfor- og kvælstofbidrag til fjordene (beregnete gennemsnit 2000-2004).

Ferskvandsdambrug

En række forhold ved dambrugsproduktion giver miljøproblemer i vandløb. De største problemer er i dag dambrугenes opstemninger, der forhindrer fisk og smådyr i at vandre samt nedsætter vandhastigheden med øget bundfældning og dårlig vandløbskvalitet til følge.

Udledning af iltforbrugende stoffer fra dambrug er endnu ikke løst helt. Det betyder, at en del vandløb ikke kan opfylde målsætningen.

Dambrugsslam, der opsamles på dambruget, indeholder ofte så meget cadmium og nikkel, at slammet ikke kan udbringes på landbrugsjord uden dispensation fra Miljøstyrelsen, men må deponeres på kontrolleret losseplads. Det er ikke selve dambrugsdriften, der er skyld i tungmetaller i slammet, for metaller føres til dambruget med det indkommende åvand.

Dambrугenes udledning af medicin og andre miljøfremmede stoffer vil fremover administreres så udledningerne ikke medfører at amtets vandkvalitetskrav overskrides (se afsnit 2.5 Vandområder).

Saltvandsdambrug

Driften af saltvandsdambrug i et fjordmiljø kan give miljøproblemer, da den medfører udledning af næringssalte til hav og fjorde. Det kan give større algevækst.

Ved sygdomsudbrud er det ofte nødvendigt at medicinere hele den stående bestand med risiko for udledning af antibiotika og andre miljøfremmede stoffer til vandmiljøet. Ved produktion baseret på fjordvand, kan der opstå ugunstige temperatur- og saltforhold i opdrætsmiljøet, der er til stor gene for ørredopdræt.

Recirkulerede marine konsumfiskeopdræt og marine fiskeyngelanlæg

Recirkulerede marine konsumfiskeopdræt og marine yngelanlæg defineres som anlæg med lille udledning af næringssalte, enten p.g.a. stor rensegrad eller lille produktion.

Havbrug

Havbrug er opdrætsanlæg, der består af netbure, trådkasser eller lignende, og hvor driften forudsætter brug af foder.

Indtil nu er der ikke oprettet anlæg ud for den jyske vestkyst. Men det kan ikke udelukkes, at teknologiske fremskridt i vore nabolande gør produktion i det til tider oprørte havområde muligt. I fjordene er lovgivningen af miljømæssige årsager til hinder for etablering af havbrug.

Teknologien i produktionen giver umiddelbart anledning til opdræt af atlantehavslaks, regnbueørred, torsk og helleflynder.

Havbrugsproduktion er en lavteknologisk opdrætsmetode, der kun i meget ringe omfang omfatter en rensning, der kan forhindre udledning af næringssalte og miljøfremmede stoffer.

Skaldyrsopdræt

Der er interesse for opdræt af østers og blåmuslinger i Limfjorden. Produktionen sker på tove eller i bure i vandet og muslingerne lever af plankton. Der tilføres ingen foder og medicin. Muslingedyrkning har en gavnlig effekt på næringstofbalancen i fjorden, idet der netto fjernes næringsstoffer fra fjorden.

Der kan forekomme lokale miljømæssige gener, hvis anlæggene f.eks. placeres hvor strømmen er svag. Så kan der opstå fækalie-ophobninger på fjordbunden. Og der kan være visuelle gener, da skaldyrsopdræt er afhængig af et stort antal pontoner der kan bære vægten af skaldyrene.

Der er stor interesse for at omplante små muslinger til områder med bedre vækstvilkår på såkaldte kulturbanker i Limfjorden. Der er gjort forsøg i 2004 og der arbejdes med en strategi for etablering af kulturbanker i Limfjorden, men arbejdet er ikke så langt at der kan udlægges områder til formålet.

Mål

- At sikre en fødevareproduktion i form af akvakultur uden at målsætningerne for vandområderne tilsidesættes.
- At miljømæssigt ufordelagtigt placerede fersk- og saltvandsdambrug flyttes til mere robuste vandområder.
- At der senest i 2010 er etableret tilfredsstillende faunapassage ved alle dambrug.
- At ingen dambrug senest med udgangen af 2006 udleder medicin og andre miljøfremmede stoffer i et omfang, der er uforeneligt med amtets vandkvalitetskrav.

Retningslinier

Akvakultur generelt

1. Akvakulturanlæg må ikke hindre opfyldelse af vandområdernes målsætninger, herunder Ramsar-, EF-Habitat- og EF-Fuglebeskyttelsesområder,
2. Udledning af medicin og andre miljøfremmede stoffer fra akvakultur må ved udgangen af 2006 ikke være årsag til at vandkvalitetskravene for stofferne overskrides (se Vandområder—Bilag 5—Kemiske vandkvalitetskrav).

Ferskvandsbaseret opdræt

3. Vandindvinding fra vandløb kan tillades under særlig hensyn til blandt andet at målsætningen for berørte vandområder opfyldes, og at vandløbet sikres så stor vandmængde og naturlig variation i vandføringen som muligt.
4. Fisks og smådyrs vandring forbi dambrug til A- og B-målsatte vandløbsstrækninger skal sikres ved at stemmewærker fjernes eller sekundært ved etablering af strygsløsninger med stor vandføringskapacitet senest 2010.
5. Faunapassageprojekter ved dambrug planlægges færdiggjort det år og efter de kravspecifikationer, der er opgjort i Akvakultur— Bilag 1 og 2 eller ved dambrugets ophør.
6. Vandløbsvand, der ikke indtages til dambrugsdrift, skal tilføres eksisterende faunapassage til denne er fuldtløbende.
7. Dambrug, hvor ind- og udløb ligger i samme kote og kun adskilles af en spunsvæg, kan ved oppumpning tillades at indtage den mængde overfladevand loven maksimalt åbner mulighed for, hvis der foreligger et velbegrundet behov og såfremt faunahensyn tilgodeses ved fornøden afgitring.

Saltvandsbaseret opdræt

8. Der kan oprettes recirkulerede, marine konsumfiskeopdræt ved Hvide Sandes og Thorsminde erhvervsområder. Produktionen må ikke hindre opfyldelse af hav- og fjordområdernes miljømålsætninger og anden lovgivning for havområdet.
9. Der kan på ejendommen matr.nr. 4a Råst By, Ejning etableres fiskeopdrætsanlæg i en produktionshal på 2.400 m² samt jordbassiner /39/.
10. Anlæg til skaldyrsopdræt skal placeres på dybder større end 3 meter og udenfor vegetationsområder og på en måde så slamaflejringer undgås.

Virkemidler

Ferskvandsdambrug

Amtet vil opnå målene ved at få miljøgodkendt samtlige dambrug og stille krav til dambrugen vandkvalitet, både m.h.t. udledninger af organisk stof, næringssalte og miljøfremmede stoffer.

Amtet vil opnå målene for ferskvandsdambrug ved at:

- tillade at flytte dambrugsproduktion der foregår i mindre vandløb, til større og mere robuste vandløb eller til saltvandsdambrug. Ved flytningen bør belastningen ad fjorden mindskes, og

flytningen skal som minimum sikre overholdelse af vandløbsmålsætninger og foregå inden for samme fjordopland,

- give tilladelse til indvinding af grundvand, hvis de lokale forhold tillader det. Forsigtighedsprincippet bruges for at vandet skal udnyttes på en bæredygtig måde,
- give mulighed for udvidelser af produktionen, hvis det sker på et miljømæssigt bæredygtigt grundlag for nær- og fjernrecipient,
- finde løsninger på miljøproblemer i dambrugsdrift bl.a. ved deltagelse i dambrugsprojekter,
- der stilles krav om i videst muligt omfang at benytte foderlægemidler til sygdomsbehandling, og at brugen af vaccination fremmes, når den kan forebygge sygdomme.

Handlingsplan for etablering af faunapassage ved ferskvandsdambrug

Det tilstræbes, at faunapassage ved dambrug fortrinsvis etableres ved nedlæggelse af stemmeværker, så dambrugsproduktionen baseres på oppumpet dræn-, grund- eller overfladevand. Når stemmeværket fjernes, kan en tilnærmet optimal faunapassage og gode økologiske forhold opstrøms sikres.

Amtet vil forhandle med dambrugene med henblik på etablering af den mest optimale løsning og vil fjerne overflødiggjorte stemmeværker. Det tilstræbes, at der senest 2010 er etableret faunapassage, der opfylder vandløbenes målsætninger for faunaens passage, herunder arter omfattet af EF-Habitatdirektiv (tidsplan kan ses i Akvakultur Bilag 2).

Tidshorisonten for færdiggørelse af faunapassager ved dambrug vil efterleve Vandrammedirektivets tidsfrist for opfyldelse af vandløbenes miljømålsætninger.

Negative flora- og faunamæssige effekter af stemmeværker, reduceret vandføring og vandindtag etableret ved engvandingskanalerne Sandfeld Hesselvig Kanal og Skjern Å Nørrekanal prioriteres afhjulpet inden 2007. Hvor det er foreneligt med Internationale Naturbeskyttelsesforpligtelser lægges der vægt på at bevare kulturhistoriske interesser i engvandingskanalen Skjern Å Nørrekanal - herunder bevarelse af vandførende hovedkanal, stemmeværk, stenstuvning i Skjern Å og hjælpekanal fra Skjern Å. Kulturhistoriske interesser i Sandfeld Hesselvig Kanalen søges bevaret når det er muligt under samtidig etablering af gunstig faunapassage. Løsningerne må ikke hindre, at der gennem Natura 2000 planlægningen kan opnås gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som er udpegningsgrundlag for Skjern Å Habitatområdet, herunder laksen.

Fakta

Dambrugenes tilladelser til at indvinde vand fra vandløb bortfaldt 1. april 2005. I følge Vandforsyningsloven skal nye tilladelser til vandindvinding sikre, at mindst 50 % af vandløbets medianminimumsvandføring (midterste værdi af flere års minimumsvandføring) passere forbi dambruget året rundt.

Det fremtidige niveau for vandindvinding fastsættes efter en individuel konkret afvejning af de i vandforsyningslovens § 2 nævnte hensyn og efter en samlet handlingsplan for etablering af faunapassage ved samtlige dambrug inden 2011. Det samme gælder for dambrug ved engvandingskanaler. Her vil der også vil blive taget kulturhistoriske hensyn.

Saltvandsdambrug

Amtet arbejder for at udledningen af medicin og miljøfremmede stoffer (hjelpestoffer) reduceres og overholder vandkvalitetskravene. Samtidig støttes produktforædlingen.

Produktionen kan udvides indenfor rammerne af den næringssalt-pulje, der er fastsat for Stadil og Ringkøbing Fjorde.

Amtet vil opnå målene ved at få miljøgodkendt samtlige anlæg og bl.a. stille krav til saltvandsdambrugene om vandkvalitet, både for udledninger af næringssalte og miljøfremmede stoffer, samt stille krav til nyanlæg, så de kan drives miljømæssigt bæredygtigt.

Andre anlægstyper kan etableres, hvis de har mindst samme rensegrad som ovennævnte opdrætskanaler. Vaccinerede sættefisk og foderlægemidler til behandling af sygdomme med antibiotika skal benyttes i videst mulige omfang.

Amtet ønsker at løse miljøproblemer ved dambrugsdrift gennem deltagelse i dambrugsprojekter og forsøg. Amtet kan give mulighed for udvidelse af produktionen, hvis det sker på et miljømæssigt bæredygtigt grundlag for nær- og fjernrecipient.

Recirkulerede marine konsumfiskeopdræt og marine fiskeyngelanlæg

Amtet vil arbejde for flytning af eksisterende produktion i fersk- og saltvandsdambrug i forbindelse med nyetablering af recirkulerede konsumanlæg i erhvervsområder i Thorsminde og Hvide Sande.

Amtet vil opnå målene ved at få miljøgodkendt anlæggene, når de oprettes. Der opstilles vandkvalitetskrav til anlæggene, både m.h.t. udledninger af næringssalte og miljøfremmede stoffer, så etablering og udvidelse af produktionen på konsumanlæg sker inden for målsætningerne for miljøet i Stadil og Ringkøbing fjorde.

Recirkulerede anlæg uden direkte udledning til fjord og hav reguleres af den pågældende kommune, mens recirkulerede anlæg med direkte udledning til fjord og hav miljøgodkendes af amtet. Marine yngelanlæg miljøgodkendes af amtet.

Havbrug

Havbrugsproduktion skal drives så der ikke er uacceptabel risiko for, at den fører til opblomstring af giftige alger, så risikoen for overførsel af sygdomme til vildfisk er minimal, og så opkoncentrering af havlus til skade for vilde fiskebestande forhindres. Anlæggene skal konstrueres sådan at risikoen for havari er minimal og så de ikke er til større gene for skibstrafikken og erhvervsfiskeriet.

Amtet vil opnå målene ved at stille vilkår i driftstilladelserne efter Bekendtgørelse om saltvandsbaseret fiskeopdræt, når de oprettes. Amtet stiller krav til foder- og anlægstype samt om udelukkende at anvende vaccinerede sættefisk, om brug af sterile (triploide) sættefisk hvis der opdrættes laks, om at miljøforhold ved havbrugsproduktion i Vesterhavet klarlægges før tilladelse.

Skaldyrsoopdræt

De seneste 10 år er der gjort forsøg med genudlægning af undermålsmuslinger i Limfjorden primært i Viborg Amt. Interessen er der fortsat og nuværende genudlægningsområder er udlagt med lempet målsætning. Der er ikke udlagt sådanne områder i Ringkøbing Amt.

Placering af genudlægningsbanker må ikke give slamaflejringer eller påvirke vegetationsområder, samt må ikke udlægges i områder med vanddybder lavere end 3 m.

Amtet fortsætter samarbejdet med de andre miljømyndigheder og Fødevareministeriet om at udpege områder til skaldyrsoopdræt, herunder til kultur- og genudlægningsbanker med lempet målsætning.

Fakta

Udledningsramme for 8 eksisterende saltvandsdambrug i Ringkøbing og Stadil Fjorde. Der må årligt udledes op til 2,8 tons fosfor og 33,6 tons kvælstof fra de 8 eksisterende saltvandsdambrug. Til hver fodertildeling hører en udledningstilladelse på 2,58 kg P/tons foder og 31,2 kg N / tons foder.

Produktionsudvidelser kan tildeles det enkelte anlæg ved en udledning af fosfor, der er mindre end 75 % af anlæggets udlederkrav. Ved produktionsudvidelser på samtlige dambrug bliver den samlede udledningsramme på 2,1 tons fosfor årligt.

Kapitel 4 – Tekniske anlæg

4.1 Transport

Baggrund

Ringkøbing Amt har sammen med stat og kommuner ansvar for, at infrastrukturen opfylder borgeres, erhvervslivets og turisters behov for transport.

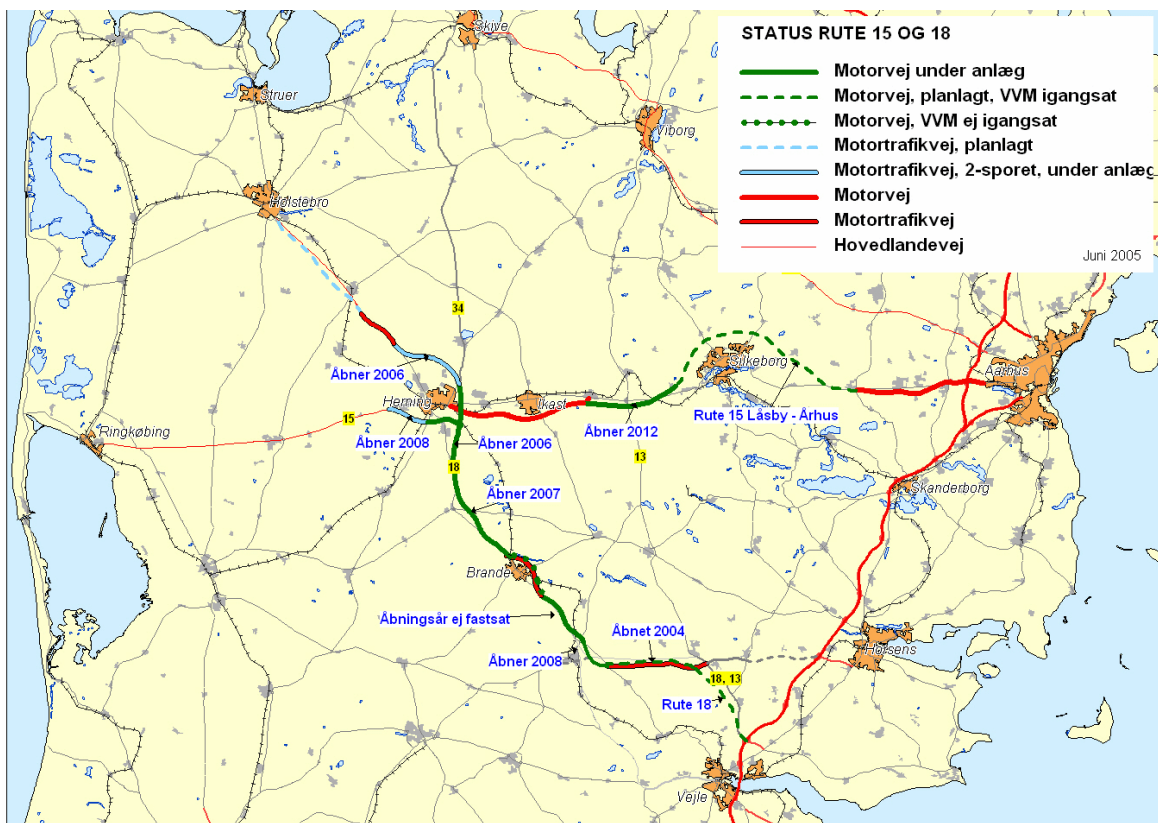
Amtet har også ansvar for udbygning og vedligeholdelse af 894 km landeveje og for trafiksikkerheden, afmærkning af nationale og regionale cykelruter, regional kollektiv busstrafik, Lemvigbanen, vedligeholdelse af færgelejet og sejlrenden ved Thyborøn, samt civil lufttrafik i Karup.

Der samarbejdes med kommuner, naboamter og staten om koordinering af den kollektive trafik i og omkring amtet.

Statens vejbyggeri

Staten har ansvaret for Rute 15 og 18, der forbinder Ringkøbing og Århus samt Holstebro og Vejle.

Amtet ønsker, at disse strækninger udbygges til motorveje, så fremkommeligheden til og fra amtet forbedres. Der er startet konkrete udbygningsarbejder, og flere er projekteret.

Motorvejen mellem Herning og Århus, rute 15, på strækningerne Herning-Bording blev åbnet i 2002, og strækningen Låsby - Århus i 2003. Strækningen Bording-Funder vest for Silkeborg forventes åbnet i 2012 og det forventes, at strækningen omkring Silkeborg kan fastlægges i en anlægslov i foråret 2006. Amtet har over for Regeringen og Folketinget anbefalet, at arbejdet på anlæg af Rute 15, motorvejs-forbindelsen Herning - Århus, fremskyndes.

Staten udbygger Rute 18, Holstebro - Vejle, som motortrafikvej fra Sundsvej ved Herning til Hol-

stebro og som motorvej fra Sundsvej ved Herning mod syd til Vejle. Brande omfartsvej og strækningen Ris—Ølholm i Vejle Amt er begge åbnet som motortrafikveje, men udbygges senere til motorvej.

Første etape af rute 15 og 18 omkring Herning er under anlæg og åbnes i 3 etaper i årene 2006-2008.

Kortbilag 5 viser eksisterende og fremtidige hovedlandeveje.

Mål

- At Rute 15 (Herning – Århus) og Rute 18 (Holstebro – Vejle) udbygges til motorvej,
- At opretholde og udbygge vejenes fremkommelighed samt den investerede kapital i vejene,
- At øge trafikssikkerheden på landevejene,
- At opretholde et regionalt kollektivt transporttilbud.

Retningslinier

Veje og stier

1. De på Kortbilag 5 viste hovedlandeveje og landeveje udpeges som veje af regional betydning.
2. Der skal i kommuneplanerne reserveres plads til de på Kortbilag 5 angivne nye vejstrækninger. Boligområder og anden støjfølsom anvendelse skal planlægges, så der er en afstand på 100-200 m mellem den støjfølsomme anvendelse og disse nye vejstrækninger, medmindre der er foranstaltninger, som begrænser støjen til højest 55 dB(A).
3. Ved Holstebro udlægges en planlægningszone til en forlægning af den udbyggede Rute 18 som motorvej øst om byen. Inden for denne zone, der fremgår af Kortbilag 5, må der ikke planlægges for formål, der kan hindre eller vanskeliggøre etableringen af vejforlægningen.
4. Det skal i kommuneplanlægningen sikres, at byudviklingen sker så der så vidt muligt ikke skal etableres nye vejtilslutninger til hovedlandeveje og landeveje for kommunale eller private veje.
5. I udformningen af nye vejanlæg tages hensyn til Internationale Naturbeskyttelsesområder og landbrugsejendommers struktur- og arronderingsforhold, evt. ved gennemførelse af jordfordeling.

Cykelruter

6. De på Kortbilag 6 angivne veje og stier udpeges som cykelruter af regional betydning. På kortet er også vist hvor der er cykelstier på de udpegede veje af regional betydning.
7. Der skal i kommuneplaner m.v. bestemmes, at disse cykelruter kan bibeholdes eller etableres. Ruterne afmærkes og kan bestå af selvstændige stier, cykelstriber eller eksisterende mindre veje.
8. I samråd med den pågældende vejmyndighed kan det i kommuneplanerne bestemmes, at der langs hovedlandeveje og landeveje kan etableres cykelruter, som tilgodeser lokale formål.

Jernbaner

9. Det skal i kommuneplanerne sikres, at statens og amtets nuværende jernbanenet, stationer

og standsningssteder kan opretholdes og udbygges. Konkret skal der reserveres plads til udbygning af banestrækningen Struer-Vejle til dobbeltspor, samt plads til nye krydsningsmuligheder på den øvrige bane.

10. Der kan i kommuneplanerne reserveres areal til nye standsningssteder.
11. Der skal i kommuneplanen reserveres areal til en sporsløjfe mellem DSB's spor og VLTJ's spor nordøst for Vemb.

Havne

12. Der skal i kommuneplanerne udlægges arealer omkring de eksisterende trafik-, færge- og fiskerihavne, så disse kan opretholdes, moderniseres og udvides under hensyntagen til miljø- og naturmæssige interesser herunder Internationale Naturbeskyttelsesområder.
13. Der skal desuden udlægges arealer så forbindelser fra havne til vej og bane kan sikres og udbygges, hvor der er behov.
14. Det skal sikres, at de udlagte arealer omkring havnene primært inddrages til formål, som har behov for søtransport, til fiskeri o.l.
15. Thyborøn Havn kan udvides som beskrevet i Regionplantillæg 46 med VVM.

Flyvepladser

16. Der skal i kommuneplanerne udlægges arealer omkring de eksisterende offentlige flyvepladser, så disse kan opretholdes:
 - Stauning som offentlig regional og lokal instrumentflyveplads,
 - Herning som offentlig regional og lokal instrumentflyveplads, og
 - Lemvig og Spjald som lokal ubetjent flyveplads, for visuel beflyvning om dagen.
17. Der kan i kommuneplanerne reserveres arealer til udvidelse af Stauning Lufthavn og Herning Flyveplads.
18. Der skal i kommuneplanerne fastlægges bestemmelser, som sikrer, at de udlagte arealer kun kan anvendes til formål, som har tilknytning til luftfart, sports-flyvning og svæveflyvning.

Køretekniske anlæg

19. Der kan i kommuneplanerne udlægges arealer til køretekniske anlæg i de udpegede egnscentre samt eventuelt i tilknytning til eksisterende større tekniske anlæg i det åbne land.
20. Placering af anlæg uden for de udlagte byområder må ikke ske i de udlagte naturområder. Støjniveauet må ikke blive højere end angivet i Miljøministeriets vejledninger.
21. Ved placering af anlæg i egnscentrene skal det sikres, at arealerne overføres til byzone, og at anlæg får en afstand på ca. 500 m til områder med boliger, institutioner og lignende støjfølsomme formål.
22. Der kan dispenseres fra afstandskravet i retningslinie 21, hvis anlægget kun omfatter lukkede øvelsespladser (manøvregrårde), der udelukkende benyttes ved den indledende praktiske køreundervisning.

Støjzoner

23. Der skal i kommuneplanerne angives støjzoner svarende til et støjniveau på:

- 55 dB(A) omkring større veje,
- 60 dB(A) omkring jernbaner,
- 55 dB(A) og 50 dB(A) (DENL) omkring Karup Lufthavn,
- 50 dB(A) og 45 dB(A) (DENL) omkring de regionale flyvepladser i Stauning og Herning. Støjzonerne skal tage hensyn til påtænkte udvidelser,
- 45 dB(A) (DENL) omkring lokale flyvepladser.

Fakta

Retningslinierne om støj fra trafik anlæg er baseret på Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier, beregnet som den døgnækvivalente støjbelastning, jf. Miljøstyrelsens vejledninger "Trafikstøj i boligområder", "Beregning af støj fra jern-baner" og "Støj og vibrationer fra jernbaner". Beregning af flystøj efter DENL-metoden, der er en fællesnordisk beregningsmetode for flystøj, vægter støjen fra flytrafikken forskelligt alt efter, om støjen optræder om dagen, aftenen eller natten.

24. Ubebyggede arealer inden for de angivne støjzoner langs veje og baner, må ikke i kommuneplanerne udlægges til boligbebyggelse eller lignende støjfølsom anvendelse. Det gælder dog ikke, hvis støjdæmpning langs veje og jernbaner sikrer, at støjniveauet i de nye områder ikke bliver over 55 dB(A), henholdsvis 60 dB(A).
25. Kortbilag 5 viser flystøjkonturer for offentlige regionale flyvepladser.
26. Ubebyggede arealer indenfor støjzonerne 55 dB(A) omkring Karup Lufthavn, 50 dB(A) omkring de regionale flyvepladser og 45 dB(A) omkring de lokale flyvepladser må ikke udlægges til boligbebyggelse eller lignende støjfølsom anvendelse.
27. Ubebyggede arealer indenfor støjzonerne 50 dB(A) omkring Karup Lufthavn og 45 dB(A) omkring øvrige flyvepladser må ikke udlægges til rekreative formål med overnatning (sommerhuse, campingpladser o.l.).
28. Der skal i kommuneplanerne sikres, at der ikke etableres anlæg og bebyggelse, som indebærer risiko for flytrafikken i indflyvningszonerne omkring flyvepladserne. Regulering af disse forhold og af eksisterende forhold sker efter Lov om luftfart.
29. Ved driften af ny luftfartsskole skal Herning Kommuneplan angive nye støjzoner for Skinderholm Flyveplads (Herning Flyveplads). Støjzonerne skal angives svarende til 50 dB(A) (DENL) og 45 dB(A) (DENL) for flyvepladsens samlede flytrafik. I det omfang en eksisterende støjzone overlapper ny støjzone for samme støjniveau, kan angivelse ved optegning af ny støjzone udelades /40/.

Virkemidler

Landeveje

Ringkjøbing Amt har ansvaret for alle de veje af regional betydning, som staten ikke er ansvarlig for. Amtet ønsker, at der er gode og trafiksikre vejforbindelser så borgere, turister og erhvervslivets behov for transport tilgodeses.

Amtet ønsker, at en stigende del af den gennemgående og især den tunge trafik ledes uden om byernes midte og ad veje, hvor der kun i begrænset omfang opstår problemer med støj i boligområder og med krydsende nærtrafik.

Amtet vil udbygge landevejsnettet med cykelstier og -striber, hvor der er trafikmæssigt behov, og når der er økonomisk mulighed for det. Stierne laves for at forbedre trygheden og trafiksikkerheden på landevejsnettet for på den måde at fremme cykeltrafikken. Mulighederne for at fremme den daglige cykeltrafik i.f.t. bilturene er størst for ture under 10 km. Bynære cykelstier langs landevejene kan medvirke til øget cykelbrug.

Amtet har opdelt landevejsnettet i 3 vejklasser (differentiering) med forskellig standard/41/. Det vil i alt give trafikanterne en bedre service. Landevejenes standard knyttes herved til landevejens trafikale funktion i stedet for som hidtil, hvor standarden har været afhængig af landevejens trafikbelastning. Herved kan trafikanternes fremkommelighed på landevejene prioriteres forskelligt, alt efter landevejens funktion.

Trafikanternes fremkommelighed opretholdes på de vigtigste landeveje, mens tilgængeligheden fremmes på veje med lokaltrafik.

Af hensyn til erhvervsliv og turisme skal vejnettet udbygges efter den fastlagte strategi. Amtet vil af hensyn til afvikling af trafikken og til miljøet arbejde mod en stigning i trafikken, f.eks. ved at udpege et transportknudepunkt og ved at udvikle den kollektive trafik.

På Kortbilag 5 er vist de eksisterende hovedlandeveje og landeveje samt reserverede arealer til omfartsveje omkring en række byer.

Ved strukturreformen deles landevejene mellem staten (hovedlandeveje) og kommunerne (kommuneveje) 1. januar 2007. Kortet viser fremtidige vejbestyrelsesforhold for de udlagte veje af regional betydning.

Trafiksikkerhed

På baggrund af en handlingsplan fra Færdselssikkerhedskommissionen udarbejder amtet planer for forbedring af trafiksikkerheden.

Tætheden af vejtilslutninger på det overordnede vejnet har betydning for både antal uheld og fremkommeligheden på landevejene. Begge hensyn taler for, at antallet af vejtilslutninger begrænses mest muligt. Derfor skal kommuneplanlægningen sikre, at der i byudviklingen så vidt muligt ikke etableres nye vejtilslutninger til det overordnede vejnet. Det er også derfor amtets behandling af nye adgange tager udgangspunkt i trafiksikkerhed og fremkommelighed på det overordnede vejnet.

Cykelruter

Amtet ønsker et sammenhængende cykelrutenet som forbinder byer, sommerhusområder m.v. med frilufts- og naturområder, og medvirker til afmærkningen af det nationale og regionale cykelrutenet.

Der er afmærket tre nationale cykelruter: Rute 1: (Vestkyststien), Rute 4: (Ringkøbing-København) og Rute 12 Limfjordsruten. Endvidere er syv regionale ruter afmærket: Rute 16 (Drivevejen mellem Velling og Fahl. Kro, Rute 17: (Rundt om Nisum Fjord), Rute 18: (Skive-Holstebro-Ringkøbing), Rute 21 (Alhedestien mellem Viborg og Herning), Rute 23 (Funder-Brande-Filskov), Rute 24 (Thisted- Holstebro) og Rute 32 (Harboøre-Brande-Horsens).

Amtet arbejder for, at den nationale cykelrute (Rute 4) forlægges på strækningen mellem Skjern og Borris til stisystemet i Skjern Å - genopretningsområdet, og at der etableres en regional rute fra dette

område med forbindelse til Vejle.

På Kortbilag 6 er vist korridorer til fire nye regionale cykelruter. I den videre planlægning kan disse cykelruter nærmere fastlægges nogenlunde inden for disse korridorer. Eksisterende mindre veje og stier forudsættes i stort omfang at indgå i cykelruterne.

Jernbaner

Amtet ønsker, at det eksisterende banenet med person- og godstrafik, som staten er ansvarlig for, opretholdes, moderniseres og udbygges. Bl.a. bør forbindelser med lyn- og intercitytog opretholdes og strækningen Struer-Vejle udbygges til dobbeltspor og elektrificeres.

Amtet overtog i 2001 statens ejerandele i privatbanen Vemb-Lemvig-Thyborøn Jernbane A/S og vil videreføre togdriften foreløbig indtil 2010.

Jernbanerne skal styrkes, hvor det er transportøkonomisk forsvarligt, så transport over lange afstande flyttes fra vej til bane. Det kan være med til at reducere de miljø- og transportproblemer, som en stigning i trafikken på vejene medfører.

Transportknudepunkt

Der er etableret et transportcenter for lastbiltransport i HI-Park mellem Hammerum og Ikast.

Amtet vil fortsat i samarbejde med kommunerne i Landsdelscenteret arbejde for, at der reserveres de arealer, der måtte blive nødvendige for den fortsatte udvikling af et transportknudepunkt i Landsdelscenteret, herunder arealer til de nødvendige transportcentre for gods.

Amtet betragter ikke et transportknudepunkt som et konkret areal men et begreb ligesom f.eks. et egnscenter. Det omfatter forskellige overordnede funktioner af transportmæssig betydning både for transport af gods og personer.

Kollektiv trafik

Den kollektive trafik skal støtte byudviklingen nævnt i afsnit 1.1 Bymønstre og bør skabe gode muligheder for at komme til og fra landsdelscentret, egnscentrenes centerområder og aflastningscentre.

Amtet vil opretholde et regionalt bussystem, som skaber forbindelse mellem kommunerne, og som kan anvendes som forbindelser til landsdækkende ruter, primært DSB's togdrift.

Amtet ønsker et øget samarbejde med kommuner, stat og naboamter for at koordinere og forbedre den kollektive trafiks betjening af landsdelscentret, dvs. både bustrafik og jernbane.

Der arbejdes med at åbne kørslen med bevægelseshandicappede og siddende patienter for amtets øvrige borgere. Kørslen udføres med taxi og minibusser og koordineres af amtets kørselskontor. I den udvidede form – kaldet "PlusTur" – kan amtet tilbyde et supplement til den kollektive trafik og et alternativ til de, der ikke har mulighed for individuel transport i bil. PlusTur er for alle og kan bruges til alle formål, men henvender sig særligt til borgere i de tyndest befolkede områder.

Flyvepladser

De nuværende offentlige lufthavne og flyvepladser bør bevares. Stauning Lufthavn og Herning Flyveplads er instrumentflyvepladser. Lemvig flyveplads og flyvepladsen ved Spjald bør kun anvendes som ubetjente flyvepladser til visuel flyvning om dagen. Det accepteres, at eksisterende private flyvepladser opretholdes til forretningsflyvning o.l.

4.2 Vindmøller

Baggrund

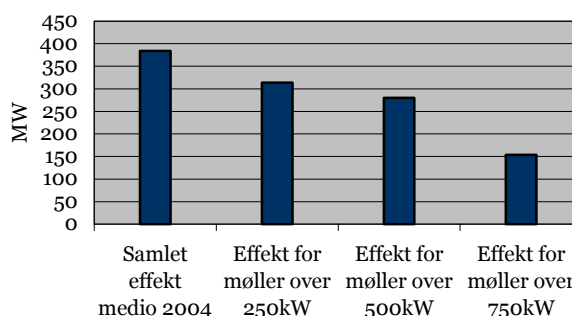
Etableringen af elproducerende vindmøller, som de kendes i dag, begyndte sidst i 1970'erne og er i dag en af de billigste metoder til at reducere CO₂-udledning fra el-produktionen.

I Regionplan 2001 fastsattes mål for udbygning med vindmøller ud fra et ønske om, at Ringkøbing Amt og dets kommuner skal tage sin del af ansvaret for, at Danmarks udslip af drivhusgassen CO₂ reduceres. Målet i Regionplan 2001 - at amtet som helhed har en samlet vindmølleeffekt på 225 MW i 2005— er nået; medio 2004 var den samlede effekt 384 MW.

Store dele af den installerede effekt består imidlertid af små og gamle vindmøller der vil blive saneret væk i løbet af en årrække. Figur 4.2.1 viser, hvorledes den installerede effekt vil falde efterhånden som ældre møller tages ud af drift.

Et andet vigtigt aspekt er, at landskabet er visuelt belastet af møller, der ikke bidrager væsentligt til de samlede installerede effekt.

Amtet ønsker at fremme nedtagningen af gamle møller ved at stille krav om at der sker en betydelig sanering i det landskabsrum, hvor de nye vindmøller opstilles.

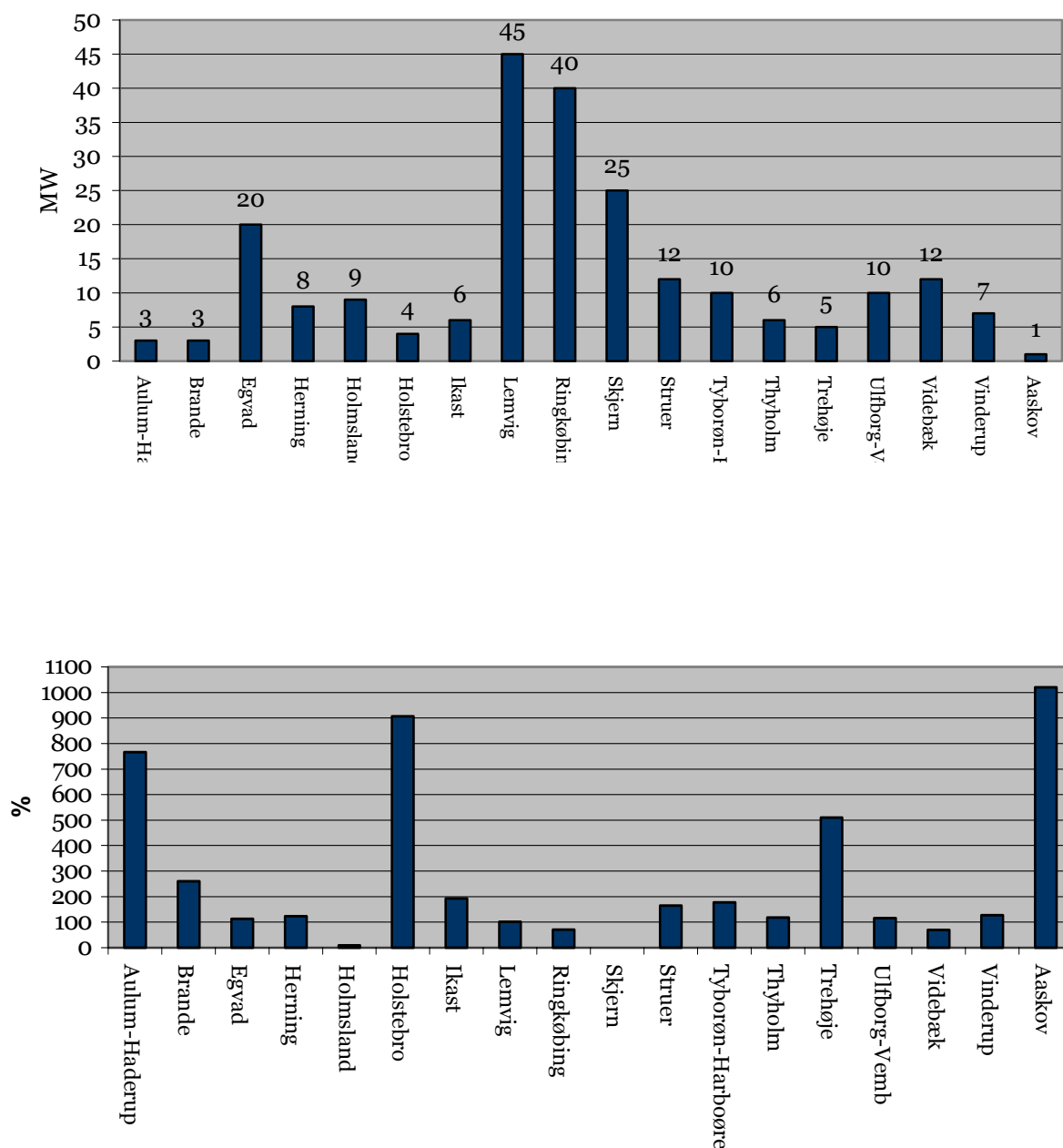
Figur 4.2.1 Viser udviklingen i den samlede installerede effekt i Ringkøbing Amt, hvis mindre møller nedtages uden opstilling af ny effekt.

Det er amtets mål, at landskabet i fremtiden præges af få store og velplacerede vindmøller, som erstatning for amtets mange mindre og ofte uhensigtsmæssigt placerede møller. Det er også tanken bag folketingets beslutning om en ny skrotningsaftale. Aftalen indebærer, at der i Danmark kan nedtages 175 MW møller med en mærkeeffekt på under 450 kW. Aftalen løber til 2009.

Mål

- En stor vindbaseret energiproduktion
- At alle kommuner i amtet bidrager til at opfylde regionplanens mål for vindenergiproduktion.
- En vindmøllesanering, så mindre og uheldigt placerede møller bliver erstattet af større og mere hensigtsmæssigt placerede møller
- At der som minimum kan opstilles så mange møller, at effektmålene i Regionplan 2001 er opfyldt i alle kommuner mange år frem i tiden, j.f. Figur 4.2.2.
- At beskytte landskabelige og natur- og kulturhistoriske værdier samt at minimere gener hos naboer til vindmøller mest muligt
- At der i områder med mange møller kun opstilles nye møller i forbindelse med sanering af gamle møller
- At der udlægges nye vindmølleområder i alle de kommuner der nu eller i en nær fremtid får svært ved at leve op regionplanens effektmål.

Figur 4 2.3 viser, i hvor høj grad de enkelte kommuner kan leve op til regionplanens målsætninger, hvis saneringsmodne møller med en mærkeeffekt på under 450 kW fjernes. 100 % betyder, at kommunen lever op til regionplanens effektmålsætning.

Figur 4.2.3 De enkelte kommuners evne til at leve op til målsætningerne i Regionplan 2001 (september 2004). Målopfyldelse for ikke saneringsmodne møller på over 450 kW.

Retningslinier

- Der udlægges nye vindmølleområder som vist på figurerne 4.2.5— 4.2.26.
 - I områderne 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16 17, 18, 19, 20, 22 kan der efter en konkret planlægning, der tager stilling til møllernes højde, antal og placering opstilles møller på op mod 100 meters højde.

Højdebegrænsningen er sat ved 100 meter, da møller over denne højde kræves lysafmærket efter gældende praksis. Indenfor de udlagte områder er der hverken taget endelig stil-

ling til møllernes højde, antal eller placering.

Såfremt opfølgende regionplantillæg med VVM viser, at møller med en totalhøjde større end 100 meter kan lysafmærkes med lavintensivt fast rødt lys med en lysstyrke på ca. 10 candela og at dette ikke vil virke dominerende i landskabet eller være til væsentlig gene for beboere i nærområdet, kan der i de udlagte områder opstilles møller med en totalhøjde på mere end 100 meter.

- Område 2 nordøst for Troldhede i Aaskov Kommune udlægges til opstilling af én mølle i forbindelse med to eksisterende møller. Gennem lokalplanlægningen skal det sikres, at den nye mølle får tilnærmelsesvist samme udseende som de to eksisterende møller.
 - Område 7 er udlagt omkring en eksisterende mølle. Møllen kan udskiftes med en mølle på maksimalt 55 meters højde.
 - Område 8 grænser op til et Internationalt Naturbeskyttelsesområde og i forbindelse med VVM for vindmøller skal dette forhold indgå i vurderingen af om der kan sætte møller op.
 - Område 14 er beliggende på havet og således udenfor amtets ressortområde. Amtet ønsker vindmøller i området og opfordre derfor Energistyrelsen til at udpege området som interesseområde for havmøller.
 - Område 21 øst for Sørvad udlægges til opstilling af én mølle på maksimalt 75 meter i tilknytning til tre eksisterende møller. Gennem lokalplanlægningen skal det sikres, at den nye mølle får samme udseende som de tre eksisterende møller.
 - Område 6 udlægges til opstilling af 3 møller. I den konkrete planlægning med eventuel VVM-procedure skal det sikres, at der i området opstilles 3 møller af samme størrelse og udseende i en ligebenet trekant.
 - Kun et af områderne 15 og 18 kan udnyttes til opstilling af vindmøller.
2. Uden for de udlagte vindmølleområder, kan der efter en nærmere vurdering og en konkret planlægning, evt. med VVM redegørelse, opstilles et mindre antal møller i tilknytning til eksisterende vindmølleområder.
 3. Udvidelse af eksisterende vindmølleområder skal ske på de samme planlægningsmæssige vilkår, som udlæg af nye vindmølleområder.

Virkemidler

Amterne skal i regionplanlægningen at tage omfattende hensyn ikke alene til muligheden for at udnytte vindressourcen, men også til nabobeboelse, natur, landskab, kulturhistoriske værdier og jordbrugsmæssige interesser.

Der kan kun opstilles møller i områder specifikt udpegede til formålet i regionplanen. Uden for disse områder kan der hverken via lokalplan eller landzonetilladelse opstilles vindmøller.

Udover vindmølleområder udpeget i denne regionplan, kan der ikke planlægges for nye vindmølleområder :

- i Naturområder, i Landskabsområder, i Større uforstyrrede landskaber, i Kystnærhedszone der friholdes for bebyggelse og anlæg, i Regionale Graveområder og Råstofinteresseområder når vindmøllerne hindrer indvinding på arealerne, på Forsvarets øvelsesområder og i en zone på 5 km omkring Flyvestation Karup, i Internationale Naturbeskyttelsesområder og kun efter konkret vurdering inden for en afstand på 800 m fra EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor særlige kulturhistoriske værdier går tabt eller forringes væsentligt. For vindmøller nærmere

end 3 km fra kirker i det åbne land eller landsbykirker skal der redegøres for møllernes påvirkning af kirken og dens omgivelser, og hvorfor påvirkningen anses for ubetænkelig.

Opstilling af vindmøller på 100 m eller derover skal godkendes af Statens Luftfartsvæsen, der kan kræve vindmøllerne afmærket af hensyn til flyvesikkerhed.

Omkring forsvarets øvelsesområder udføres luftoperationer i lav højde. Af hensyn til flyvesikkerhed skal planlægning af vindmøller nærmere end 5 km fra Borris og Nymindegab Skydeterræner og Holstebro øvelsesterræn forelægges Forsvarsministeriet. Forsvarsministeriet bør også inddrages så tidligt som muligt ved planlægning af vindmøller nærmere end 12 km fra forsvarets arealer.

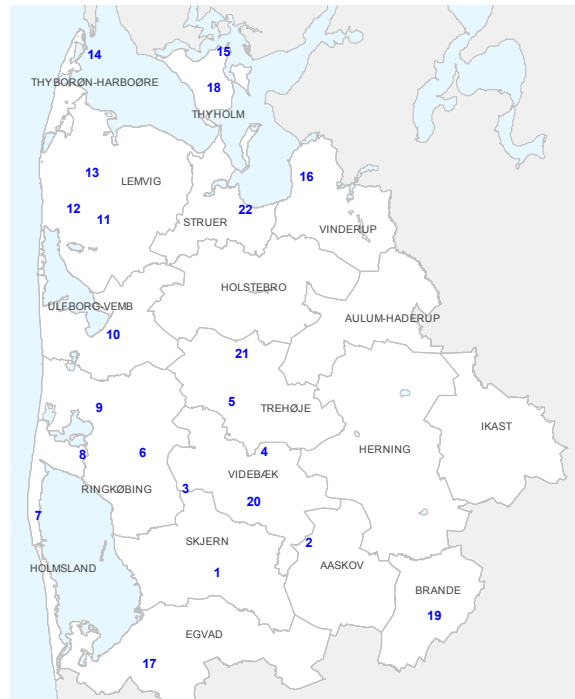
Der skal tages hensyn til indflyvningsområder omkring flyvepladser.

Hvor opstilling af vindmøller kan have betydning for skibsfarten inddrages Farvandsvæsenet.

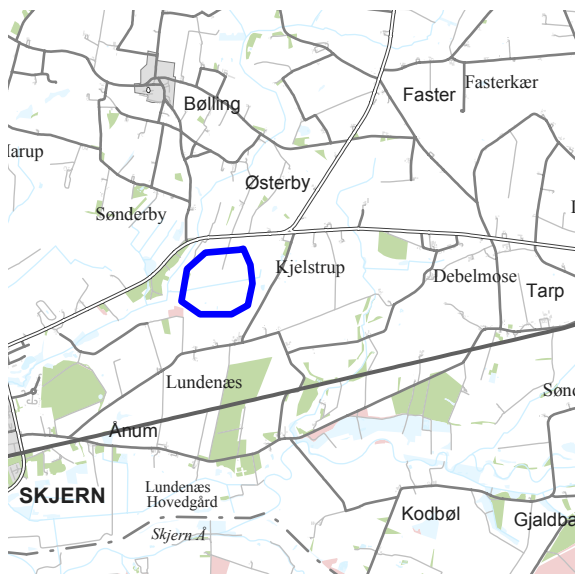
Ved overordnede radiokædeforbindelser eller ved IT- og Telestyrelsens maritime anlæg, foretages en konkret vurdering af, om vindmøller vil genere radio- og teletrafikken.

Ved planlægning for vindmøller lægges vægt på, at:

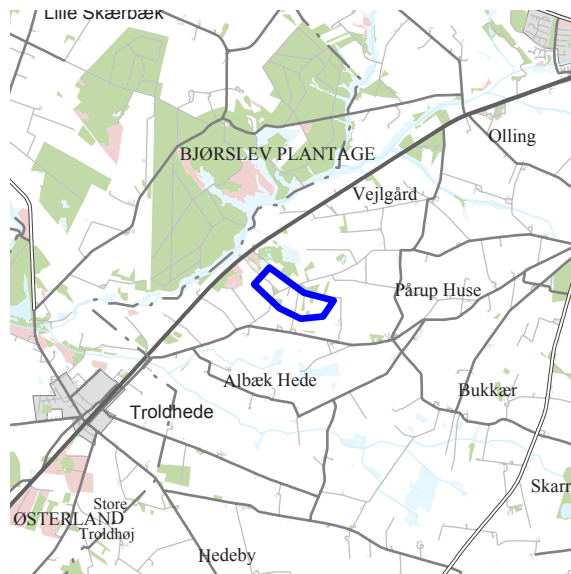
- møller fortrinsvis opstilles i grupper og at møller i gruppe har samme farve, mastetype, omdrejningsretning og -hastighed, og at de opstilles i et let opfatteligt geometrisk mønster,
- der bliver så stor afstand mellem vindmøllegrupper, at de opleves som klart adskilte anlæg. Der bør mindst være 3 km mellem nye og eksisterende møller/grupper af møller,
- hidtidig erhvervsmæssig udnyttelse af arealer mellem vindmøller i en gruppe kan fortsættes,
- vindmøller ikke opstilles nærmere naboer end 4 x møllens totalhøjde, dog mindst 300 m for at minimere gener i form af skygger, blink og støj fra vindmøllerne,
- miljøbeskyttelseslovens støjkrav overholdes,
- der omkring vindmølleområderne udlægges konsekvensområder, hvor der ikke kan etableres ny beboelse eller anden støjfølsom anvendelse, der kan hindre vindkraftproduktionen. Undtaget er byggeri og anlæg, der er erhvervsmæssigt nødvendig for jordbrugerhvervet,
- der søges sikret en afstand på 4 gange møllernes totalhøjde til overordnede veje (amts- og statsveje) af hensyn til trafiksikkerheden.
- der sker en betydelig sanering i det landskabsrum, som de nye møller bliver opstillet i
- der ikke opstilles vindmøller, der kræver synlig og landskabelig dominerende lysafmærkning. Det accepteres dog, at der på møllehatten (nacellen) placeres et lavintensivt fast rødt lys med en intensitet på ca. 10 Candela, som svarer til lysstyrken fra en almindelig 8,5W elpære. Det forventes, at det er denne form for lys-afmærkning, der fra luftfartsmyndighedernes side vil blive stillet krav om til møller med en totalhøjde mellem 100 og 150 meter.

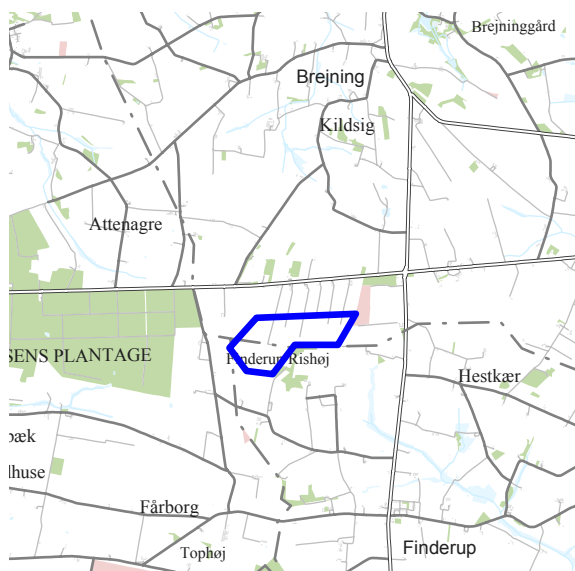
Figur 4.2.4 Områder reserveret til opstilling af vindmøller.

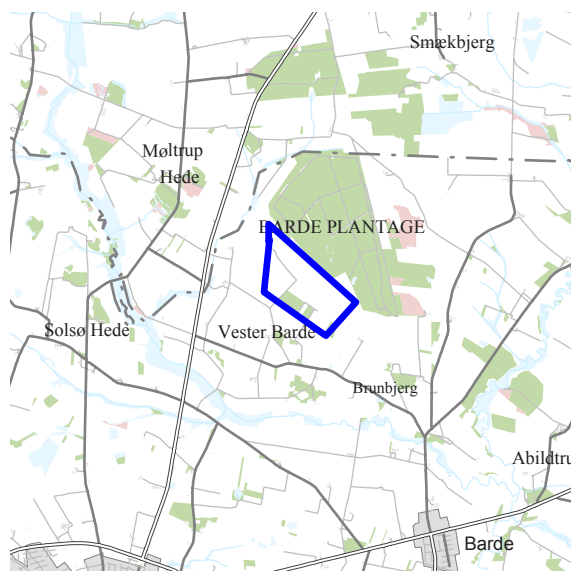
Figur 4.2.5 Vindmølleområde øst for Skjern i Skjern Kommune (1)

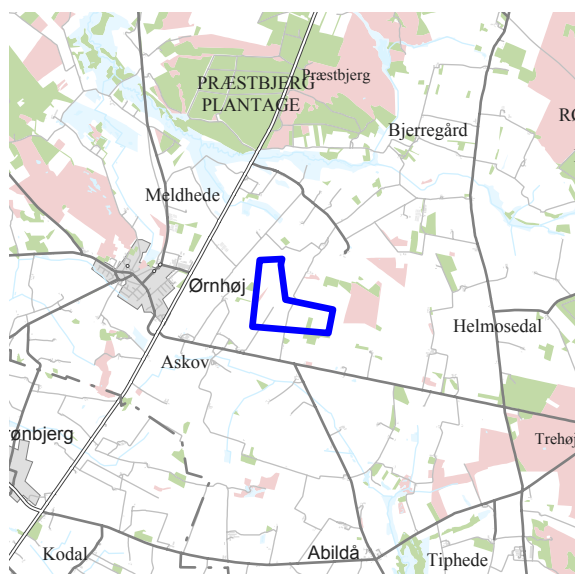
Figur 4.2.6 Vindmølleområde nordøst for Troldhede i Aaskov Kommune (2)

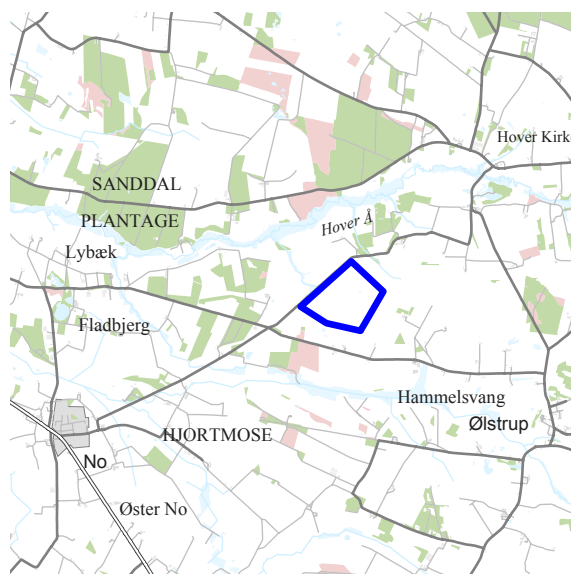
Figur 4.2.7 Vindmølleområde ved Hestkær i Videbæk Kommune (3)

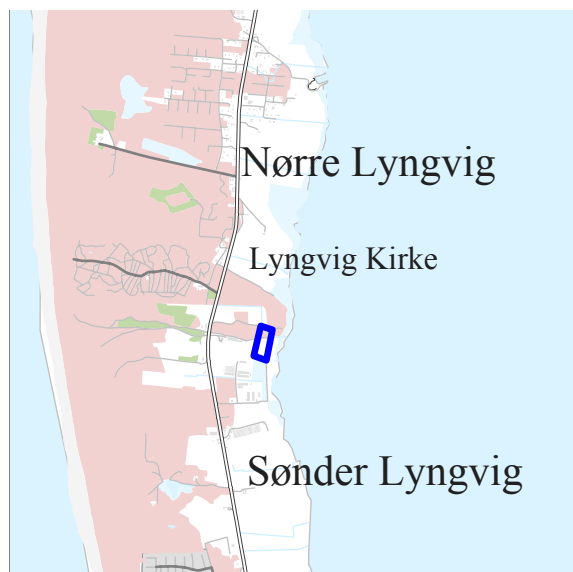
Figur 4.2.8 Vindmølleområde ved Barde Plantage i Videbæk Kommune (4)

Figur 4.2.9 Vindmølleområde øst for Ørnghøj i Trehøje Kommune (5)

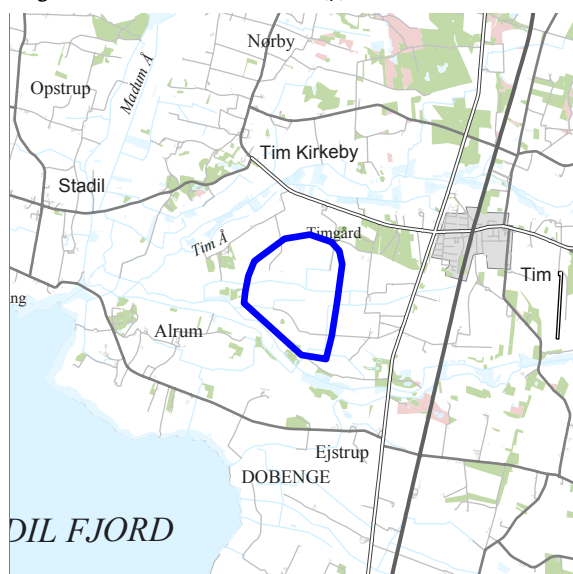
Figur 4.2.10 Vindmølleområde nordøst for No i Ringkøbing Kommune (6)

Figur 4.2.11 Vindmølleområde ved Sønder Lyngvig i Holmsland Kommune (7)

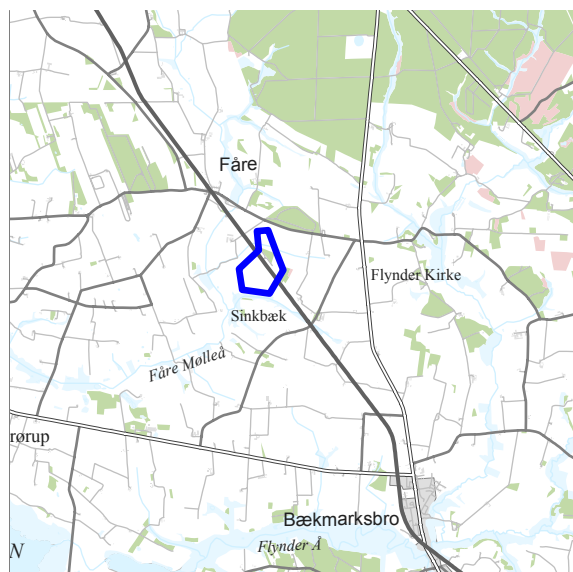
Figur 4.2.12 Vindmølleområde øst for Kloster i Holmsland Kommune (8)

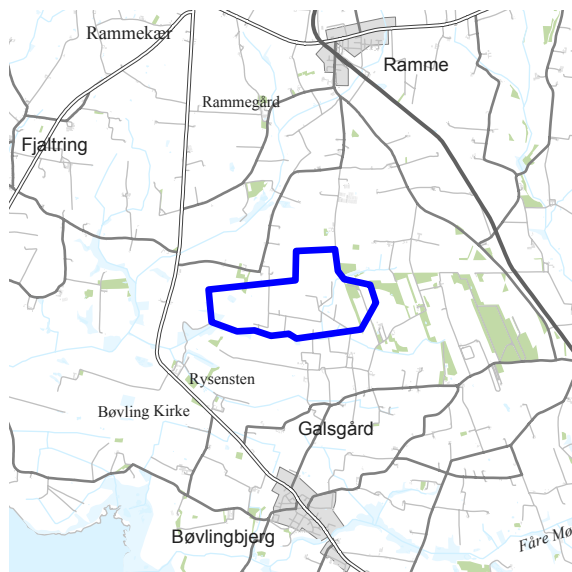
Figur 4.2.13 Vindmølleområde vest for Tim i Ringkøbing Kommune (9)

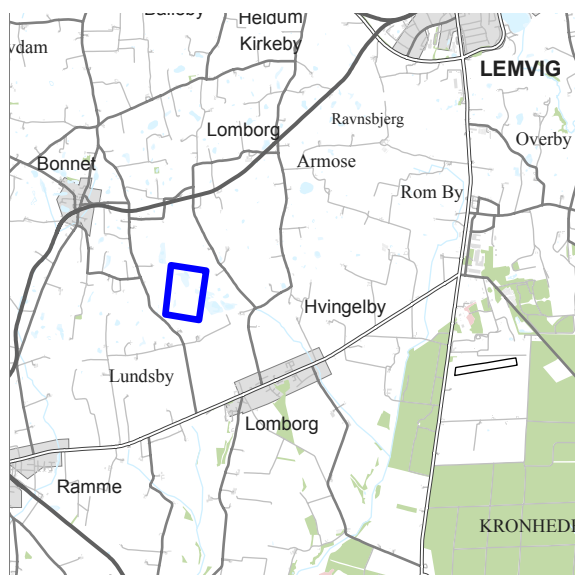
Figur 4.2.14 Vindmølleområde nordvest for Ulfborg i Ulfborg-Vemb Kommune (10)

Figur 4.2.15 Vindmølleområde syd for Fåre i Lemvig Kommune (11)

Figur 4.2.16 Vindmølleområde nord for Bøvlingbjerg i Lemvig Kommune (12)

Figur 4.2.17 Vindmølleområde mellem Bonnet og Lomborg i Lemvig Kommune (13)

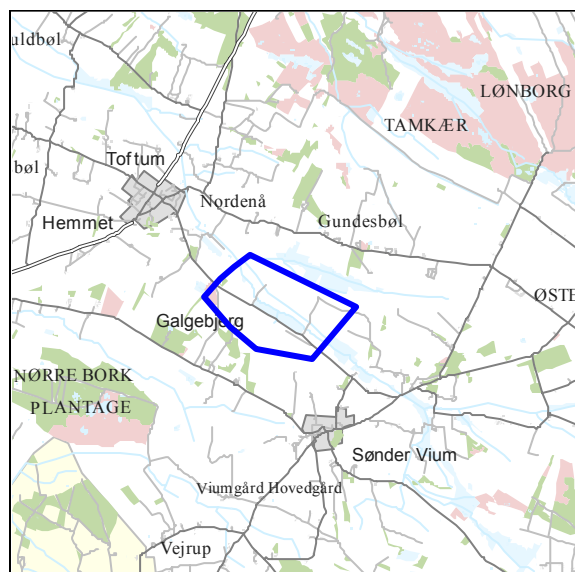
Figur 4.2.18 Vindmølleområde ved Rønland i Thyborøn-Harboøre Kommune (14)

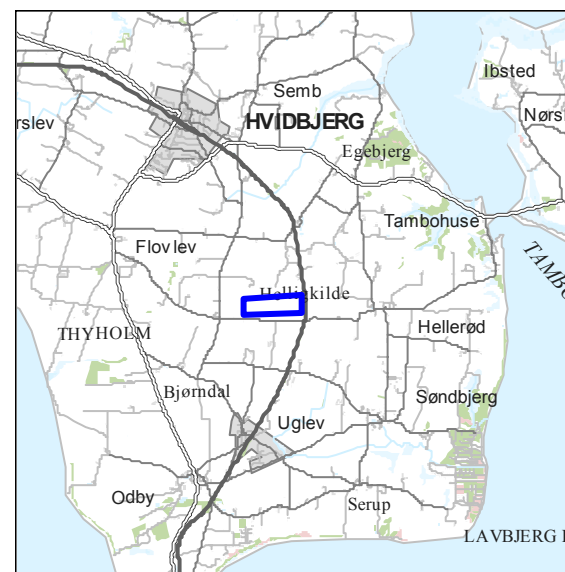
Figur 4.2.19 Vindmølleområde ved Hindsels i Thyholm Kommune (15)

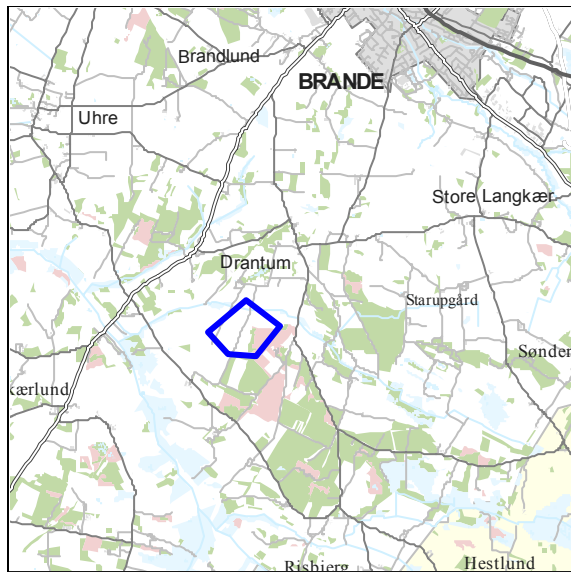
Figur 4.2.20 Vindmølleområde syd for Ejning i Vinderup Kommune (16)

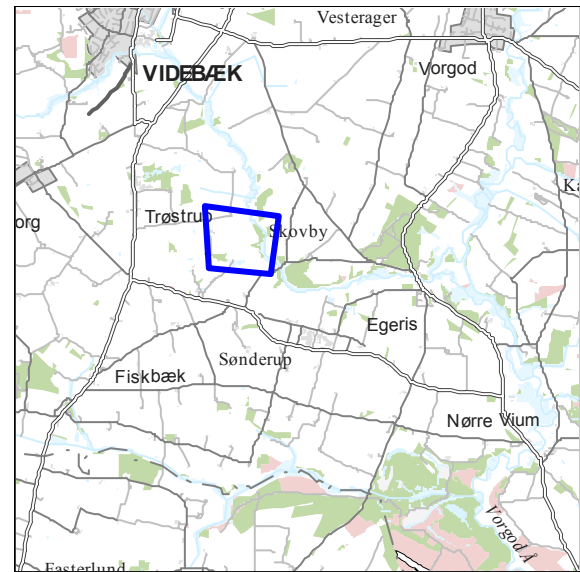
Figur 4.2.21 Vindmølleområde mellem Hemmet og Sønder Virum i Egvad Kommune (17)

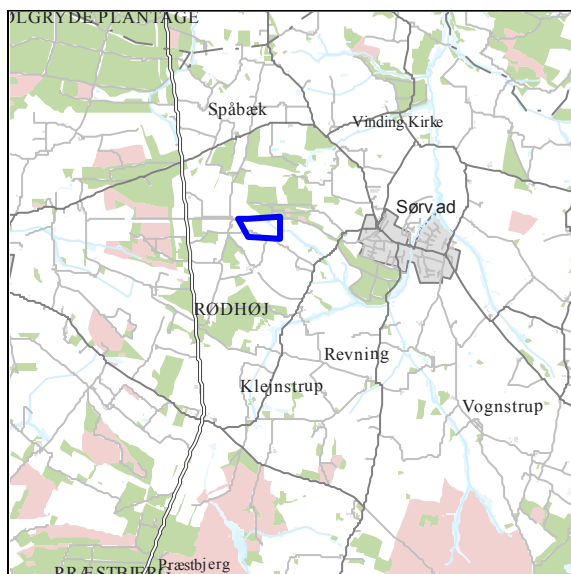
Figur 4.2.22 Vindmølleområde Hvidbjerg og Uglev i Thyholm Kommune (18)

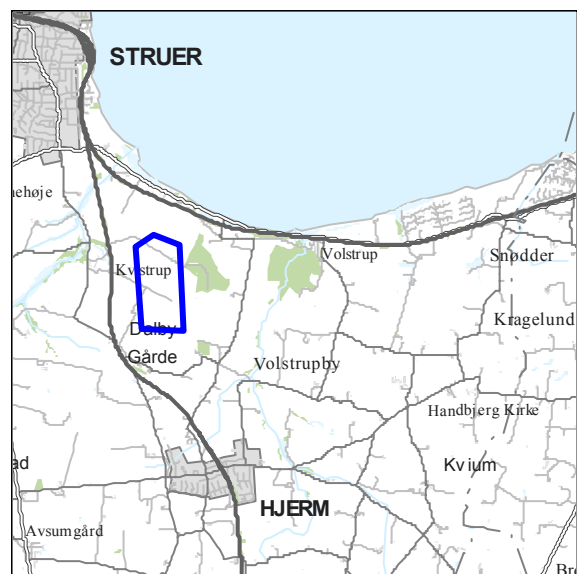
Figur 4.2.23 Vindmølleområde syd for Drantum i Brande Kommune (19)

Figur 4.2.24 Vindmølleområde syd for Videbæk i Videbæk Kommune (20)

Figur 4.2.25 Vindmølleområde vest for Sørvad i Trehøje Kommune (21)

Figur 4.2.26 Vindmølleområde øst for Struer i Struer Kommune (22)

4.3 El- og naturgasledninger

Baggrund

Behovet for at få fremført el og naturgas er stadig stigende. Regionplanen reserveres arealer til fremtidige el- og naturgasledninger.

Den samlede, langsigtede planlægning for elledninger udarbejdes i et samarbejde mellem elskaber og amtet. Ifølge Eltras anlægsplan 2004 er det nødvendigt med en forstærkning af det vestjyske højspændingsnet. En forstærkning vil sikre en fremtidig udbygning af havmølleparken på Horns Rev, udnyttelse af en forbindelse til Norge og en øget effekt til Tyskland.

Forstærkningen kommer ifølge Eltras anlægsplan 2004 til at bestå af en 400 kV-luftledning mellem Esbjerg, Herning og Holstebro og gør det muligt at ophænge den eksisterende 150 kV ledning på den fremtidige ledningsføring for herved at mindske de visuelle gener. 400/150 kV ledningen Esbjerg—Herning vil hovedsagelig forløbe i den nuværende 150 kV lednings spor, hvorimod strækningen fra Herning til Holstebro bygges i et nyt spor.

Mål

- At el- og naturgasdistributionen kan foregå effektivt.
- At kabellægning af elledninger sker, hvor de giver de største landskabelige gener.

Retningslinier

1. Kabellægning af luftbårne elledninger prioriteres som vist på Kortbilag 5. Det bemærkes dog, at der, jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 med senere ændringer, er forbud mod planlægning for bl.a. kabellægning af luftledningsanlæg inden for Internationale Naturbeskyttelsesområder.
2. Der reserverede arealer til gasledninger vist på Kortbilag 5. I en zone på 100 meter bredde må der ikke ske aktiviteter, der kan true leveringssikkerheden for naturgas. Mindre betydende afvigelser fra de reserverede arealer accepteres.

Virkemidler

I samarbejde med systemansvarlige elskaber laves en langsigtet plan for højspændingsnettet. Amtet vil sammen med Eltra arbejde for at fastlægge en ny linieføring Esbjerg-Herning-Holstebro og arbejde for, at der tages hensyn til landskabelige forhold ved valg af linieføring. Prioritering af, hvilke strækninger der skal kabellægges sker i samarbejde med kommunerne.

4.4 Forsvarets øvelsesområder

Baggrund

Der er fire øvelsesområder og 25 skydebaneanlæg med aktiviteterne der påvirker omgivelserne med støj. Det skal der tages hensyn til ved planlægning og placering af bebyggelse og anlæg, der er følsomme over for støj. Ved Borris Skydeterræn er der byudvikling i kommuncetret Sdr. Felding og landsbycentre Borris og Ådum inden for 55 dB-grænsen. Ved Nymindgab Skydeterræn berøres et sommerhusområde af 55 dB-grænsen.

Omkring forsvarets øvelsesområder er der fastlagt støjkonsekvenszoner, hvor støjbelastningen er større end $LC_{DEN} = 55\text{dB}$, og hvor der derfor ikke kan planlægges eller etableres bebyggelser, aktiviteter eller anlæg, følsomme for støj. (LC_{DEN} er udtryk for støjbelastning angivet som en årsmiddelværdi, korrigeret for dag-, aften-, nat- og weekendtillæg). Dog kan miljøministeren efter udtalelse fra forsvarsministeren i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering tillade fornyelse og udvikling af bymæssig bebyggelse i udkanten af støjkonsekvensområderne efter bestemmelserne i planlovens § 15a. Formålet er at udviklingen omkring forsvarets øvelsesområder ikke låses fast. Det er en betingelse, at byudviklingen skal være af væsentlig betydning for kommunen, og støjbelastningen må ikke væsentligt overstige grænseværdien på $LC_{DEN} 55\text{ dB}$.

For at undgå begrænsninger i Forsvarets aktivitetsniveauet i øvelsesområderne gives som hovedregel ikke dispensation til støjfølsom anvendelse i støjkonsekvenszonerne. Det gælder også yderligere byudvikling de steder i støjkonsekvenszonerne, hvor der er påbegyndt byudvikling. For skydebaneanlæggene er der ikke lavet beregninger af støjen, men udelukkende udlagt generelle støjkonsekvenszoner.

Mange af forsvarets arealer har store naturværdier i form af store, sammenhængende landskaber og et rigt dyre- og planteliv. Gennem drifts- og plejeplaner udarbejdet af Forsvarskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen, fastlægges benyttelsen af skydeterræner og øvelsesområder.

Mål

- Forsvarets øvelsesområder/skydebaneanlæg skal fortsat bruges til militære skydeøvelser.
- Udlæg af areal til støjfølsom anvendelse i nærheden af forsvarets øvelsesområder og skydebaner må ikke begrænse forsvarets aktivitetsmuligheder på de militære arealer.

Retningslinier

1. Der udpeges de på Kortbilag 5 viste skydeterræner og øvelsesområder ved Borris, Holstebro, Nymindgab og Karup.
2. Der udlægges støjkonsekvenszoner omkring forsvarets skydeterræner og øvelsesområder samt omkring forsvarets skydebaneanlæg som vist på Kortbilag 5.

I støjkonsekvenszonerne må der kun udlægges nyt areal til støjfølsom anvendelse med Miljø- og Energiministerens tilladelse i hvert enkelt tilfælde.

Virkemidler

Amtet vil administrere bl.a. Planloven og Naturbeskyttelsesloven, så ny bebyggelse i det åbne land til støjfølsom anvendelse ikke placeres i støjkonsekvenszonen på 55 dB, og så det efter aftale med Forsvarsministeriet sikres, at de store biologiske værdier i øvelsesområderne bevares.

Kapitel 5 – Affald og spildevand

5.1 Affaldsvirksomheder

Baggrund

Håndtering og bortskaffelse af affald fra produktion og forbrug giver en række væsentlige miljømæssige påvirkninger og samfundsomkostninger. Det har medført øget genanvendelse og forbrænding af affald og samtidig en reduktion af affald til deponering. Nogle af de virksomhedstyper, der etableres i den udvikling medfører risiko for grundvandsforurening, om end i mindre omfang end ved affaldsdeponering.

Landsplanen Affald 21, afledt af Agenda 21, har som mål for affaldsområdet, at der skal være øget kvalitet i affaldsbehandlingen ved mindsket påvirkning fra miljøbelastende stoffer i affaldet og bedre ressourceudnyttelse, samt opbremsning af stigningen i affaldsmængden.

Målsætningen supplerer den eksisterende landspolitiske målsætning, der opstiller følgende prioriterede rækkefølge for at reducere affaldsmængden: Mindre affald/renere teknologi, genanvendelse, forbrænding og deponering.

Mål

- At indsatsen på affaldsområdet lever op til den landspolitiske målsætning (Affald 21).
- At affaldsvirksomheder, herunder forbrændingsanlæg og deponeringsanlæg, håndterer og behandler affald som en råvare, hvor spild af ressourcer og miljøbelastningen løbende minimeres.
- At affaldsdeponering finder sted, så mindst muligt grundvand udsættes for forureningsrisiko, og at generne for det øvrige miljø og for omgivelserne er mindst mulige.

Retningslinier

Generelt

1. Arealer må ikke udlægges til virksomheder og aktiviteter inden for affaldsområdet, som kan medføre risiko for grundvandsforurening, før hydrogeologiske undersøgelser og tekniske vurderinger har godtgjort, at anlægget ikke truer væsentlige grundvandsforekomster, og at fremtidige vandindvindingsinteresser ikke berøres. I OSD (områder med særlige drikkevandsinteresser) skal udvises særlig forsigtighed.
2. Eksisterende virksomheder og aktiviteter inden for affaldsområdet kan opretholdes under samme forudsætninger som i retningslinie 1. Det gælder også for aktiviteter på deponeringsanlæg, hvor deponering ophører, forudsat at der ikke er planlægningsmæssige hindringer.
3. Arealudlæg til og etablering af konsekvensområder omkring virksomheder og aktiviteter inden for affaldsområdet med særlige beliggenhedskrav skal ske efter retningslinierne for virksomheder i afsnit 1.2 Byvækst og erhvervsområder, med mindre andet fremgår af retningslinierne nedenfor for virksomhedstypen.

Forbrændingsanlæg

4. Der skal i kommuneplanerne udlægges et konsekvensområde på 300 m omkring Knudmoseværket og 500 m omkring Måbjergværket. Ved et eventuelt slamforbrændingsanlæg skal der udlægges et konsekvensområde på 500 m.

Deponeringsanlæg og reservation af områder til deponeringsanlæg

5. Deponeringsanlæggene Renordvest (Lemvig), Østdeponi (Herning) og ESØ (Tarm) kan opretholdes til 16. juli 2009. Det gælder også for specialdepotet for tungmetallforurenet jord og affald på Østdeponi anlægget. Det er en forudsætning for opretholdelse af det enkelte deponeringsanlæg, at den fortsatte deponering frem til 2009 ikke medfører forøget grundvandspåvirkning eller andre øgede miljømæssige gener. Deponeringsanlæggene kan ikke udvides.
6. Efter 16. juli 2009 må der højst være deponeringsanlæg for affald ét sted i Ringkøbing Amt, depoter for havnesediment o.l. samt specialdepotet ved Cheminova på Rønland undtaget.
7. Herningværkets Flyveaskelager ved Herning begrænses fortsat til lager for den kulflyveaske, der var oplagret ved udgangen af 2000. Lageret kan kun opretholdes, indtil det er tomt.
8. Der kan etableres nyt deponeringsanlæg i ét af følgende 6 områder (Kortbilag 5): Kvistrup-Volstrup, Vestersø, Nees-Skalstrup, Nees-Kikkenborg, Lem-Stauning og Bandsbøl-Vostrup. Områderne skal reserveres i kommuneplanerne, og her må der ikke planlægges for eller etableres byggeri og anlæg i større omfang, der kan hindre eller vanskeliggøre etableringen.

Ved konkret udlæg af areal til deponeringsanlæg i et af områderne skal der udlægges omkring 25-30 ha. Arealet skal placeres, så der tages størst mulig hensyn til såvel grundvandsinteresser som øvrige interesser. Det faktiske arealforbrug i det udlagte område begrænses mest muligt, og højder og terrænformer skal afstemmes efter landskabelige forhold og øvrige ønsker til terrænets slutform.
9. Ved VVM for etablering eller udvidelse af deponeringsanlæg vil der ved overvejelser om alternative placeringer være brug for supplerende undersøgelser af mindst to af områderne Kvistrup-Volstrup, Vestersø, Lem-Stauning og Bandsbøl-Vostrup, der hidtil ikke er undersøgt specifikt geologisk og hydrogeologisk.
10. Der skal i kommuneplanerne udlægges konsekvensområde om deponeringsanlæg for affald på 500 meter. Nye deponeringsanlæg skal placeres under størst mulig hensyntagen hertil.

Depoter for havnesediment

11. Områderne vist i Figur 5.1.3—5.1.6 skal være udlagt som depoter for havnesediment, som ikke kan klappes på søterritoriet, afhændes til kystfodring eller genanvendes p.g.a. fysiske egenskaber, indhold af tungmetaller eller organisk stof.
12. Der skal udlægges arealer ved Thorsminde til deponering af havnesediment og uforurenet sediment ("fjordslik") fra fjordsiden af slusen.
13. Der skal udlægges nye areal ved Ringkøbing og Struer havne til deponering af forurenet sediment fra disse havne, hvis de eksisterende depotarealers kapacitet ikke dækker deponeringsbehovet til og med 2016.
14. Ved deponeringsanlæg kan der udlægges arealer i kommuneplanerne til oplag af forbrændingsegnet lagerstabil affald. Udlægningen kan gennemføres, når Amtet og beredskabsmyndigheden har vurderet, at oplag kan etableres og drives på en miljømæssig og brandrisikomæssig uproblematisk måde.

Virkemidler

Amtets indsats for beskyttelse af drikkevandsressourcerne er bl.a. kortlægning af indvindingsoplande for vandværker og OSD så der her kan lægges begrænsninger på grundvandstruende aktiviteter.

For affaldsvirksomheder generelt vurderes områdets grundvandsmæssige sårbarhed forud for etablering, uanset områdetypen. Men der gælder generelt samme miljøbetingelser som for andre virksomheder. Deponeringsanlæg er endvidere underlagt reglerne i bekendtgørelse om deponeringsanlæg.

Virksomheder og anlæg til genanvendelse af affald

Amtet er positiv over for etablering af affaldsbearbejdende virksomheder i tilknytning til deponeringsanlæg og affaldsterminaler.

Mindre komposteringspladser for haveaffald o.l., herunder oplagring og knusning af affaldet, virker normalt ikke naturmæssigt skæmmende eller særligt miljømæssigt belastende, når der ikke bebygges. Tendensen til større pladser medfører dog risiko for større påvirkning af omgivelserne.

Forbrænding

Der er 2 forbrændingsanlæg i amtet: Måbjergværket (Holstebro), der brænder 160.000 tons/år almindeligt affald, og Knudmoseværket (Herning), der brænder 39.000 tons/år.

Måbjergværket brænder desuden 5.000 tons spildevandsslam om året.

Knudmoseværket brænder udelukkende affald fra nærområdet, mens Måbjergværket aftager brændbart affald fra en stor kreds af kommuner. Et stort forbrændingsanlæg ved Esbjerg, som også brænder affald fra især den sydlige del af Ringkøbing Amt, blev taget i brug i 2003. Der er ikke behov for at udlægge yderligere forbrændingskapacitet i amtet.

Affaldsafgiften i 1990 betød et omgående fald i deponerede mængder (Figur 5.1.1), idet affald i stedet gik til genanvendelse. Da Måbjergværket blev taget i brug i 1992/93, skete der igen et stort fald. Fra 1999 blev brændbart affald lagt på lager frem for at blive deponeret, og fra 2003 har forbrændingsanlægget i Esbjerg aftaget det brændbare affald direkte.

Faldet i deponerede mængder i 1999 og 2002-2003 skyldes også, at i 1999 blev ca. 13.000 tons røgrensningsaffald fjernet fra et af deponeringsanlæggene og deponeret i Norge, og i 2002-2003 blev store mængder oplagret spildevandsslam på et andet deponeringsanlæg flyttet til en genanvendelsesvirksomhed på Sjælland.

Den nu ophørte deponering af kulflyveaske fra Herningværket er ikke indregnet, og heller ikke genudgravningen af kulflyveasken til vejprojekter mv..

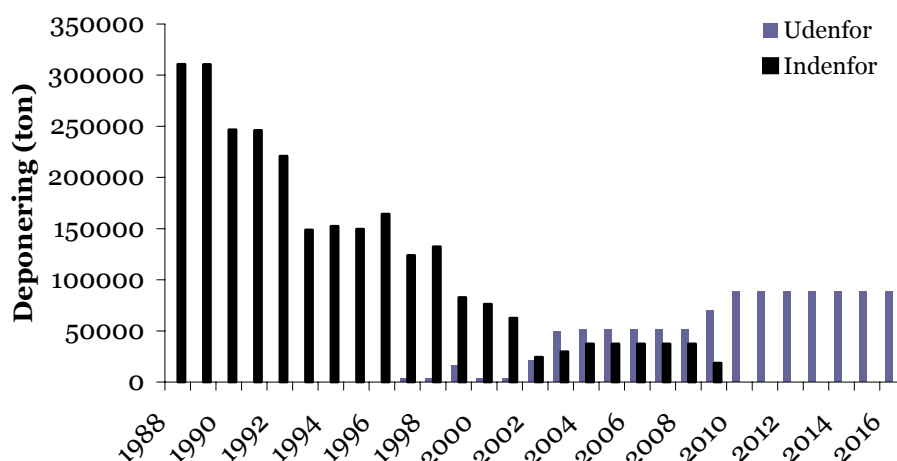
I Figur 5.1.1 regnes med, at al deponering af affald sker på anlæg uden for Ringkøbing Amt efter midten af 2009.

Deponering uden for amtet

Til og med 1996 blev stort set alt affald, der blev dannet i Ringkøbing Amt og de tilknyttede kommuner (se nedenfor), deponeret i Ringkøbing Amt.

Fra og med 1997 er røgrensningsaffald fra forbrændingsanlæggene Knudmoseværket og Måbjergværket blevet deponeret i miner i Tyskland (3.200 tons/år), og fra og med 2002 er store mængder fosfatholdigt spildevandsslam fra Cheminova blevet deponeret i Norge (45.000 tons/år med 50 % tørstof), - en affaldstype, som indtil da var blevet genanvendt som gødning i skove og landbrug.

Endvidere er en del affald fra affaldsselskabet Nomis område fra og med 2002 blevet deponeret på deponeringsanlægget 4S i Salling, Viborg Amt (2.500 tons/år). Se figur 5.1.1. Forurennet jord, der er deponeret på miljøgodkendte anlæg ved Århus i de seneste år, er ikke medtaget.

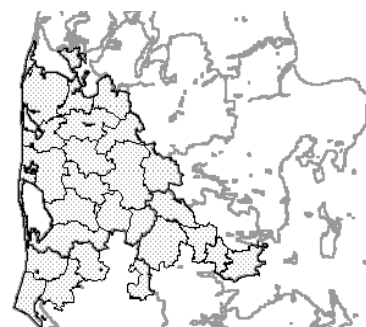
Figur 5.1.1 Deponering af affald i og uden for Ringkøbing Amt.

Affaldsopland

Affaldet kommer i hovedtræk fra de 18 kommuner i Ringkøbing amt og fra 10 samarbejdskommuner i Ribe og Vejle amter.

De 28 kommuner er organiseret i 4 affaldsselskaber. Det samlede befolkningsgrundlag er 385.000 indbyggere.

Affaldsselskabernes samlede geografiske område fremgår af Figur 5.1.2. Deponeringsanlæggene i området ligger alle i Ringkøbing amt.

Figur 5.1.2 Affaldsselskabernes samlede område.

Eksisterende deponeringsanlæg

I 2005 er der 3 deponeringsanlæg for almindeligt affald i drift i Ringkøbing Amt. Se Kortbilag 5. Renordvest syd for Lemvig, ESØ syd for Tarm, Østdeponi syd for Herning.

På grund af de lave affaldsmængder til deponering kombineret med de skærpede krav til indretning og drift af deponeringsanlæg i Bekendtgørelse om deponeringsanlæg, lukker alle 3 deponeringsanlæg inden skæringsdatoen for de nye krav, som er 16. juli 2009.

Alle 3 deponeringsanlæg forventes at have en uudnyttet restkapacitet, når de lukker i 2009. Affaldsselskaberne har indledt et samarbejde, hvor de undersøger, om de skal etablere et nyt deponeringsanlæg i Ringkøbing Amt eller alternativt benytte de deponeringsanlæg i naboamterne, som videreføres efter 2009. Den sidste løsning ser ud til at være den mest sandsynlige, idet der er overskud på deponeringskapacitet efter 2009 på mange deponeringsanlæg.

Renordvest

Renordvest ved Lemvig omfatter kommunerne Lemvig, Thyborøn-Harboøre og Ulfborg-Vemb med 31.000 indbyggere. Anlægget ligger på det mægtige Klosterhede grundvandsmagasin og i indvindingsoplandet for Lemvig Vandværk. Området er OSD og grundvandet i det øvre magasin strømmer ind i landet. På trods af bundmembran og bortpumpning af perkolat er grundvandet påvirket. Grundvandstrykket er nedadrettet, så det påvirkede grundvand under og nedstrøms for anlægget vandrer til dels nedad mod det dybereliggende grundvandsmagasin, hvorfra der indvindes vand til drikkevand. Lukker 2009.

Østdeponi

Østdeponi ved Herning omfatter 217.000 indbyggere og kommunerne Aulum-Haderup, Brande, Herning, Holmsland, Ikast, Ringkøbing og Aaskov i Ringkøbing Amt, Billund og Varde i Ribe Amt og Give, Hedensted, Juelsminde, Nørre Snede og Tørring-Uldum i Vejle Amt.

Anlægget ligger i den vestlige del af Søby Brunkulsleje. Området er OD (Område med drikkevandsinteresser), men grundvandet i brunkulslejet er stærkt påvirket af brunkulsgravning, så det er ikke umiddelbart egnet til indvinding af drikkevand.

Anlægget er uden bundmembran og opsamling af perkolat. Et brunkulslag hindrer, at forureningen fra anlægget går direkte ned i de dybereliggende grundvandsmagasiner. Det forurenede grundvand under den sydvestlige del af anlægget strømmer til dels ud af brunkulslejet i vestlige retninger, ud mod dybtgående grundvandsmagasiner, der kan udnyttes til drikkevandsformål.

Det forurenede grundvand under den nordøstlige del af anlægget forbliver i al væsentlighed i brunkulslejet, hvor det bryder frem i bækssystemet Sønder Søby Bæk. Det er imidlertid okkerpåvirkningen fra brunkulslejet og ikke påvirkningen fra deponeringsanlægget, der er udslagsgivende for bækkens og Søby Ås vandløbskvalitet. Det er ikke realistisk at udvide deponeringsanlægget ind i brunkulslejet p.g.a. jordskred. Anlægget lukker 2009.

ESØ

ESØ ved Tarm omfatter kommunerne Egvad, Skjern og Videbæk i Ringkøbing Amt og Blaabyerg, Blåvandshuk og Ølgod i Ribe amt, i alt 57.000 indbyggere.

Området er OD og grænser op til OSD mod vest, hvorfra vandværket Nordvestværket 5 km mod nordvest indvinder en del af sit drikkevand. Grundvandet omkring ESØ strømmer antageligt i vestlige retninger, men afstrømning mod nord eller syd kan ikke udelukkes.

Anlægget ligger 9 km fra Ringkøbing Fjord. Det er forsynet med bundmembran af kunststof og opsamling af perkolat, som sendes til renseanlæg. Alligevel er grundvandet omkring anlægget forureningspåvirket.

En udvidelse har tidligere været planlagt men det har vist sig, at deponeringsanlægget ligger hen over en meget dyb nord/syd-gående begravet dal. Et nedadrettet grundvandstryk gør, at forureningspåvirkningen fra anlægget må antages at kunne trænge ned til stor dybde. Det er ikke belyst, hvor grundvandet fra den dybere del af den begravede dal strømmer hen. Lukker 2009.

Specialdepot ved Cheminova

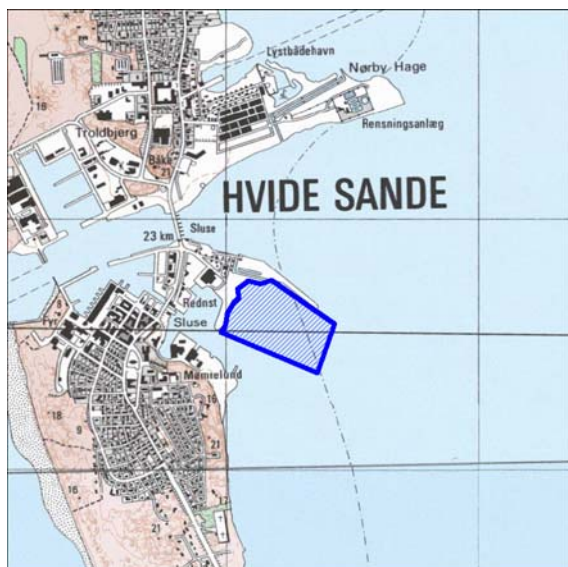
Ved Cheminovas fabriksanlæg på Rønland er der et lille specialdepot for deponering af forurenede sand mv. fra anlægget. Dette depot forventes videreført også efter 16. juli 2009.

Herningværkets Flyveaskelager

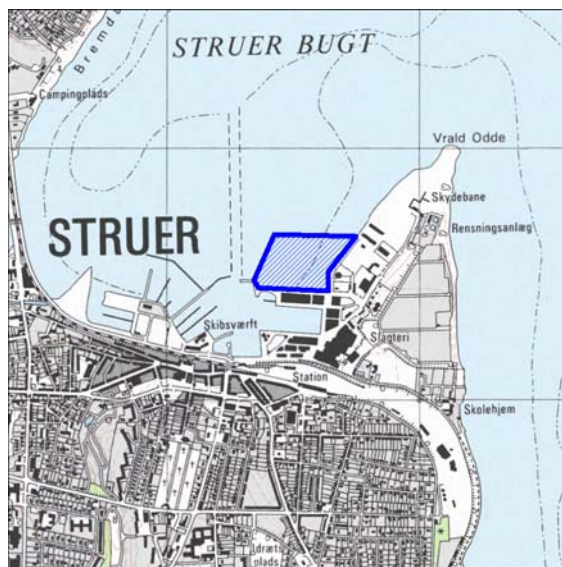
Da Herningværket i 2000 er skiftet fra kulfyring til fyring med gas, olie og træflis, tilføres der ikke Flyveaskelageret yderligere kulflyveaske. Af de oprindeligt oplagrede 330.000 tons var godt halvdelen tilbage på lageret i foråret 2005. Den forventes også genudgravet og anvendt som råstof ved bygge- og anlægsarbejder.

Depoter til havnesediment

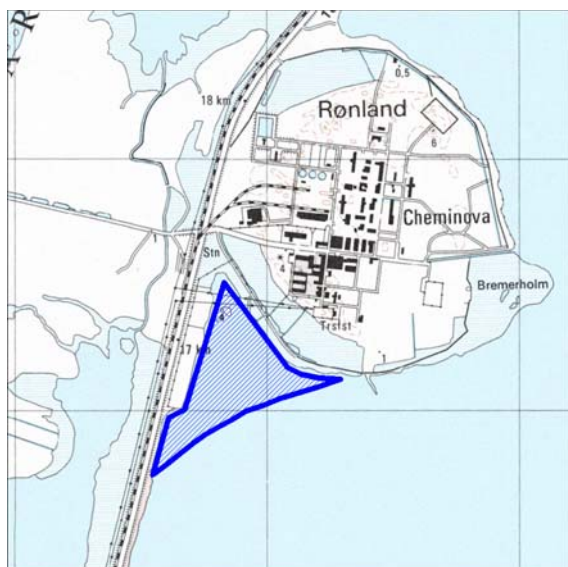
Oprensede sediment fra havne har ofte så højt tungmetallindhold, at klappning på søterritoriet ikke tillades. Anbringelse på land er derfor nødvendig. En del sediment indeholder tungmetaller eller organisk stof i en sådan grad, at det ikke kan genanvendes men må deponeres.

Figur 5.1.3 Depot for havnesediment i Hvide Sande

Figur 5.1.4 Depot for havnesediment i Struer

Figur 5.1.5 Depot for havnesediment ved Rønland

Figur 5.1.6 Depot for havnesediment i Ringkøbing

De udpegede områder ved Hvide Sande og Rønland løser deponeringsbehovet i mange år for havnesediment fra Hvide Sande, Thyborøn og Lemvig havne.

Sedimentdepotet ved Struer Havn forventes lukket 2009. For Torsminde Havn arbejdes der i foråret 2005 på at udlægge et areal nord for byen til sedimentdepot. Ved Ringkøbing Havn er et mindre område udlagt.

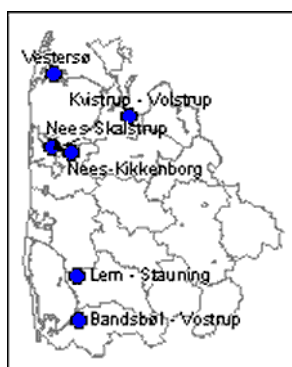
Hvis de udlagte arealer ved Struer og Ringkøbing ikke er tilstrækkelige til at dække deponeringsbehovet i planperioden frem til 2016, er der behov for at finde nye depotområder.

Der er vedvarende behov for oprensning og landdeponering af bundmateriale fra sejlrenden på fjordsiden af slusen i Torsminde. Det oprensede siltrige "fjordslik", som må betragtes som uforurenet, kan ikke sejles ud igennem slusen. Der er derfor behov for et areal på fjordsiden af slusen til depot for sedimentet, evt. ved inddæmning af et område af fjorden.

Lokalisering af nyt deponeringsanlæg

Der er reserveret områder til et eventuelt nyt deponeringsanlæg. Ved lokalisering af deponeringsanlæg tages der vidtgående hensyn til beskyttelse af grundvandet, og et anlæg placeres derfor uden for områder med drikkevandsinteresser eller med risiko for forurening af grundvandsboringer til almen vandforsyning. En kystnær placering påvirker et mindre grundvandsopland end inde i landet.

Lokalisering af deponeringsanlæg sker desuden med hensyntagen til recipientmæssige, biologiske, geologiske, kulturhistoriske, landskabelige, rekreative, erhvervs- og turistmæssige interesser. Amtets undersøgelsesprogram har afgrænset 6 områder, som foreløbigt vurderes egnede til deponeringsanlæg: Kvistrup-Volstrup i Struer Kommune, Vestersø i Lemvig Kommune, Nees-Skalstrup i Lemvig Kommune, Nees-Kikkenborg i Ulfborg-Vemb Kommune, Lem-Stauning i Ringkøbing/Skjern kommuner og Bandsbøl-Vostrup i Egvad Kommune (Figur 5.1.7 og af Kortbilag 5).

Områderne ligger i landzone og derfor underlagt Planlovens landzonebestemmelser. Reservationerne vurderes ikke at medføre væsentlige nye restriktioner for lodsejere i områderne, idet etablering af bygninger og anlæg ved eksisterende ejendomme ikke skønnes at kunne indvirke væsentligt på projektet. Større anlægsprojekter i de reserverede områder kræver regionplanlægning. Afhængigt af status for undersøgelsen og etablering af deponeringsanlægget vil amtet tage stilling til eventuelle ønsker om lempelser af reservationen.

Da deponeringsanlæg er permanente, er det afgørende, at der vælges en miljømæssig og samfundsøkonomisk optimal placering.

Figur 5.1.7 Arealreservation til nyt deponeringsanlæg.

Ved Nees-Skalstrup er der foretaget detaljerede geologiske undersøgelser og området antages at være egnet til placering af deponeringsanlæg for så vidt angår de geologiske- og hydrogeologiske forhold.

Der er tale om forhold, der kun kan vurderes i et konkret projekt. Derfor er der ved vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) i undersøgelser af alternative placeringer brugt for supplerende undersøgelser af mindst to af de områder, der hidtil ikke er specifikt geologisk og hydrogeologisk undersøgt.

Transportafstande er ikke afgørende for placering af deponeringsanlæg grundet faldet i deponerede mængder. Sortering og behandling af affaldet vil i overvejende grad ske på affaldsterminaler, som oprettes som selvstændige enheder eller ved deponeringsanlæg, så kun den ikke genanvendelige eller brændbare del transporteres til deponeringsanlægget. Endvidere vil tilførslen af affald overvejende ske i store lastvognstræk fra affaldsterminalerne i stedet for som før med mange mindre køretøjer.

Af hensyn til minimering af grundvandspåvirkningen, affaldsselskabernes driftsudgifter og lovbundne hensættelser til drift efter nedlukning bør deponeringsanlæggets areal søges begrænset under hensyntagen til en gennemsnitlig fyldhøjde på ikke under 15-20 meter. Højden afstemmes efter landskabelige forhold og øvrige ønsker om terrænets slutform.

Ved Vestersø og Bandsbøl-Vostrup er arealet til deponeringsformål delvist sammenfaldende med arealer, der er udpeget som potentielle vådområder (afsnit 2.6 Lavbundsarealer). Hvilket formål de sammenfaldende arealer skal bruges til afhænger af det videre arbejde med placering af deponeringsanlæg og en eventuel omdannelse af området til vådområde.

5.2 Forurenede arealer

Baggrund

Jordforurening blev erkendt som et miljøproblem i slutningen af 1970'erne. I begyndelsen af 1980'erne blev problemet vurderet som begrænset, og at der kun var et begrænset antal grunde, der skulle undersøges og renses op.

Det har efterfølgende vist sig, at der er sket langt flere forureninger end først antaget. Af en redegørelse om lov om forurenede jord, som Miljøministeriet udsendte i 2003 fremgår, at det samlede antal grunde, der på landsplan vil blive kortlagt som muligt forurenede forventes at komme op på 55.000 og at antallet af grunde, der konstateres at være forurenede, forventes at komme op på 31.000.

Lov om forurenede jord regulerer alle forhold vedrørende jordforurening, uanset tidspunktet for forureningen. Loven skal medvirke til at forebygge, fjerne eller begrænse jordforurening og forhindre eller forebygge skader på grundvand, menneskers sundhed og miljøet i øvrigt.

Det offentlige finansierer indsatsen over for forureninger, hvor forurenere ikke kan drages til ansvar. Kompetencen til at afværge forureningen er overført fra staten til amterne.

Mål

- At forebygge og afværge forureningers skader på miljøet, særligt overfor grundvandet.
- At forurenede arealer, der bruges til særligt følsomme formål, kan anvendes uden sundhedsmæssig risiko for brugerne af arealerne.

Retningslinier

1. Anvendelsen af et areal kortlagt som forurenede eller muligt forurenede, må ikke ændres til følsomt formål. Tilsvarende må der ikke foretages bygge- og anlægsarbejder på kortlagte arealer, der ligger inden for indsatsområderne eller på arealer, der aktuelt anvendes til følsomt formål. Amtet kan dog give tilladelse efter en konkret vurdering.
2. Ved afgørelser om ændret anvendelse af et kortlagt areal eller udførelse af bygge- og anlægsarbejder vil amtet kræve dokumentation for, at den planlagte anvendelse eller det planlagte bygge- og anlægsarbejde er miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt. I tilladelser vil blive stillet vilkår som sikrer, at en senere offentlig indsats ikke umuliggøres eller fordyres væsentligt.

Virkemidler

Oplysninger om forurenede og muligt forurenede lokaliteter

Ringkjøbing Amt har gennemført en kortlægning af muligt forurenende aktiviteter. Kortlægningen er primært sket ud fra kendskabet til aktiviteter, der er foregået før midten af 1970'erne, hvor Miljøbeskyttelsesloven og særlige regelsæt for olie- og kemikalieaffald trådte i kraft.

Kortlægningen er gennemført ud fra en liste i Miljøstyrelsens vejledning nr. 3/1993 "Registrering, frigivelse og afmelding af affaldsdepoter". Listen er af amtet suppleret med følgende virksomhedstyper:

- Autoværksteder
- Elværker

- Grafisk industri: Bogtrykkerier, sætterier, reklamebureauer med trykkeri, dagbladstrykkerier
- Korn- og foderstofvirksomheder / maskinstationer: Salgssteder og oplag af større mængder gødning og pesticider og bejdsning
- Maskinfabriker: Fremstilling af metalvarer med overfladebehandling
- Maskinværksteder: Værksteder hvor der har været brugt køle- eller smøremidler samt affedtningsmidler
- Vulkaniseringsvirksomheder
- Specialdepoter

Miljøstyrelsen har i 2000 udsendt vejledning nr. 8/2000 "Kortlægning af forurenede arealer". Vejledningen fastlægger hvilke aktiviteter og arealer, der skal kortlægges som muligt forurenede.

Foruden kortlægning af muligt forurenede aktiviteter har amtet også kortlagt lokaliteter, hvor der er konstateret forurening.

Arealer med en mulig forurening betegnes efter Jordforureningsloven som kortlagt på Vidensniveau 1, mens arealer, hvor der er konstateret en forurening, betegnes som kortlagt på Vidensniveau 2.

Primo 2005 har Ringkjøbing Amt konstateret forurening på 508 lokaliteter og kortlagt 1067 lokaliteter som muligt forurenede. De kortlagte lokaliteters fordeling på kommunerne er vist i Tabel 5.2.1.

Kommune	Konstateret forurening	Muligt forurenede arealer
Aulum-Haderup	11	41
Brande	32	16
Egvad	17	71
Herning	106	161
Holmsland	10	25
Holstebro	49	140
Ikast	22	57
Lemvig	45	111
Ringkøbing	43	95
Skjern	22	51
Struer	35	42
Thyborøn-Harboøre	11	18
Thyholm	19	10
Trehøje	13	26
Ulfborg-Vemb	15	53
Videbæk	22	56
Vinderup	23	51
Aaskov	13	43

Tabel 5.2.1 Arealer med mulig eller konstateret forurening.

Alle kortlagte arealer indberettes til et centralt matrikelregister og vil derefter fremgå af Kort- og Matrikelstyrelsens digitale matrikelkort. Herudover indføres oplysninger om kortlægningen i tingbogen. Derved sikres det, at nuværende og kommende ejere af arealerne har adgang til oplysninger om forureninger.

I forbindelse med kortlægning af drikkevandsressourcer er der udpeget Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande for almene vandforsyningsanlæg, jf. afsnit 2.7 Beskyttelse af grundvand og drikkevand. Disse områder er sammen med oplysninger om kortlagte arealers anvendelse grundlaget for udpegning af arealer, hvor indsatsen over for forureninger prioriteres.

Amtet er kun forpligtet til at undersøge arealer inden for indsatsområderne, der foruden ovennævnte områder også omfatter grunde med bolig, børneinstitution eller offentlig legeplads.

Indsatsen over for konstaterede forureninger kan f.eks. være generelle anbefalinger, generelt fastsatte handleplaner, påbud, afskæring af forurening, afværgeforanstaltninger og egentlige oprydninger.

Amtet undersøger løbende kortlagte, muligt forurenede arealer for at finde ud af, om der aktuelt er en forurening, og for at afgrænse forureningen. Er der ikke forurening på arealet, udgår lokaliteten af kortlægningen.

Hvor en forurening truer drikkevandsressourcer eller arealanvendelsen, vil forureningen blive afværget ud fra en prioritering på baggrund af forureningens art og koncentration. Der ryddes op til et niveau, hvor truslen fra forureningen er afværget. Der kan således ikke altid forventes en totaloprydning, som kan medføre, at kortlægningen af grunden kan slettes.

Kan en forurening, der truer grundvandet, ikke umiddelbart afværges, kontrollerer amtet løbende forureningen. Et eksempel kan være en losseplads.

Som et alternativ til en fysisk indsats (f.eks. oprydning) over for lettere forureninger gives rådgivning om sundhedsmæssig forsvarlig anvendelse af arealerne. Ved mere betydende forureninger kan rådgivning være en midlertidig foranstaltning, indtil forureningen afværges.

Hvis et areal, kortlagt som muligt forurenede eller forurenede, ønskes anvendt til et følsomt formål, kræver det tilladelse fra amtet. Tilsvarende kræver det tilladelse fra amtet, hvis der skal bygges eller laves anlægsarbejde på et kortlagt areal, der ligger inden for indsatsområderne eller anvendes til følsomt formål (f.eks. bolig, børneinstitution, offentlig legeplads, rekreativt område, alment tilgængeligt område, kolonihave, sommerhusgrund eller institution i øvrigt).

Kommunerne bør gennemføre forureningsundersøgelser før erhvervsområder lægges ud til følsom anvendelse (bolig, børneinstitution, offentlig legeplads, rekreativt område, alment tilgængeligt område, kolonihave, sommerhusgrund eller institution).

Loven administreres ud fra nedennævnte:

- Hvert år prioriteres et antal forurenede arealer til oprydning. Ud fra prioriteringen vil detailundersøgelser og -projektering blive iværksat og gennemført i en prioriteret rækkefølge eller parallelt over året inden for budgettets rammer.
- Kortlagte arealer i OSD eller et indvindingsopland for et alment vandindvindingsanlæg, er omfattet af den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats. Arealer udenfor, men umiddelbart op mod disse områder, vurderes individuelt, da amtets datagrundlag for afgrænsning af områderne ikke er tilstrækkeligt detaljeret.

- Undersøgelser og afværge prioriteres ud fra en miljø- og sundhedsmæssig betragtning. Forureninger, der alene truer brugen af arealerne, vægtes ligeligt i forhold til forureninger, der truer grundvandet. Herudover tages der hensyn til recipienter.
- Forureninger med meget høje koncentrationer eller akut risiko for menneskers sundhed, samt forureninger med betydelig risiko for påvirkning af drikkevandsforsyninger, prioriteres højest.
- Der ryddes op for at afværge aktuelle miljø- og sundhedsmæssige trusler. Det kan indebære, at der efterlades en restforurening, der nødvendiggør en fortsat kortlægning af arealet på Vidensniveau 2.

Oprydning af immobile forureninger af hensyn til arealanvendelsen foretages til en dybde på 50 cm på hele den forurenede del af ejendommen undtagen flisebelagte indkørsler.

Afgravningsdybden skal forstås som en mindste dybde således, at der ud fra en konkret vurdering af forureningens art og koncentration kan foretages oprydninger i større dybde, og at hot spots med koncentrationer over afskæringskriteriet (forureningsniveau, hvor kontakt med forurennet jord skal undgås) fjernes helt eller afværges i større dybde.

- De forureninger, der truer grundvandet, prioriteres og koordineres med indsatsplanerne efter Vandforsyningsloven, som er beskrevet i afsnittet Beskyttelse af grundvand og drikkevand.
- I forbindelse med undersøgelser og lignende kan der, når forholdene taler for det, gennemføres mindre, men nødvendige oprydninger, der kan afsluttes inden for den tid, der er til undersøgelse af forureningen.
- Frivillige oprydninger prioriteres højt, og der tilstræbes en så hurtig sagsbehandling som mulig.

Indsatsområder

Amternes indsats koncentrerer om arealer, hvor der er forurening eller forureningskilder, der kan

- skade grundvandet inden for et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD),
- skade grundvandet inden for et indvindingsopland for alment vandforsyningsanlæg, eller
- skade mennesker på et areal med bolig, børneinstitution og offentlig legeplads.

Det kan ikke forventes, at amtet foretager undersøgelser eller etablerer afværgeforanstaltninger uden for disse indsatsområder med mindre, der gælder helt specielle forhold.

5.3 Genanvendelse af forurennet jord

Baggrund

Lettene forurennet jord fra forureningskortlagte arealer og offentlige veje, samt restprodukter, f.eks. kulflyveaske og forbrændingsslagge, kan genanvendes i bygge- og anlægsarbejde. Genanvendelse betyder, at mængden af jord og restprodukter, der køres på losseplads, mindskes. Amtet kan give tilladelse til genanvendelse af forurennet jord og restprodukter efter §19 i Miljøbeskyttelsesloven.

Rabatjord fra små og mellemstore veje er lettere forurennet jord påvirket med forureningsstoffer i så lave koncentrationer, at stofferne ikke er mobile i jordmiljøet. Jorden fra vejrabatterne kan endvidere sorteres ved at den øverste og mest forurenede lag skrælles af. De underliggende lag kan således lettere genanvendes, hvorimod det øverste lag kan genindbygges i vejrabatten. Der er således god mulighed for at genanvende rabatjord og jorden vil kunne anvendes på en miljømæssig forsvarlig måde i støjvold- og lignende bygge- og anlægsprojekter.

Mål

- At forurennet jord og restprodukter genanvendes i videst muligt omfang.

Retningslinier

1. Der gives afslag til genanvendelse af forurennet jord og restprodukter når der er vandværksboringer nærmere end 300 m, eller der er anden indvinding nærmere end 30 m.

Virkemidler

Amtet vil tillade genanvendelse af forurennet jord eller restprodukter når det kan ske på forsvarlig vis, og hvor der ikke er risiko for at forureningen spredes eller at den er til fare for mennesker og miljø. Kan forureningsniveauet nedbringes ved rensning, skal der før anvendelse ske en rensning af den forurenede jord. Mulighed for rensning vurderes ud fra både miljømæssige og økonomiske betragtninger.

Tungmetallforurennet jord, slagter o.l. kan anvendes efter forudgående anmeldelse efter "Bekendtgørelse om genanvendelse af restprodukter og jord til bygge- og anlægsarbejder". Brug af forurennet jord eller restprodukter må ikke begynde, før der ligger en tilladelse fra amtet eller betingelserne for genanvendelse er opfyldt jævnfør jord- og restproduktbekendtgørelsen. Nedenstående forhold vurderes. Der gives tilladelse, hvis genanvendelsen kan ske uden risiko for mennesker og miljø.

	Forhold der taler for afslag	Forhold der taler for tilladelse
Gradientforhold mellem øvre og nedre magasiner	Nedadrettet gradient eller lille og usikker opadrettet gradient	Markant og sikker opadrettet gradient
Vandværkers indvindingsopland	Lille afstand til vandværk eller borer i oplandet	Stor afstand til vandværk eller borer i oplandet
Umættet zone	Lille umættet zone	Stor umættet zone
Forurenende stoffer	Mobile ikke nedbrydelige stoffer (f.eks. chlorerede opløsningsmidler) eller mobile nedbrydelige stoffer, der kan fjernes ved jordrensning. Stoffer der er giftige for mennesker, dyr, planter, mm.	Ikke mobile stoffer (f.eks. visse tungmetaller eller tunge olier). Stoffer med lav giftighed.
Niveauet af forurenende stoffer	Høje koncentrationer (over Miljøstyrelsens afskæringskriterier).	Koncentrationer op til afskæringskriterier
Udvaskningspotentialet af forurenende stoffer	Meget vandopløselige stoffer eller udvaskningstest, der viser indhold over drikkevandskriterierne	Ikke vandopløselige stoffer eller udvaskningstest, der viser et lavt indhold.
Arealanvendelse på arealet	Følsom arealanvendelse	Ikke følsom arealanvendelse
Naturtyper i området	Følsomme naturtyper på arealer nær projektet	Ikke følsomme naturtyper i området.

5.4 Tilførsel af jord til råstofgrave

Baggrund

Ved byggerier og vej anlæg opgraves store mængder jord, som ikke kan anvendes på opgravningsstedet. Jord ønskes ofte deponeret i råstofgrave, hvor det bruges i efterbehandlingen.

Når der er gravet råstoffer er afstanden til grundvandet blevet mindre. Da de øverste jordlag, hvor en stor del af den biologiske og fysisk/kemiske stofomdannelse sker, samtidig er fjernet, forurenes grundvandet nemt. Derfor er det vigtigt, at der ikke tilføres forurenede jord til råstofgrave.

Mål

- At sikre tilstrækkeligt, uforurenede og velbeskyttet grundvand til at dække fremtidens behov for drikkevand.

Retningslinier

1. Råstofgraven må ikke modtage returjord hvis:
 - den ligger i Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD),
 - den ligger i indvindingsoplande til vandværker,
 - den ligger mindre end 300 m opstrøms vandindvindingsboringer med krav om drikkevandskvalitet.

Uden for disse områder kan amtet dispensere fra forbudet, hvis der er en særlig samfundsmæssig begrundelse for det og hvis der ikke er risiko for forurening af grundvand.
2. Der kan i særlige tilfælde dispenseres til at tilføre jord til råstofgrave i OSD. Dispensation forudsætter, at jorden kommer fra konkrete større bygge- og anlægsprojekter eller tilsvarende.
3. Jord betragtes som ren, hvis arealet, hvorfra jorden kommer:
 - ikke kan kortlægges i henhold til Lov om forurenede jord,
 - ikke er byarealer, der anvendes til eller har været anvendt til industri og centerområder, eller hvis den ikke har været anvendt til offentlige veje.

Eller hvis jorden, der ønskes tilført råstofgraven:

 - ikke stammer fra kloakrenovering, ikke indeholder større mængder pyriholdig jord, ikke indeholder byggematerialer, olie, kemikalier eller andet.
4. Jorden må ikke medføre landskabelige problemer, når det placeres i råstofgraven.

Virkemidler

For at undgå drikkevandsforurening forbyder "Lov om forurenede jord" at tilføre forurenede og uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave. Loven giver mulighed for dispensation når jorden er ren, mens jord som indeholder f.eks. byggeaffald, olie eller kemikalier er forurenede og skal bortskaffes efter kommunens anvisning. Det er jordens oprindelse der afgør om der gives dispensation. Der er derfor ingen generelle krav om analyser af jorden og der er ikke opgivet grænseværdier for ren jord.

5.5 Spildevandsrensning

Baggrund

Begrebet spildevand omfatter husspildevand, spildevand fra erhvervsvirksomheder (processpildevand), jernholdigt grundvand, afværgvand fra jord- og grundvandsforureninger, samt regnvand fra tage og øvrige befæstede arealer som veje, parkeringspladser m.v.

Udledningen af spildevand til vandområder er de seneste 15 år reduceret som følge af Vandmiljøplanen fra 1987 og amtets recipientkvalitetsplan fra 1987. Udledning af organisk stof, kvælstof og fosfor fra de kommunale renseanlæg er siden 1987 reduceret med henholdsvis 81%, 65% og 85 %. Målene i Vandmiljøplanen var en reduktion i kvælstofudledningen på 50% og i fosforudledningen på 80%.

Vandmiljøplanerne har primært fokuseret på krav om reduktion i udledningen af organisk stof, kvælstof og fosfor, hvorimod der fremover også i højere grad vil skulle fokuseres på udledningen af bl.a. miljøfremmede stoffer, herunder tungmetaller.

Som opfølgning på EUs vandrammedirektiv fra 2000 og Miljømålsloven fra 2003 skal der i 2009 være lavet vandplaner for vanddistrikterne for at sikre, at alle vandområder senest 2015 har opnået en god økologisk og kemisk tilstand. Fremover vil regionplanens del om kvalitet og anvendelse af vandområder blive erstattet af vandplaner. Der vil som opfølgning herpå i de kommende år skulle udarbejdes indsatsplaner for, hvorledes målet nås og det vil også få betydning for spildevandsudledningerne.

Betydningen af spildevandsudledninger til vandmiljøet

Betydningen af spildevandsudledninger afhænger af mængden af udledte forurenende stoffer i forhold til den fortynding, der kan opnås; men de forurenende stoffer virker forskelligt afhængig af vandområdetype. Det er primært tilførslen af næringssalte, der er bestemmende for tilstanden i søer og kystvande, mens næringssalte normalt ikke har større betydning for forureningstilstanden i vandløb, hvor det primært er let nedbrydeligt stof og ammonium, der er betydende for tilstanden. Let nedbrydeligt organisk stof virker dog også forurenende i søer og kystvande.

Det er fælles for alle vandområdetyper, at udledning af tungmetaller og miljøfremmede stoffer, f.eks. pesticider, plastblødgørere (DEHP), vaskeaktive stoffer (LAS, NPE) m.v., kan have negative effekter i form af akut giftvirkning eller giftvirkning efter opkoncentrering. Nogle miljøfremmede stoffer kan have hormonlignende effekter.

Mange af de miljøfremmede stoffer er knyttet til partikler i spildevandet. Selv ved udledning af små mængder kan der ske en ophobning i sedimenter. Især langsomt nedbrydelige stoffer kan påvirke dyre- og plantelivet.

Nedenfor gennemgås de mest betydende virkninger af spildevandsudledning på vandløb, søer og kystvande.

Spildevandspåvirkning af vandløb

Langt hovedparten af spildevandsudledningerne sker til vandløb og forureningen af vandløb med spildevand skyldes først og fremmest udledningen af organisk stof og ammonium.

Tilførsel af organisk stof har bl.a. den effekt, at der sker et fald i vandets iltindhold som følge af mikroorganismernes iltforbrug ved nedbrydning af det organiske stof. Endvidere vil det organiske stof aflejres på vandløbets bund og planter i form af slam, som giver vækst af svampe og bakterier og som ændrer livsbetingelserne for bunddyr og fisk. Rentvandsdyrene kan ikke klare sig i konkurrencen, og de erstattes af masseforekomst af forureningstolerante arter.

Udledning af ammonium har samme effekt som organisk stof med hensyn til iltforbrug ved stoffets nedbrydning. Ammonium er ugiftigt, men ved høje pH-værdier og høje temperaturer omdannes ammonium delvist til ammoniak, som i meget små koncentrationer er giftigt for fisk. Høje pH-værdier findes især i søer og i vandløb nedstrøms søer med kraftig algevækst.

Hvis der udledes partikulært stof/slam fra renseanlæg, bliver vandet grumset. Ved tilpas små strømhastigheder vil det partikulære stof sedimentere. Skadevirkningen kan være uacceptabel sedimenttilvækst, tilslamning af gydebanks samt belægninger på fastsiddende planter og dyr.

Indholdet af suspenderet stof er normalt lille i afløbet fra velfungerende renseanlæg. Under slamflugt samt i afstrømmende regnvand, specielt udløb fra overløbsbygværker, kan indholdet af suspenderet stof være stor. Herudover kan der være et ikke uvæsentligt æstetisk problem i forbindelse med udløb fra overløbsbygværker, såfremt toiletpapir m.v. ikke tilbageholdes som ristestof.

Ved store, pludselige udledninger af regnvand kan vandløbsbrinkerne og vandløbsbunden skylles bort. Medrivning af sediment og bunddyr er størst ved udledning til små vandløb med stort fald. Hvis udledningen er større end vandløbets vandføringsevne, vil udledningen give oversvømmelse.

En anden faktor, der er af væsentlig betydning for tilstanden i vandløbet er okker. Okker i vandløb forringer levevilkårene for fisk og smådyr og specielt indholdet af ferro-jern ved lave pH-værdier er akut giftigt for fisk. Der er en del okkerbelastede vandløb, se afsnit 2.5 Vandområder.

Spildevandspåvirkning af søer

Det væsentligste miljøproblem i søerne er, at næringsstoffer fra spildevand og landbrug giver store algemængder, som gør vandet uklart og forringer vilkårene for plante- og dyrelivet. Vigtigst er det at begrænse tilførslen af fosfor, men det kan også være nødvendigt at begrænse tilførslen af kvælstof.

Der er i amtet ingen direkte spildevandsudledninger til særskilt målsatte søer udover hvad der kan tilledes af spildevand fra ejendomme i det åbne land. Derimod tilføres der via vandløbene næringsstoffer for spildevandsudledninger, der ligger i oplandet til søerne.

Spildevandspåvirkning af kystvande

Forureningstilstanden i kystvandene er hovedsagligt betinget af den mængde næringsstoffer, der tilføres fra oplandet og de store tilførsler til kystvandene fra primært landbrug har ændret den økologiske balance og medført øget vækst af alger og heraf følgende iltsvind m.v.

Direkte udledninger af spildevand fra renseanlæg og overløbsbygværker til badestrande m.v. samt indirekte spildevandsudledninger fra ejendomme i det åbne land m.v. via dræn og vandløb kan udover tilførslen af næringsstoffer også medføre, at de hygiejniske krav til badevandskvaliteten ikke kan overholdes.

Kommunale og private renseanlæg større end 30 PE

Tilladelse til udledning af spildevand fra renseanlæg større end 30 PE til vandløb, søer eller havet meddeles af amtet, mens kommunerne meddeler tilladelse til udledning af husspildevand eller lignende fra anlæg med en kapacitet på 30 PE eller derunder samt overfladevand fra tage og befæstede arealer m.v.

Vilkårene for tilladelserne fastsættes i forhold til den enkelte recipient og miljøtilstanden i denne under

Fakta

Spildevand fra kommunale renseanlæg større end 30 PE (Personækvivalenter)

Kommunale renseanlæg større end 30 PE behandlede tilsammen spildevand fra 491.576 PE i 2004.

Den behandlede spildevandsmængde er 1988–2004 faldet 20 %. I 2004 var den samlede tilladte mængde til de kommunale renseanlæg på 42 mio. m³

I 2004 var udledningen 106 ton organisk stof (BI₅), 229 ton kvælstof samt 16 ton fosfor.

Siden 1988 er kvælstofudledningen reduceret 65 % og fosforudledningen 85 %. Målene i Vandmiljøplanen fra 1987 er hhv. 50 % og 80 % reduktion.

Se mere i "Årsrapport for spildevandsrensning" på www.ringamtk.dk - Amt og opgaver.

hensyntagen til vandkvalitetskrav fastsat i Regionplanen og nationale lovbestemte krav. Se afsnit 2.5 Vandområder.

Der har gennem årene været fokuseret meget på reduktion i organisk stof og næringsstoffer, hvor der i fremtiden vil blive fokuseret mere på reduktionen i udledningen af miljøfremmede stoffer.

Kommunale renseanlæg

I 2004 var der 63 kommunale renseanlæg med udledning og 3 kommunale renseanlæg med nedsivning over 30 PE. Amtet forventer, at der i de kommende år vil ske en reduktion i antallet af kommunale renseanlæg til ca. 50 anlæg.

De kommunale renseanlæg er de sidste 15 år udbygget for at reducere påvirkningen af recipienterne. Målet har været at forbedre vandkvaliteten og at sikre, at renseanlæggene ikke er årsag til, at målsætningerne for vandområderne ikke kan opfyldes. Målet er endnu ikke nået, se afsnittet om vandområder.

I 2004 blev al spildevand fra kommunale renseanlæg større end 30 PE biologisk rensat, dvs. at det sidste mekaniske anlæg i amtet er sløjfet.

Langt hovedparten af den samlede spildevandsmængde (99 %) blev i 2004 rensat på biologiske anlæg med krav til ammonium og fosforfjernelse. 92 % af spildevands-mængden blev endvidere rensat på anlæg med krav til kvælstoffjernelse. Den resterende 1 % af spildevandsmængden renses på de mindre kommunale renseanlæg (< 1000 PE), hvor renseeffektiviteten ikke er optimal. Anlæggene er af typen rodzoneanlæg og mekanisk-biologisk renseanlæg (MBN).

Hovedparten af spildevandsanlæggene renser således, at udledningen af organisk stof (BI_5) reduceres med 99%, kvælstof med 86% og fosfor med 96% i forhold til belastningen af anlæggene.

Hovedparten af anlæggene renser til under udlederkravene for organisk stof, kvælstof og fosfor.

Der skal i de kommende år vurderes på udledningerne af de miljøfremmede stoffer og der skal fastsættes udlederkrav i det omfang det måtte være nødvendigt af hensyn til nationale krav for disse stoffer og vandkvalitetskrav i regionplanen. Amtet forventer dog, at dette arbejde primært vil gennemføres som følge af den kommende vandplan.

Miljømæssig vurdering

Amtet foretager hvert år tilsyn med kommunale renseanlæg og i 2000-2004 er der ved 51 anlæg foretaget vandløbsbedømmelser. For 15 af disse anlæg er det vurderet, at udledningerne påvirker vandløbene og er årsag eller medvirkende årsag til, at målsætningen ikke opfyldes. For anlæg, hvor der ikke foreligger bedømmelser, er der ikke foretaget lignende vurderinger, idet der er tale om udledninger til store robuste vandløb, hvor der ikke vil være en egentlig påvirkning at finde.

Ved de 15 renseanlæg er der flere forhold der gør sig gældende i vandløbene, som eks. dårlige fortynningsforhold, dårlige fysiske forhold, udledninger fra dambrug og udledninger fra overløbsbygværker.

Der er ingen direkte spildevandsudledninger fra renseanlæg til de særskilt målsatte søer, men der er i oplandet til 3 af de særskilt målsatte søer udledninger fra renseanlæg og disse udledninger kan være medvirkende årsager til den manglende målsætnings-opfyldelse.

Der er direkte udledninger til kystvandene/fjordene fra 6 renseanlæg, der alle er velfungerende og renser optimalt til under kravværdierne for så vidt angår næringsstoffer og organisk stof.

Private renseanlæg

Der er registreret 46 private renseanlæg større end 30 PE (godkendelsespligtige virksomheder er ikke medregnet). Det er skønnet, at de tilsammen behandler spildevand svarende til 1.337 PE.

18 af disse anlæg udleder spildevand til vandområder, dog typisk efter en eller anden form for rensning (mekanisk, rodzoneanlæg m.v.). Anlæggene udledte i 2004 17 ton BI_5 , 5 ton N og 1 ton P.

De øvrige anlæg har nedsivning.

Miljømæssig vurdering

Kommunerne fører tilsyn med private renseanlæg, amtet med miljøtilstanden i vandområderne. Der er 2000-2004 ikke foretaget vandløbsbedømmelser særskilt ved de private renseanlæg udover bedømmelser i forbindelse med den regionale og nationale overvågning af vandområderne.

Det er på baggrund af disse vurderet, at 2 af anlæggene er medvirkende årsag til den manglende målsætningsopfyldelse i de pågældende vandløb sammen med belastningen fra ejendommene i det åbne land.

Spildevand fra regnbetingede udledninger

Ved regnbetingede udledninger forstås dels udledninger fra fælleskloakerede områder via overløbsbygværker og dels udledninger af overfladevand fra separatkloakerede områder. Udledningerne fra fælleskloakerede systemer sker via overløbsbygværker, der skal aflaste kloaksystemet for en del af vandet under kraftig regn. Udledningen af regnvand fra separatkloakerede systemer sker via regnvandsudløb direkte til recipienten, evt. efter en mindre rensning og hydraulisk neddrøsling.

Tilladelse til regnbetingede udledninger gives som udgangspunkt af amtet, mens kompetencen til separate udledninger af tag- og overfladevand fra befæstede arealer er delt mellem amt og kommune.

Udledningen af organisk stof fra overløbsbygværkerne belaster recipienterne forholdsvist mere end regnvandsudløbene, da der er tale om opspædet spildevand. Ved renovering, etablering af udligningsbassin og andre initiativer er det muligt at reducere denne belastning væsentligt.

Udledningerne fra overløbsbygværkerne forventes yderligere reduceret i de kommende år som følge af kloakseparering, etablering af sparebassiner m.v.

Miljømæssig vurdering

I perioden 1995-2002 er der udført 1. gangs tilsyn på alle overløbsbygværker og i perioden 1993-2004 er der foretaget vandløbsbedømmelser på 230 stationer omkring regnbetingede udledninger, hovedsagligt overløbsbygværker. Det forventes, at der fremover føres tilsyn med overløbsbygværkerne i en turnus på 4 år.

Spildevand fra regnbetingede udledninger er årsag til eller medvirkende årsag til, at 60 vandløbsstrækninger, svarende til 7 % af vandløbene i amtet ikke opfylder deres målsætning. Det er ofte de samme vandløb, som er påvirket af renseanlæg, men der kan også væ-

Fakta

Spildevand fra regnbetingede udledninger

Der er registreret 249 kommunale overløbsbygværker og 794 kommunale regnvandsudløb.

Den samlede udledning fra de kommunale regnbetingede udledninger var i 2004 176 ton organisk stof (BI_5), 52 ton kvælstof og 12 ton fosfor.

Udledningerne fra overløbsbygværkerne udgjorde 41 % af den samlede regnvandsbelastning svarende til 75 ton organisk stof (BI_5), 20 ton kvælstof og 4 ton fosfor.

Der er i perioden fra 1999 til 2004 sket en reduktion i udledningen fra overløbsbygværkerne på ca. 12 % (opgjort på BI_5). Målet var i Regionplan 2001 på 25 % i planperioden. Reduktionen kan ses af, at de udledte mængder, beregnet for normalår, reduceres over årene. Amtet har ingen opgørelse af de udledninger kommunen har meddelt tilladelse til.

Beregningerne af de udledte mængder bygger på teoretiske typetal og på kommunernes datamateriale, og der er en vis usikkerhed forbundet hermed.

Se mere i Bilag til Forslag til Regionplan 2005 under "Spildevandsrensning Bilag 1", og "Årsrapport for spildevandsrensning" på www.ringamt.dk - Amt og opgaver.

re andre årsager som eks. dårlige fysiske forhold, dambrug, udledning fra spredt bebyggelse m.v.

I oplandet til 9 af de særskilt målsatte søer, hvor målsætningen ikke er opfyldt som følge af ekstern belastning, er der regnbetingede udledninger og det kan ikke udelukkes, at de i et eller andet omfang er medvirkende årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. Der er ofte også andre årsager til den manglende målsætningsopfyldelse, eks. intern belastning, dambrug, udledning fra den spredte bebyggelse m.v.

Der er direkte regnbetingede udledninger til kystvandene i områder med badevandsmålsætning og enkelte steder er denne ikke opfyldt. Et sted kan regnbetingede udledninger være medvirkende årsag.

Spildevand fra ejendomme i det åbne land under 30 PE

Ved spildevand fra ejendomme i det åbne land forstås typisk private spildevandsanlæg på 30 PE eller derunder beliggende udenfor godkendt kloakopland. De behandler husspildevand eller spildevand sammenligneligt med husspildevand fra bl.a. spredt bebyggelse, landsbyer, sommer- og kolonihavehuse.

Det er kommunerne, der er tilladelses- og tilsynsmyndighed på disse spildevandsudledninger. Amtet er tilsynsmyndighed på miljøtilstanden i vandområderne omkring anlæggene.

Rensningen af spildevand på disse mindre anlæg er ofte dårlig sammenlignet med større, moderne renseanlæg. Derfor er den samlede udledning fra anlæg mindre end 30 PE målt som organisk stof (BI₅) dobbelt så stor som den samlede udledning fra kommunale renseanlæg større end 30 PE. Dette til trods for, at renseanlæggene større end 30 PE behandler 7 gange så meget spildevand (opgjort i PE).

Fremover forudsættes spildevandet fra disse ejendomme enten rensset inden udledning til søer og vandløb eller bortskaffet ved nedsivning, hvor det er muligt og ikke strider mod grundvandsinteresserne. Dette vil ske bl.a. som opfølgningen på indsatsplanerne for en bedre spildevandsrensning på ejendomme i det åbne land.

Miljømæssig vurdering

Spildevand fra ejendomme i det åbne land ledes ofte ud i vandløb og også til søer og kystvande, enten direkte eller indirekte.

Der er i amtet i dag en del mindre vandløb, der forurennes af det organiske stof i spildevandet fra disse ukloakerede områder, ligesom en række søer påvirkes af udledningen af fosfor herfra.

På baggrund af vandløbsbedømmelserne til og med 2004 er det vurderet, at udledningen fra den spredte bebyggelse og/eller landbrugsbetingede udledninger er årsag til eller medvirkende årsag til, at målsætningerne ikke er opfyldt på 160 vandløbsstrækninger, svarende til 14 % af de målsatte vandløbsstrækninger. I oplandene til disse vandløb er der i Regionplanen stillet krav om, at ejendomme skal rense svarende til renseklasse SO.

Det er endvidere vurderet, at halvdelen af amtets særskilt målsatte søer er eksternt belastet, herunder

Fakta

Spildevand fra ejendomme i det åbne land

Opgørelsen af spildevandsudledningen fra ejendomme i det åbne land sker på baggrund af teoretiske typetal samt data fra kommunerne og er usikker.

Der er i 2004 registreret 32.000 ejendomme i det åbne land og modtager spildevand svarende til 80.000 PE.

Udledningen fra anlæg på 30 PE eller derunder er i 2004 vurderet til 255 ton organisk stof (BI₅), 64 ton kvælstof samt 15 ton fosfor.

61 % er ejendomme i den spredte bebyggelse, 37 % er sommerhuse og resten er kolonihavehuse, landsbyer m.v. 96 % af sommerhusene er oplyst at have en eller anden form for nedsivning af deres spildevand. Halvdelen af ejendommene i den spredte bebyggelse har en eller anden form for nedsivning, mens den anden halvdel har mekanisk rensning evt. efterfulgt af markdræn eller andet.

Kommunerne har vurderet, at 3.400 ejendomme i det åbne land, primært ejendomme i den spredte bebyggelse skal have forbedret rensning som følge af indsatsen i det åbne land. Det svarer til 11 % af alle ejendomme i det åbne land. 14 % skal have anlæg af typen SOP, 71 % af typen SO, 6 % af typen OP, mens 9 % skal kloakeres.

Se mere i Bilag til Forslag til Regionplan 2005 under "Spildevandsrensning Bilag 2", og "Årsrapport for spildevandsrensning" på www.ringamt.dk - Amt og opgaver.

belastet med spildevand fra ejendomme i det åbne land og i et omfang, der gør, at målsætningen ikke kan opfyldes. I oplandene til disse søer er der i Regionplanen stillet krav om, at ejendomme skal rense svarende til renseklasse OP.

I Ringkøbing Fjord er det vurderet, at udledninger fra bl.a. sommerhusområder er årsag eller medvirkende årsag til, at badevandskvaliteten nogle steder ikke kan opfyldes eller er af varierende karakter.

Indsats for bedre spildevandsrensning i det åbne land

En ændring af Miljøbeskyttelsesloven i 1997 skulle bedre rensningen af spildevandet fra ejendomme i det åbne land, så vandløb, søer, fjorde og hav kan leve op til regionplanens målsætninger. Lovændringen gør, at amtet i regionplanen skal udpege de vandløb og søer, hvor spildevandet fra ejendommene i det åbne land er årsag eller medvirkende årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. På baggrund af vandmiljøtilstanden og forureningen af den enkelte recipient angives det forureningsniveau i form af rensklasser, der miljømæssigt højst kan tillades for recipienten. Se Spildevandsrensning—Bilag 2.

Spildevand fra godkendelsespligtige virksomheder

Godkendelsespligtige virksomheder omfatter i denne sammenhæng alle virksomheder udenfor kloakopland og med særskilt udledningstilladelse.

Udledningerne reguleres i udledningstilladelser, som meddeles af amtet.

Udover disse virksomheder eksisterer en række andre godkendelsespligtige virksomheder omfattet af enten amtets eller kommunens kompetence.

Virksomheder med en udledning større end 30 PE renser spildevandet i velfungerende renseanlæg. Cheminova og TripleNine Fish Protein er omfattet af Vandmiljøplanens krav om at nedbringe udledningen af kvælstof og fosfor ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik (BAT).

Der skal i de kommende år foretages en revurdering af flere virksomheders udledningstilladelse, bl.a. for at forbedre kontrolformen og fastsætte udlederkrav til miljøfremmede stoffer af hensyn til overholdelse af nationale krav for disse stoffer og vandkvalitetskrav fastsat i regionplanen.

Fastsættelse af vandkvalitetskrav kan få betydning for virksomhederne i form af nye teknologiske tiltag på renseanlæggene og/eller substitution af kemikalier.

Miljømæssig vurdering

Amtet fører tilsyn med virksomhederne og virksomhedernes særskilte udledning af spildevand. Hovedparten af virksomhederne udleder til store vandområder.

Virksomhedernes renseanlæg er udbygget i takt med den teknologiske udvikling, og der foretages løbende en driftsoptimering af anlæggene. Vandmiljøplanens krav om reduktion af udledningen af kvælstof og fosfor er opfyldt for de 2 virksomheder, som er omfattet af planen.

Generelt kan der konstateres en reduktion af udledningen af tungmetaller og miljøfremmede stoffer, om end den påviste reduktion delvist må tilskrives bedre analysemetoder.

Der er udlagt nærzone omkring udledningerne fra Cheminova og TripleNine Fish Protein. Undersøgelser viser, at der ikke kan påvises en effekt uden for Cheminovas nærzone. En eventuel påvirkning

Fakta

Spildevand fra godkendelsespligtige virksomheder

I 2004 var der 20 godkendelsespligtige virksomheder med særskilt udledning.

11 af disse virksomheder havde en udledning større end 30 PE.

13 af virksomhederne havde en udledning af miljøfremmede stoffer.

Udledningen fra disse anlæg var i 2004 94 ton organisk stof (BI₅), 58 ton kvælstof og 7 ton fosfor.

fra Triple Nine Fish Protein er ikke undersøgt.

Der foretages én fast årlig vandløbsbedømmelse omkring fællesudledningen til Vorgod å fra 3 mejerivirksomheder. Vandløbets målsætning vurderes at være opfyldt. Der foretages ikke vandløbsbedømmelser ved de øvrige særskilte industriudledninger udover dem der foretages i forbindelse med det nationale og regionale overvågningsprogram.

Øvrigt spildevand

"Øvrigt spildevand" er f.eks. spildevand fra afværgeforanstaltninger (der ikke kan henføres til godkendelsespligtig virksomhed), filterskyllevand fra vandværker, jernholdigt grundvand i.f.m. grundvandssænkninger, klorvand fra svømmehaller, spabade m.v., vaskevand fra vaskepladser m.v.

Amtet er tilladelsesmyndighed på disse spildevandstyper og tilladelse til udledning, udsprøjtning og nedsivning vurderes i det enkelte tilfælde, hvor der tages hensyn til den recipient (vandområder og jord), der skal modtage spildevandet. Vilkaerne fastsættes i overensstemmelse med regionplanens retningslinier og vandkvalitetskrav samt krav fastsat i national lovgivning.

Badevand

I amtet er der i alt 195 km badestrande og 5 søer er badevandsmålsatte. En række badesøer er ikke badevandsmålsatte, men skal overholde nationale krav til badevandskvaliteten.

Det er kommunerne, der er ansvarlige for tilsynet (prøvetagning m.v.) med kvaliteten af badevandet, mens amtet er ansvarlig for, at miljøtilstanden i badevandsområderne sikrer, at de af amtet fastlagte målsætninger, herunder badevandsmålsætningen er opfyldt.

I 2004 er badevandskvaliteten undersøgt på 83 stationer og det er vurderet, at der kun er 3 stationer, hvor badevandskvaliteten ikke lever op til de nationale krav og af de tre er fortsat to badevandsmålsatte lokaliteter omfattet af egentlige badeforbud (Badevandsrapport 2005).

Det er af nogle kommuner vurderet, at regnbetingede udledninger og spildevand fra ejendomme i det åbne land, hovedsageligt sommerhuse, er medvirkende årsag til den forringede badevandskvalitet.

Mål

- At rensning af spildevand skal reducere og minimere udledningen af forurenende stoffer
- At hindre en uacceptabel påvirkning af recipienterne
- At udledning, nedsivning og anden bortskaffelse af spildevand ikke må hindre, at kvalitetsmålsætning og kvalitetskrav for den enkelte recipient kan opfyldes,
- At regionplanens vandkvalitetskrav og de i relation til Vandrammedirektivet nødvendige krav kan overholdes så vandområderne opfylder kravet om god økologisk og kemisk tilstand senest i 2015.
- At spildevandsudledninger til enhver tid søges reduceret i takt med den teknologiske udvikling og ved anvendelse af bedste tilgængelig teknik (BAT).
- At udledningen fra overløbsbygværker reduceres løbende.

Retningslinier— generelle

1. Indsatsen i forbindelse med forbedringen af forholdene i amtets recipienter (jord og vand)

skal som udgangspunkt ske under hensyntagen til recipienternes målsætning og tilstand.

2. Tilladelse til bortskaffelse (udledning, nedsivning m.v.) af spildevand skal meddeles i henhold til gældende lovgivning og de i regionplanen opstillede retningslinier/krav, herunder vandkvalitetskrav. Hvor regionplanen fastsætter skærpede retningslinier/krav i forhold til den gældende lovgivning, anvendes disse i forbindelse med vilkår for udledning og anden bortskaffelse af spildevand.
3. Behandling og bortskaffelse af spildevand skal til enhver tid søges reduceret/minimeret i overensstemmelse med princippet om anvendelsen af bedste tilgængelige teknik (BAT). Renseanlæg skal udbygges og driftsoptimeres i takt med den teknologiske udvikling.
4. Bortskaffelse af spildevand må ikke give anledning til uhygiejniske (eks. lugt, utilstrækkeligt rensset spildevand), sundhedsskadelige (eks. hormonforstyrrende stoffer, bakterier, aerosoler) eller uæstetiske (synlig forurening med eks. papir, olie, flydestoffer) forhold i recipienten (vandområder og jorden).

Fælles generelle retningslinier for udledninger til vandløb, søer og kystvande

5. Spildevandsudledninger må ikke hindre opfyldelse af målsætningen og vandkvalitetskravene for hverken direkte eller indirekte berørte vandområder.
6. Eksisterende udledninger skal justeres såfremt de er årsag eller medvirkende årsag til, at målsætningen og/eller vandkvalitetskravene for direkte eller indirekte berørte vandområder ikke er opfyldt. I sådanne tilfælde skal der i et samarbejde mellem kommunen og amtet udarbejdes en handlingsplan for forbedring af forholdene.
7. Spildevandsudledninger må ikke bevirke uacceptabelt iltsvind, akut giftvirkning eller forstyrrelse af den naturlige flora og fauna i vandområdet.
8. Amtsrådet kan udlægge spildevandsnærområder (jf. afsnittet om vandkvalitetskrav) i det omfang det er nødvendigt i forhold til recipientens kvalitet og målsætning og i forhold til mulighederne for rensning efter princippet om BAT.
9. Eksisterende udledninger til A-målsatte vandområder må kun forekomme, hvis de værdier, der ønskes bevaret/fremmet gennem den skærpede målsætning ikke påvirkes og hvis de ikke påvirker vandområdets naturlige baggrundstilstand.
10. Der bør ikke gives tilladelse til nye, herunder udvidelse af eksisterende spildevandsudledninger til A-målsatte vandområder, medmindre det kan dokumenteres, at udledningen vil være forenelig med den skærpede målsætning og ikke vil bevirke en kvalitets- og miljøforringelse af vandområdet, jf. afsnit 2.5 Vandområder. Ved nye tilladelser til udledning af spildevand til A-målsatte vandområder skal der foretages en vurdering af alternative løsninger.

Retningslinier for vandløb

11. Der bør ikke gives tilladelse til nye, herunder udvidelse af eksisterende spildevandsudledninger til B₁-målsatte vandløb, medmindre det kan dokumenteres, at udledningen vil være forenelig med den skærpede målsætning og ikke vil bevirke en kvalitets- og miljøforringelse af vandløbet. Ved nye tilladelser til udledning af spildevand til B₁-målsatte vandløb skal der foretages en vurdering af alternative løsninger.
12. Udledning af spildevand må ikke give anledning til erosion eller oversvømmelse af vandløb eller de omkringliggende arealer.

13. Eksisterende udledninger til hydraulisk overbelastede vandløb bør reduceres i et omfang, der gør at vandløbets bund og brinker ikke eroderes eller omkringliggende arealer ikke oversvømmes og tilladelse til nye udledninger af spildevand til hydraulisk overbelastede vandløb skal betinges af, at der sker en tilstrækkelig neddrøsling af vandmængden så vandløbet ikke overbelastes.

Retningslinier for søer

14. For nye og eksisterende spildevandsudledninger til søer omfattet af Lov om naturbeskyttelse (både direkte, men også udledninger i oplandet) skal der foretages en vurdering af spildevandsudledningen i forhold til søens tilstand og målsætning, samt om en reduktion af belastningen vil bidrage til målsætningsopfyldelse og forbedring af søens tilstand.

Badevand

15. Badevandsområder, både de badevandsmålsatte områder og de områder, der af lokale beboere benyttes til badeformål, bør friholdes for spildevandsudledninger.
16. Ved nye og eksisterende udledninger til badevandsmålsatte vandområder skal der udover en miljømæssig vurdering også foretages en vurdering af udledningens sundhedsmæssige og hygiejniske betydning.
17. Badevandskvaliteten skal forbedres de steder, hvor den er spildevandspåvirket.
18. Spildevand fra ejendomme, eks. sommerhuse, der ligger i oplandet til badevandsområder skal renses miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt og må ikke være årsag til, at badevandskvaliteten ikke kan opfyldes.

Renseanlæg

19. Jf. Recipientkvalitetsplan 1985 skal der ske fosforfjernelse på renseanlæg større end 1000 PE, dog 350 PE for renseanlæg i oplandet til Ringkøbing Fjord. Kravet er 1,0 mg/l. I Limfjordens opland skal der ske kvælstoffjernelse på anlæg over 1000 PE. Kravet er 8,0 mg/l i sommerhalvåret.
20. Renseanlæg, der ikke er omfattet af krav til kvælstof- og fosforreduktion, skal i.f.m. renovering eller ombygning indføre kvælstof- og fosforfjernelse, hvor dette ud fra en samlet vurdering skønnes nødvendigt.

Regnbetingede udledninger

21. Administration af regnbetingede udledninger skal ske i henhold til amtets retningslinier herfor, se Spildevandsrensning Bilag 1.
22. Den samlede udledning (opgjort på BI₅) fra overløbsbygværker i Ringkøbing Amt skal fortsat reduceres ud fra en prioriteret rækkefølge under hensyntagen til vandløbets målsætning og tilstand og således, at der opnås mest miljø for pengene. Handlingsplanerne for indsatsen bør indarbejdes i de kommunale spildevandsplaner.

Spildevand fra ejendomme i det åbne land

23. Den krævede nødvendige rensning af spildevand fra ejendomme i det åbne land skal fremgå af de kommunale spildevandsplaner i overensstemmelse med renseskalaer for de enkelte vandløb og søer fastsat i den til enhver tid gældende regionplan eller et tillæg til denne. Der henvises til Spildevandsrensning—Bilag 2 om spildevandsafledning i det åbne land.

Industriudledninger

24. Virksomheder, der udleder større mængder spildevand, inkl. kølevand med overtemperatur, må kun placeres i områder med mulighed for afledning af spildevand til robuste recipienter.

Øvrige udledninger

25. Ved tilladelse til udledning af jernholdigt grundvand skal det sikres, at udledningen kan ske indenfor grænseværdierne i Tabel 3 i Vandområder— Bilag 3 (sidestilles med drænprojekter).

Nedsivning m.v.

26. Bortskaffelse af spildevand ved nedsivning eller udsprøjtning må ikke give anledning til forurening af grundvandet.
27. Ved nedsivning af spildevand i OSD (Områder med Særlige Drikkevandsinteresser) bør det tilstræbes, at bund af nedsivningsanlæg etableres 2,5 m over højeste grundvandsstand, og at jordbundsforholdene i øvrigt er egnet til nedsivning.
28. Udsprøjtning m.v. af spildevand på jordoverfladen må ikke give anledning til vandansamlinger, forsumpning eller afstrømning til vandløb, grøfter, dræn m.v.
29. Der bør som udgangspunkt ikke gives tilladelse til nedsivning af potentielt olieholdigt spildevand og specielt ikke i områder med drikkevandsinteresser.

Klorholdigt spildevand

30. Tilladelse til nedsivning eller udledning af klorholdigt spildevand fra svømmebade, spabade, pools meddeles som udgangspunkt af amtet, såfremt der er tale om, at anlæggene udnyttes mere intensivt end det er tilfældet ved almindelige husstande. Eksempelvis ved udlejnings-sommerhuse, campingpladser, hoteldrift m.v.
31. Tilladelse til nedsivning af klorholdigt spildevand kan kun gives i kystnære områder med begrænset drikkevandsinteresse.
32. Tilladelse til nedsivning af klorholdigt spildevand i ikke-kystnære områder med drikkevandsinteresser bør ikke gives. Bortskaffelse skal i stedet ske ved enten tilledning til kommunalt spildevandsanlæg eller ved udsprøjtning på jordoverfladen efter tilladelse fra amtet.
33. Der bør som udgangspunkt ikke gives tilladelse til udledning af klorholdigt spildevand fra svømmebade m.v. til vandområder.

Virkemidler

For at sikre målopfyldelsen er der opstillet en række virkemidler, der vil være udgangspunktet for amtets indsats og administration og som kommunerne opfordres til også at bruge.

Generelt

Amtets regulering af spildevand sker via udlednings- og nedsivningstilladelser, der tilgodeser både recipienten og udleder. Det sker på baggrund af lovgivningen og regionplanens retningslinier.

Amtet vil føre en tæt dialog med kommunerne og virksomhederne i håndteringen og løsningen af problemerne med spildevandsrensningen m.v. i amtet.

Amtet er tilsynsmyndighed på kommunale udledninger m.v. og visse private virksomheder. Gennem

tilsynet sikres, at kravene til egenkontrol, udledning og drift i øvrigt er opfyldt.

Amtet udgiver hvert år en årsrapport for kommunale spildevandsanlæg, der udover at være en statusrapport også anvendes til at sætte fokus på konkrete indsatsområder.

Amtet udarbejder hvert år en punktkilderapport som følge af det nationale overvågningsprogram (NOVANA), med oplysninger om samtlige spildevandsudledninger i amtet.

Hvert år udarbejdes for virksomheder med særskilt udledning af spildevand en statusrapport, hvor der bl.a. foretages en vurdering af udviklingen over tid.

Amtet vil i samarbejde med kommunerne opprioritere initiativer, der forbedrer spildevandsrensningen i oplandet til mindre vandløb med skærpet målsætning og basismålsætning, samt i oplandet til de målsatte søer, hvor målsætningen ikke er opfyldt, og de kyststrækninger, hvor badevandskvaliteten ikke er opfyldt.

Overvågning af vandområderne

Amtet kortlægger vandløb, søer og kystvande, hvor der er problemer med målsætningsopfyldelsen og den generelle kvalitetstilstand i vandområdet som følge af spildevandsudledninger og tager kontakt til kommunerne med henblik på at finde løsningsmodeller.

Amtet udarbejder sø- og vandløbsrapporter, og vil på baggrund af dem bl.a. sikre, at prioriteringen af indsatsen sker på tværs af kommunegrænserne under hensyntagen til vandområdernes målsætning og tilstand.

Amtet udpeger forureningsfølsomme vandløb og søer, hvor målsætningen bl.a. som følge af udledning fra ejendomme i det åbne land ikke er opfyldt. På baggrund af tilstanden i vandmiljøet og belastningen med forurenende stoffer fastsættes rensklasser for vandområderne (Kortbilag 3). Se Spildevandsrensning—Bilag 2.

For øvrige spildevandskilder som regnbetingede udledninger, renseanlæg, m.v. ønsker amtet i samarbejde med kommunerne at planlægge, hvordan disse kilder på sigt kan justeres/reduceres, så målsætningen for de pågældende recipienter kan opfyldes. Arbejdet kan bl.a. ske ved opfølgningen på amtets sø- og vandløbsrapporter og kommunernes udarbejdelse af spildevandsplaner.

Indsatsområder i amtet

Amtet vil

- følge op på førstegangstilsynene med overløbsbygværker og vil i samarbejde med kommunerne planlægge tiltag så forholdene omkring regnbetingede udledninger er i overensstemmelse med amtets administrative retningslinier, se Spildevandsrensning—Bilag 1. Amtet vil foretage en kommunevis opgørelse over udledningen via overløbsbygværker i.f.t. den samlede spildevandsmængde fra de kommunale anlæg. Opgørelsen vil, sammen med viden om recipienternes forureningstilstand, danne grundlag for en udpegning af indsatsområder i kommunerne så der på sigt justeres/reduceres i udledningerne fra overløbsbygværkerne.
- i samarbejde med kommunerne få udarbejdet handlings- og tidsplaner for de renseanlæg og overløbsbygværker, som fortsat er årsag eller medvirkende årsag til, at målsætningen for det pågældende vandområde ikke er opfyldt.
- kortlægge spildevandsudledning til målsatte søer, hvor målsætningen ikke er opfyldt som følge af ekstern belastning, herunder spildevand, for at vurdere den relative næringssaltbelastning, samt om en reduktion af belastningen kan forbedre søens tilstand afgørende. Vurderingen foretages i et samarbejde mellem amtet og kommunen og en egentlig nedbringelse af udledningen foretages på baggrund af en konkret vurdering.

- i samarbejde med kommunerne at få kortlagt årsagerne til, at en given badevandsstation ikke overholder badevandskravene samt søge at få forureningen bragt til ophør eller begrænset således, at kravene/målsætningen kan opfyldes.
- revurdere samtlige tilladelser til virksomheder med særskilt udledning inden 2007.

Indsatsområder i kommunerne

Amtet opfordrer kommunerne til

- at der i spildevandsplanerne tages stilling til og udarbejdes handlings- og tidsplaner for, hvorledes målsætningerne kan opfyldes, i det omfang en manglende målopfyldelse skyldes spildevandsudledninger.
- at de kommunale renseanlæg drives, vedligeholdes og udbygges, således at den bedst mulige rensning opnås under hensyntagen til anvendelsen af bedst tilgængelig teknik (BAT).
- at der separatkloakeres i alle nye byggemodningsområder, og at kommunerne som udgangspunkt gennemfører separatkloakeringer af de eksisterende fælleskloakker.
- at indsivning af grundvand i kloakkerne reduceres ved kloakrenovering m.v.
- via tilslutningstilladelser at sikre, at reduceres i udledninger af forurenende stoffer, herunder miljøfremmede stoffer ved kilden gennem anvendelse af bl.a. bedst tilgængelig teknik.
- at kortlægge udledninger af miljøfremmede stoffer fra virksomheder m.v. i oplandet til de kommunale renseanlæg.
- at kommunen overvåger de badevandsområder, hvor det er almindelig kendt, at offentligheden bader. Dette kan f.eks. ske ved at etablere badevandsstationer.

Amtet opfordrer kommunerne til, i forbindelse med indsatsen i det åbne land,

- at arbejde for, at forbedrende tiltag som skal gennemføres som følge af regionplanens fastsatte renseklasser sker hurtigst muligt.
- at arbejde for en fortsat nedsættelse af spildevandsbelastningen fra ejendomme i det åbne land til recipienterne, og at spildevand fra ejendomme i det åbne land i områder, hvor der ikke er fastsat egentlige renseklasser, som minimum renses svarende til renseklasse O,
- at indsatsen med forbedret spildevandsrensning i den spredte bebyggelse sker under hensyntagen til amtets anbefalinger så indsatsen i de højt målsatte recipienter prioriteres først,
- at prioritere indsatsen, således der opnås den største miljømæssige effekt i.f.t. indsatsen og at koordinere indsatsen med nabokommuner,
- at det for ejendomme beliggende i næroplandet til fjordene sikres, at de har en tidssvarende og hensigtsmæssig nedsivning/rensning af spildevandet, således, at udsivende drænvand ikke giver anledning til, at f.eks. badevandskvaliteten bliver forringet,
- at der forinden meddelelse af påbud om forbedret rensning indhentes oplysninger hos amtet om, hvorvidt der foreligger nye bedømmelser af såvel søer som vandløb, som kan have betydning for de fastsatte renseklasser.
- at kommunerne i store sommerhusområder kloakerer ejendommene i det omfang det er teknisk og økonomisk muligt.

Litteratur

- /1/ Håndbog i miljø og planlægning. 2004. Miljøministeriet.
- /2/ Tillæg 65 til Regionplan 2001—Bauhaus Herning. Ringkjøbing Amt (2005)
- /3/ Turistpolitisk handlingsplan—Mål, programmer og initiativer. 1994. Ringkjøbing Amt.
- /4/ Naturpolitik— Temaredegørelse. 2003. Ringkjøbing Amt
- /5/ Bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder.
- /6/ Landskaber - hvordan kortlægges og værdisættes landskaber. Ringkjøbing Amt 2004.
- /7/ Undersøgelser af padder i Ringkjøbing Amt, Per Klit Christensen, Amphi Consult 2002, 2003. Undersøgelser af paddeforekomster i Ringkjøbing Amt, Per Klit Christensen, Amphi Consult 2001.
- /8/ Planlægning for byudvikling i kystkommunerne — et dialogprojekt med Ringkjøbing Amt og de 10 kystkommuner i amtet. Miljøministeriet 2003.
- /9/ Omstilling og udvikling af fiskeriafhængige områder. Hanstholm Kommune, Holmsland Kommune, Thyborøn-Harboøre Kommune, Ulfborg-Vemb Kommune, Ringkjøbing Amt, Viborg Amt, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Økonomi- og Erhvervsministeriet. 2004.
- /10/ Direktiv 2000/60/EF Fastlæggelse af ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.
- /11/ Undersøgelser af Ringkjøbing Fjord og opland. Kvælstofreduktion og målsætningsopfyldelse. Ringkjøbing Amt 2004.
- /12/ Ringkjøbing Fjord - Handleplan og Overvågningsprogram 2005-2015. Ringkjøbing Amt 2005.
- /13/ Tillæg 56 til Regionplan 2001— Ændring af saltholdighed og målsætning af Ringkjøbing Fjord. Ringkjøbing Amt 2005.
- /14/ Indsatsplan for Herning / Lind (2002), Indsatsplan Bording (2004), Indsatsplan Engesvang (2005), Indsatsplan Thyholm (2005), Indsatsplan Brande (2005).
- /15/ Tillæg 2 til Regionplan 1997—Udvidelse af svinefarm, Skovbjergvej 8, Herning Kommune. 1998.
- /16/ Tillæg 11 til Regionplan 1997—Udvidelse af svinefarm, Overgårdsvej 3, Videbæk Kommune.
- /17/ Tillæg 28 til Regionplan 1997— Udvidelse af svinefarm, Skærlund Skolevej 1, Brande Kommune.
- /18/ Tillæg 29 til Regionplan 1997— Udvidelse af svineproduktion, Solhøjvej 6, Lemvig Kommune.
- /19/ Tillæg 8 til Regionplan 2001—Udvidelse af svinebrug, Lønborg, Egvad Kommune.
- /20/ Tillæg 45 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Skærbækvej, Ølgod Kommune.
- /21/ Tillæg 23 til Regionplan 2001—Udvidelse af svinebrug, Torngårdvej 6, Lemvig Kommune.
- /22/ Tillæg 16 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Vindingvej 6, Aulum Kommune.

- /23/ Tillæg 49 til Regionplan 2001—Udvidelse af blandet husdyrbrug, Kærvej 74, Lemvig Kommune.
- /24/ Tillæg 34 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Videbækvej 11, Haunstrup, Herning Kommune.
- /25/ Tillæg 35 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Holmgårdvej 84, Møborg, Lemvig Kommune.
- /26/ Tillæg 51 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Bandsbyvej 19, Ringkøbing Kommune.
- /27/ Tillæg 52 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Holmager 2, Ringkøbing Kommune.
- /28/ Tillæg 5 til Regionplan 2001—Udvidelse af kvægproduktion, Nørreholmvej 11, Hodsager, Aulum-Haderup Kommune.
- /29/ Tillæg 14 til Regionplan 2001—Udvidelse af kvægproduktion, Hallundbækvej 18, Hodsager, Aulum-Haderup Kommune.
- /30/ Tillæg 19 til Regionplan 2001—Udvidelse af kvægproduktion, Teglværksvej 13, Aulum-Haderup Kommune.
- /31/ Tillæg 25 til Regionplan 2001—Udvidelse af kvægproduktion, Nørre Espvej 10, Ringkøbing Kommune.
- /32/ Tillæg 36 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Røjklitvej 4, Ringkøbing Kommune.
- /33/ Tillæg 38 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Teglgårdsvej 25, Ikast Kommune.
- /34/ Tillæg 39 til Regionplan 2001—Udvidelse af svineproduktion, Bjergbyvej 24, Vinderup Kommune.
- /35/ Jordbrugsanalyse for Ringkøbing Amt. Ringkøbing Amt 2005.
- /36/ Dialogprojekt afrapportering. Regional strategi for landbrug og fødevarerproduktion for Ringkøbing Amt. November 2005.
- /37/ Tillæg 26 til Regionplan 2001 om sidetagssø ved Rute 18/15 Herning. Ringkøbing Amt 2003.
- /38/ Tillæg 42 til Regionplan 2001— Råstofindvinding ved Risum, Holstebro Kommune. 2004.
- /39/ Tillæg 24 til Regionplan 1997— Fiskeopdræt, Råstedvej 3, Ejsing, Vinderup Kommune.
- /40/ Tillæg 43 til Regionplan 2001 - Udvidelse af Herning Flyveplads med luftfartsskole.
- /41/ Differentieret landevejsnet - Strategi 2001 - 2012. Ringkøbing Amt 2001.

Bilag

- /42/ Tillæg 13 til Regionplan 2001 - Holing Sø og Fuglsang Sø, Hernings Kommune. 2003.
- /43/ Tillæg 30 til Regionplan 2001— Golfbanen ved Søndervig, Holmsland Kommune. 2003.
- /44/ Landsplandirektiv for udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen, Miljøministeriet 2005.